

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS.TS Vũ Hải Quân

Hội đồng biên tập

PGS.TS Vũ Hải Quân

(Chủ tịch)

ThS Nguyễn Văn Hà

(Thường trực)

ThS Trần Tuấn Phương

ThS Dương Thị Kim Anh

TS Phạm Tấn Hạ

PGS.TS Lê Vũ Nam

PGS.TS Trần Cao Vinh

PGS.TS Nguyễn Danh Thảo

Tổng biên tập

Nguyễn Văn Hà

Thư ký tòa soạn

Đoàn Thị Minh Châu

Trị sự

Võ Anh Vũ

Trình bày

Đặng Đức Lợi

TRONG SỐ NÀY

TIÊU ĐIỂM - SỰ KIỆN

4. Giáo dục là vận mệnh của quốc gia
6. Thông điệp yêu thương và hy vọng
9. Nỗ lực đổi mới sáng tạo, nâng tầm vị thế ĐHQG
11. Ngành Kỹ thuật Dầu khí đạt Top 51-100 thế giới
14. Cần nguồn nhân lực chất lượng cao để phát triển nông nghiệp Đồng bằng sông Cửu Long
16. ĐHQG-HCM tiếp tục hỗ trợ đào tạo nguồn nhân lực cho tỉnh Tây Ninh

KHOA HỌC - GIÁO DỤC

19. Hội thảo Tre Thế giới lần đầu tiên tổ chức tại Việt Nam
21. Không thể vận hành đại học theo quy chuẩn của doanh nghiệp
24. Tân Giáo sư Phan Bách Thắng:
Nhà khoa học đề cao tinh thần chủ động và hợp tác
27. Nữ giáo sư hóa học nhận giải thưởng Kovalevskaia
30. Frank Drake và chuyện đưa "thư" từ Trái đất đến... người ngoài hành tinh
32. Những bài học từ thầy Phùng Văn Tửu
34. Điển cố đăng sau thành ngữ gốc Hán

VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

36. Nguyễn Đình Chiểu - Từ Nam bộ ra toàn quốc và thế giới
39. Những ước vọng cho học đường Việt Nam
41. CODA: Những thổn thức về tình thân
43. Trắng rằm trong tay
45. Tuổi hai mươi, tình yêu là cả sinh mệnh?
47. Thơ: Đã nở rộ rồi; Hôm nay con đi; Chờ mình đến lượt tái sinh

NHIP SỐNG TRẺ

49. Sinh viên Trường ĐH Khoa học Tự nhiên vô địch cuộc thi lập trình châu Á
51. Huy chương Bạc Olympic Toán quốc tế 2022: Học kỹ nhưng đừng gấp!
53. Kết hợp nano chitosan và dầu sấu đầu để tạo sợi vải dứa kháng khuẩn
55. Câu lạc bộ An toàn thông tin:
Duy trì sân chơi chuyên nghiệp, tạo tiền đề cho tương lai
57. Thủ khoa tuyển sinh lớp 10 TP.HCM:
Danh hiệu thủ khoa không phải mục tiêu hàng đầu
59. Bí kíp học đại học hiệu quả
61. Tân sinh viên nên chọn câu lạc bộ, làm thêm hay làm cán sự lớp?
64. Truyện ngắn: Mùi áo mới

LTS: Tại Hội nghị Đoàn Thanh niên - Hội Sinh viên các ĐHQG, ĐH vùng mở rộng năm 2022 được tổ chức tại Hội trường Trần Chí Đạo, Nhà Điều hành ĐHQG-HCM, vào sáng 10/9, PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, đã có nhiều chia sẻ tâm huyết về vấn đề chuyển đổi số với các đại biểu là lãnh đạo của đoàn viên thanh niên ĐHQG-HCM, ĐHQG Hà Nội, ĐH Thái Nguyên, ĐH Huế và ĐH Đà Nẵng. Bản tin ĐHQG-HCM xin trân trọng giới thiệu và trích đăng nội dung bài phát biểu giá trị này.

GIÁO DỤC LÀ VẬN MỆNH CỦA QUỐC GIA*

PGS.TS Vũ Hải Quân

Chủ đề của Hội nghị năm nay bàn về chuyển đổi số. Có rất nhiều yêu cầu trong quá trình thực hiện chuyển đổi số nhưng hôm nay thầy muốn đề cập đến một yêu cầu quan trọng, nhất là đối với những người trẻ tuổi như các em: đó là tư duy đổi mới.

Biểu hiện của tư duy lối mòn

Cơ chế quan liêu bao cấp, môi trường làm việc tuyển tính, đơn điệu, ít thay đổi, thiếu tính cạnh tranh, công việc hằng ngày có tính lặp lại là những nhân tố khiến con người tư duy theo lối mòn. Các biểu hiện thường thấy của tư duy lối mòn là không muốn thay đổi, dù biết sự thay đổi có thể mang tới cơ hội mới; dễ dàng từ bỏ, nhất là khi đối diện thách thức, không nỗ lực để vượt qua thách thức, không có tinh thần tự học hỏi để nâng cao trình độ; hay phát biểu những ý kiến không mang tính xây dựng như: việc này không làm được vì chưa có trong quy định hoặc chưa có kinh phí để triển khai...

Thế giới ngày nay đang chứng kiến sự phát triển rất nhanh của các công nghệ đột phá. Đó là sự phát triển với tốc độ theo hàm mũ, thể hiện qua 3 yếu tố: (1) năng lực xử lý của máy tính tăng gấp đôi sau mỗi 18 tháng (Moore); (2) tốc độ truyền thông tin trên cáp quang tăng gấp đôi sau mỗi 9 tháng (Butter); (3) khả năng lưu trữ dữ liệu tăng gấp đôi sau mỗi 13 tháng (Kryder).

Khi các công nghệ đột phá diễn ra nhanh chóng cùng sự cạnh tranh gay gắt, nhiều nghề

ng nghiệp dần bị biến mất hoặc bị robot thay thế, nghề nghiệp mới đang được hình thành. Do đó, để tồn tại và phát triển, tư duy lối mòn tuyển tính cần được thay thế bằng tư duy đổi mới theo hàm mũ.

Nokia bị phá sản vì lãnh đạo của họ tư duy theo lối mòn khi cho rằng chiếc điện thoại chỉ đơn thuần là thiết bị để gửi tin nhắn và giao tiếp. Tư duy lối mòn khiến Kodak bỏ qua cơ hội tiếp cận công nghệ số và rồi thất bại. Tư duy lối mòn cản trở sự phát triển của quốc gia ở nhiều khía cạnh như năng suất lao động thấp, chậm đổi mới sáng tạo, chưa phát huy hết vai trò của khoa học và công nghệ...

Những gợi mở về đổi mới giáo dục đại học

Tư duy đổi mới thường bắt đầu bằng việc đặt câu hỏi. Thành lập năm 1088, Bologna được xem là trường đại học lâu đời nhất thế giới. Cũng từ thời gian đó, nói đến đại học là người ta nói đến những giảng đường cổ kính, những phòng thí nghiệm hiện đại. Tuy nhiên trong bối cảnh chuyển đổi số như hiện nay, chúng ta có thể đặt câu hỏi:

Liệu rằng thời điểm bắt đầu và kết thúc quá

HỘI NGHỊ ĐOÀN THANH NIÊN - HỘI SINH VIÊN CÁC ĐẠI HỌC QUỐC GIA, ĐẠI HỌC VÙNG MỞ RỘNG NĂM 2022

ĐOÀN THANH NIÊN TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 09/10 tháng 9 năm 2022

PGS.TS Vũ Hải Quân đã dành nhiều chia sẻ tâm huyết về đổi mới giáo dục đại học tại Hội nghị Đoàn thanh niên - Hội sinh viên các ĐHQG, ĐHV vùng mở rộng. Ảnh: Thiện Thông

Tài nguyên rồi sẽ cạn. Nhân công rồi sẽ già. Chỉ có nguồn lực trí tuệ là bền vững. Vận mệnh của quốc gia, của dân tộc nằm ở giáo dục. Tương lai lâu dài của một đất nước là giáo dục. Giáo dục là nền tảng của quá trình trẻ hóa, thúc đẩy tiến bộ xã hội; là giải pháp cơ bản để nâng cao chất lượng và phát triển toàn diện con người; mang lại hy vọng cho hàng triệu gia đình về một cuộc sống tốt đẹp hơn.

trình học đại học của hầu hết sinh viên có nhất thiết phải nằm trong độ tuổi từ 18 đến 22? Liệu rằng thời gian đào tạo có nhất thiết phải liên tục suốt 4 năm học cho tất cả sinh viên hay không? Liệu rằng việc đào tạo có nhất thiết cứ phải theo các chuyên ngành hẹp được phân cấp quản lý

theo bộ môn hay không? Liệu rằng chương trình đào tạo có nhất thiết chỉ tập trung trang bị kiến thức chuyên môn theo từng ngành học hay không?

Đặt câu hỏi là khởi đầu cho một tư duy đổi mới. Những câu hỏi trên là những gợi mở về yêu cầu đổi mới giáo dục đại học trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay.

Điều cuối cùng thầy muốn chia sẻ với các em là:

Tài nguyên rồi sẽ cạn. Nhân công rồi sẽ già. Chỉ có nguồn lực trí tuệ là bền vững. Vận mệnh của quốc gia, của dân tộc nằm ở giáo dục. Tương lai lâu dài của một đất nước là giáo dục. Giáo dục là nền tảng của quá trình trẻ hóa, thúc đẩy tiến bộ xã hội; là giải pháp cơ bản để nâng cao chất lượng và phát triển toàn diện con người; mang lại hy vọng cho hàng triệu gia đình về một cuộc sống tốt đẹp hơn. Giáo dục phải được đặt ở vị trí ưu tiên cao nhất nếu quốc gia muốn thịnh vượng. Ưu tiên phát triển giáo dục, nâng cao trình độ khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo chính là chìa khóa để đạt mục tiêu xây dựng quốc gia sáng tạo, dân chủ, giàu có và bản sắc ■

.....

(*) Tít và trung đề do Ban biên tập *Bản tin ĐHQG-HCM* đặt.

Thông điệp:

YÊU THƯƠNG VÀ HY VỌNG

Nhã Uyên

Điều gì là quan trọng nhất trong môi trường đại học? Sinh viên, đặc biệt là sinh viên năm nhất nên làm gì, học tập, rèn luyện ra sao để có những năm tháng tuổi trẻ ý nghĩa và đáng nhớ?

Với tất cả tâm huyết, trải nghiệm của bản thân và lòng tin tưởng, thương yêu vô bờ dành cho học trò mình, quý thầy cô hiệu trưởng 7 trường thành viên ĐHQG-HCM đã đưa ra những định hướng thiết thực và hữu ích cho các bạn trẻ khi ngồi trên ghế giảng đường.

► **PGS.TS Mai Thanh Phong** - *Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa:*

Tự lập và khả năng thích nghi là những kỹ năng quan trọng

Không chỉ trong thời gian học đại học mà xuyên suốt cuộc đời mỗi con người, tôi nhận thấy nỗ lực bền bỉ, xuyên suốt của mỗi cá nhân là điều quan trọng nhất, bất kể trong thời gian còn ngồi trên ghế nhà trường hay khi ra đời, hòa nhập vào môi trường công việc và cuộc sống thực tế. Tôi từng dẫn lời nhà

hiền triết Ấn Độ Mahatma Gandhi: "Vinh quang nằm trong nỗ lực, không phải kết quả, nỗ lực hết mình là thắng lợi hoàn toàn".

Ý chí và sự bền bỉ đó không dễ có ngay từ đầu mà phải trải qua quá trình trau dồi, rèn luyện, và trường đại học là môi trường thuận lợi để các em trải nghiệm.

Để thích ứng với sự phát triển mạnh mẽ và nhanh chóng của xã hội, sinh viên không chỉ cần vững chuyên môn mà còn cần phát triển những kỹ năng quan trọng: sự tự lập và khả năng thích nghi. Cuộc sống sinh viên, đặc biệt là sinh viên xa nhà đòi hỏi sự tự lập cao để có thể tự sắp xếp cuộc sống, tự ra quyết định, bắt đầu bằng những quyết định đơn giản như chọn môn học cho đến

chọn đề tài luận văn sau này. Sinh viên cũng cần có khả năng thích nghi cao với sự thay đổi nhanh chóng của môi trường, điều kiện mới và những thay đổi có thể xảy ra trong suốt quá trình học tập để có được sự vững tin và bản lĩnh trong mọi hoàn cảnh.

Tân sinh viên không nên chỉ giới hạn mục tiêu ở học tập tốt, rèn luyện tốt mà nên xác định những mục tiêu lâu dài hơn ngay khi còn đang học để biết rõ việc cần làm trong thời gian ngắn. Thầy cô, gia đình có thể là những kênh thông tin bổ ích để sinh viên có thể tham khảo về mục tiêu dài hạn.

Tôi cũng đánh giá cao những sinh viên có cá tính, dám khác biệt và chấp nhận sự khác biệt để theo đuổi đam mê và mục tiêu của mình, dám thể hiện bản lĩnh và chính kiến trên cơ sở nền tảng tri thức được bồi đắp theo thời gian và trải nghiệm.

Tôi hy vọng tất cả những kỹ năng trên, sinh viên sẽ tích lũy được trong quá trình học tập tại ĐHQG-HCM.

► **PGS.TS Trần Lê Quan** - *Hiệu trưởng Trường ĐH Khoa học Tự nhiên:*

"Hãy cố gắng từng chút một, từng ngày, từng tháng, từng năm"

Có lẽ, trong chúng ta, không ai không biết câu nói "Học, học nữa, học mãi" của Lê-nin. Khi bước vào ngưỡng cửa đại học, các em sẽ càng thấm thía với câu nói này của tiền nhân.

Học đại học, các em sẽ nhận ra rằng kiến thức là vô tận. Càng học sâu, các em sẽ càng có cảm giác hiểu biết của con người còn quá nhỏ bé và việc học là không có giới hạn. Bất cứ môn học nào, hay thậm chí cả một chương trình đào tạo, một bậc học, được thiết kế chỉ để truyền tải những kiến thức hoặc khối kiến thức nền tảng. Thầy cô ở trường đại học đa số đã học đến tiến sĩ, là bậc học cao nhất, nhưng thầy cô cũng không thể nào biết tất cả. Thầy cô vẫn phải tiếp tục học qua sách vở, qua tài liệu chuyên môn, hay đơn giản là qua đồng nghiệp, qua học trò của mình là các em. Thầy cô còn học trong quá trình nghiên cứu, vốn là một hoạt động giúp làm phong phú thêm cho hiểu biết của con người.

Hãy cố gắng từng chút một, từng ngày, từng tháng, từng năm; học, học nữa, học mãi, chẳng mấy chốc sẽ đến lúc các em học hết chữ của thầy cô, khi đó, chúng ta sẽ cùng học và cùng tìm ra tri thức mới cho nhân loại.

Chúc các em một năm học mới trong một khung trời mới thật nhiều niềm vui, học được nhiều điều mới lạ và sớm trở thành những đồng nghiệp trẻ của thầy cô.

▶ **PGS.TS Ngô Thị Phương Lan** - *Hiệu trưởng Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn:*

Các bạn là chủ nhân của những giải pháp sáng tạo

Chúc mừng các bạn đã trở thành thành viên của Trường ĐH KH&NV ĐHQG-HCM - ngôi trường có bề dày truyền thống với lịch sử 65 năm hình thành và phát triển với mạng lưới cựu sinh viên rộng khắp ở Việt Nam và các quốc gia trên thế giới.

"Hãy là sự thay đổi mà bạn muốn nhìn thấy ở thế giới này" đó là quan điểm rất có ý nghĩa của Mahatma Gandhi mà tôi muốn gửi gắm đến các bạn. Hơn ai hết, các bạn mới chính là chủ nhân của những giải pháp sáng tạo để xã hội ngày một tốt đẹp hơn.

Thế hệ Z vốn có nhiều tri thức, năng lượng và lý tưởng sống. Các bạn hãy trải nghiệm tuổi trẻ, trải nghiệm thời sinh viên của mình như cách mà bạn mong muốn để tạo ra những giá trị tốt đẹp cho xã hội. Nhà trường luôn đồng hành

cùng các bạn trên con đường chinh phục tri thức, rèn luyện bản thân trở thành những công dân tích cực, những công dân toàn cầu.

Hãy là những người trẻ chủ động, sáng tạo và đầy trách nhiệm xã hội.

▶ **PGS.TS Hoàng Công Gia Khánh** - *Hiệu trưởng Trường ĐH Kinh tế - Luật:*

Nhà trường luôn đồng hành cùng sinh viên

Với giá trị cốt lõi "Thông nhất - Vượt trội - Tiên phong", Trường Đại học Kinh tế - Luật (UEL) xác định đào tạo người học có tầm nhìn chiến lược và tư duy sáng tạo, đủ năng lực để sẵn sàng làm việc trong kỷ nguyên số. Vì vậy, các

em có quyền hãnh diện và tự hào khi trở thành tân sinh viên UEL - thành viên của ĐHQG-HCM. Tuy nhiên, tôi muốn chia sẻ với các em tân sinh viên rằng, thành tích mà các em đạt được trong quá khứ và ngày hôm nay dù vô cùng quan trọng, rất đáng quý nhưng đây không phải là sự bảo đảm chắc chắn cho thành công của các em trong tương lai.

Bốn năm tiếp theo tại UEL đòi hỏi các em phải đầu tư rất nhiều thời gian, công sức, trí tuệ cùng với sự quyết tâm để vượt qua các thử thách của quá trình đào tạo vốn không hề dễ dàng. Đời sống và học tập ở bậc đại học có rất nhiều khác biệt so với 12 năm phổ thông và tôi muốn nhấn mạnh rằng, trong bốn yếu tố cốt lõi quyết định chất lượng đào tạo là người học, chương trình đào tạo, người dạy và môi trường học thì yếu tố thứ tư là yếu tố có nhiều thử thách nhất đối với người học năm thứ nhất. Thấu hiểu được điều đó, tại UEL, đội ngũ viên chức và người lao động, các thế hệ cựu người học sẽ luôn sẵn sàng, chủ động đồng hành xuyên suốt cùng sinh viên nhằm đem đến sự trải nghiệm tốt nhất, đáng giá nhất và hiệu quả nhất trong suốt quá trình học tập của các em.

Trên nền tảng năng lực mà các em hiện có, cùng với những hỗ trợ của gia đình và sự chuẩn bị hết sức chu đáo mà UEL đã, đang và sẽ dành cho các em, tôi tin tưởng rằng nếu duy trì được sự quyết tâm và nghị lực, các em sẽ đỉnh đạc hiện diện trong lễ tốt nghiệp vào năm học 2025-2026

và sớm gặt hái nhiều thành công. Chúc các em có một hành trình thanh xuân tươi đẹp cùng UEL!

▶ **PGS.TS Nguyễn Hoàng Tú Anh** - Hiệu trưởng Trường ĐH Công nghệ Thông tin:

Hãy phấn đấu để mình có ích

Albert Einstein đã từng nói: "Đừng cố gắng chỉ để thành công mà hãy phấn đấu để mình có ích" (Try not to become a man of success but rather try to become a man of value).

Trong cuộc sống, khát vọng thành công của mỗi người là chính đáng và bản thân sự thành công cũng là một giá trị. Nhưng nếu cố gắng bằng mọi cách để có được thành công cho cá nhân thì con người dễ trở nên mù quáng, ảo tưởng về bản thân, thậm chí gây tác hại cho xã hội. Song nếu chỉ bằng lòng, an phận với những gì mình đã có, thiếu ý chí và khát vọng thì cuộc sống sẽ mất dần ý nghĩa và sẽ không có hy vọng thành công.

Mỗi cá nhân bằng suy nghĩ và việc làm bình thường, hoàn toàn có thể khẳng định được giá trị của bản thân, đóng góp cho tập thể, cộng đồng, xã hội trở thành người có ích, khi đó thành công và giá trị của cuộc sống cá nhân đã hòa quyện làm một.

Cô luôn tin rằng, các em sinh viên là những cá nhân ưu tú và sẽ không ngừng nuôi dưỡng khát vọng vươn lên trong cuộc sống; xác định rõ mục đích sống, học tập, ý thức được điều quan trọng trong cuộc đời là sự khẳng định giá trị của bản thân bằng những đóng góp tích cực cho xã hội như triết lý giáo dục của Trường ĐH CNTT: "Toàn diện - Sáng tạo - Phụng sự".

Xã hội rất cần những người thành đạt nhưng còn cần hơn những người có ích. Hãy làm cho cuộc sống xung quanh ta tốt đẹp hơn bởi những việc làm có ích, bởi những con người có ích và hy vọng UIT là nơi để các em học tập, rèn luyện để trở thành những người có ích cho xã hội.

▶ **TS Trần Tiến Khoa** - Hiệu trưởng Trường ĐH Quốc Tế:

Đại học là quãng thời gian tích lũy nhiều giá trị nền tảng nhất

Tỷ phú Warren Buffett có câu "Hôm nay có người ngồi được trong bóng râm, là do người đó

đã trồng cây từ rất lâu rồi". Câu nói này hàm ý sự thành công của một người có được là kết quả của sự chuẩn bị dài lâu trước đó. Chặng đường đại học

khoảng 4 đến 5 năm, là chặng đường không mấy dài, nhưng hết sức quan trọng trong cuộc đời của người trí thức. Sự đầu tư đúng hướng và hợp lý trong giai đoạn này giúp các em tích lũy nhiều giá trị nền tảng nhất, và cũng mang đến nhiều trải nghiệm đặc biệt nhất trong cuộc đời của các em.

Thầy mong muốn các em hãy tìm kiếm cơ hội để trưởng thành nhờ được rèn luyện, hun đúc trong một tinh thần đại học, nơi mỗi trường đề cao tư duy phản biện, sự sáng tạo và tìm kiếm cái mới. Các em phải thay đổi thói quen trước đây vốn phụ thuộc vào sự cung cấp kiến thức giáo khoa của nhà trường để trở thành người sinh viên biết hoạch định mục tiêu cho cuộc đời mình thành người trí thức - người công dân toàn cầu và kiên trì theo đuổi để đạt được 4 tiêu chí cơ bản được khái quát như sau đây "học để hiểu biết, học để làm việc, học để chung sống và học để khẳng định bản thân".

▶ **PGS.TS Võ Văn Thắng** - Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang:

Không ai hạn chế được "sức mạnh" của bạn nếu bạn không cho phép

Từ thế kỷ XVI, Francis Bacon (1561-1626), triết gia người Anh đã khẳng định: "Tri thức là sức mạnh". Câu nói này đến nay vẫn còn nguyên giá trị. 4 năm đại học tưởng chừng rất dài nhưng thật ra nó trôi qua rất nhanh.

Các bạn hãy xác định mục tiêu học tập rõ ràng với tâm thế sẵn sàng và hãy tận dụng thời gian, mọi điều kiện có thể để có thêm "sức mạnh". Nên nhớ, không ai hạn chế được "sức mạnh" của bạn nếu bạn không cho phép.

Chúc các bạn có quãng đời sinh viên thật đẹp và ý nghĩa tại Trường ĐH An Giang ĐHQG-HCM. Tồi tin tưởng và tự hào vì các bạn! ■

HỘI NGHỊ GIAO BAN HAI ĐẠI HỌC QUỐC GIA NĂM 2022

Lý Sơn, ngày 18 tháng 8 năm 2022

Toàn cảnh
Hội nghị
Giao ban
hai ĐHQG
năm 2022.

NỖ LỰC ĐỔI MỚI SÁNG TẠO, NÂNG TẦM VỊ THẾ ĐHQG

Hoàng Hạnh

Ngày 18/8, tại Quảng Ngãi, Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN) và ĐHQG-HCM đã tổ chức Hội nghị Giao ban thường niên nhằm đánh giá các nhiệm vụ hợp tác từ tháng 1/2021 đến tháng 7/2022 và đề ra kế hoạch hợp tác trong năm học 2022-2023. Hội nghị do Giám đốc ĐHQGHN Lê Quân và Giám đốc ĐHQG-HCM Vũ Hải Quân đồng chủ trì với sự tham dự của đại diện lãnh đạo các đơn vị thành viên và một số đơn vị trực thuộc của hai ĐHQG.

Tiếp tục nâng cao vị thế ĐHQG

Chủ đề chính trong Hội nghị Giao ban năm nay là vấn đề đổi mới sáng tạo, xây dựng cơ chế tài chính của hai ĐHQG.

Phát biểu khai mạc, Giám đốc ĐHQGHN Lê Quân nhấn mạnh hai ĐHQG cần trao đổi thảo luận sâu vấn đề huy động nguồn lực ngoài ngân sách; tăng khả năng tự chủ và đề xuất giải pháp tạo đột phá phát triển, phát huy tối đa các nguồn lực từ cơ sở vật chất, tài sản, tài nguyên trí tuệ và các nguồn lực đến từ cơ chế, vị thế của hai ĐHQG. Muốn làm tốt điều này, phải dựa trên nền tảng công nghệ, do vậy, chuyển đổi số là vấn đề rất quan trọng cần quan tâm để thay đổi phương thức, mô hình thu hút nguồn lực xã hội đầu tư cho ĐHQG.

Từ góc nhìn về những thách thức hiện nay mà hai ĐHQG phải đối mặt, Giám đốc ĐHQG-HCM Vũ Hải Quân thẳng thắn đánh giá một

trong những khó khăn cơ bản chính là yêu cầu nâng cao vị thế ĐHQG. Ông cho biết sau gần 30 năm xây dựng và phát triển, hai ĐHQG đã rất nỗ lực, đạt nhiều thành tựu được Đảng và Nhà nước ghi nhận, thể hiện vai trò nòng cốt trong đào tạo, nghiên cứu khoa học, đổi mới sáng tạo, phục vụ cộng đồng, thúc đẩy tiến bộ xã hội. Tuy nhiên, trong bối cảnh giáo dục thời đại 4.0, vấn đề cạnh tranh thương hiệu đã và đang đặt ra những thách thức và yêu cầu về xây dựng thương hiệu ĐHQG. Thương hiệu của các trường đại học thuộc ĐHQG được xây dựng chủ yếu dựa trên chất lượng, sự công nhận của xã hội nhưng còn ít được đề cập trên truyền thông. Trong khi đó, những trường đại học khác đang xây dựng thương hiệu dựa trên cách tiếp cận thương mại nên phần nào được biết đến rộng rãi hơn.

Tại Hội nghị, các đại biểu đều thống nhất cần xây dựng các giải pháp về cả cơ chế chính

Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM Mai Thanh Phong phát biểu.

sách và tài chính để nâng cao vị thế của hai ĐHQG. Hiệu trưởng Trường ĐH Kinh tế - Luật Hoàng Công Gia Khánh nhận định cần đầu tư tài chính vào truyền thông nhằm xây dựng hình ảnh ĐHQG; trong nghiên cứu phản ứng chính sách cần có sự đầu tư dài hạn, hợp lý đối với đội ngũ khoa học, chuyên gia nghiên cứu, quan tâm khuyến khích bằng các ưu đãi về tài chính... Bà Nguyễn Hoàng Tú Anh, Hiệu trưởng Trường ĐH Công nghệ Thông tin ĐHQG-HCM, nêu các giải pháp để điều tiết tài chính, trích tỷ lệ nhất định thực hiện chương trình phát triển thương hiệu ĐHQG.

Những thách thức được đại biểu chỉ ra tại Hội nghị chính là những công việc vừa cấp bách vừa lâu dài nhằm giữ vững, đồng thời nâng cao hơn nữa vị thế hai ĐHQG trong tương lai. Xác định đây là vấn đề "sống còn" của hai ĐHQG, chuyên gia ĐHQGHN Mai Trọng Nhuận đã phân tích một số giải pháp như: hai ĐHQG cần nghiên cứu sắp xếp, thiết kế, điều chỉnh lại các hoạt động về đào tạo, góp phần nâng cao các trụ cột đổi mới sáng tạo quốc gia.

Đa dạng hóa nguồn thu

Nhấn mạnh đến chủ đề chính, giải pháp đổi mới sáng tạo của Hội nghị, Giám đốc ĐHQGHN Lê Quân cho rằng nguồn lực, nguồn thu dùng chung đang còn dàn trải, hai ĐHQG phải quan tâm điều phối nguồn thu vào quỹ nghiên cứu khoa học, học bổng và cơ sở vật chất dùng chung.

Bên cạnh đó, tự chủ tài chính cũng là vấn đề thu hút sự quan tâm của nhiều đại biểu. Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM Mai Thanh Phong đặt ra vấn đề thực hiện đa

dạng hóa nguồn thu để đảm bảo cân bằng giữa nhu cầu tài chính và sức chi trả của xã hội; đồng thời cần xây dựng thí điểm, thương mại hóa các kết quả nghiên cứu khoa học đối với những nghiên cứu thuộc ngân sách nhà nước.

Từ năm 2020, Trường ĐH Công nghệ Thông tin ĐHQG-HCM đã thay đổi quy chế chi tiêu, thu nhập bình quân trong năm tăng lên gần 20%. Với nguồn thu năm 2022, trường không tiếp tục triển khai chương trình chất lượng cao, mà tất cả chương trình đều đạt chuẩn cung cấp dịch vụ chất lượng cao. Xác định điểm mạnh của hai ĐHQG chính là sức lan tỏa, cộng hưởng, bà Trần Thị Thanh Tú, Giám đốc Quỹ Phát triển ĐHQGHN đưa ra giải pháp cần tạo cơ chế điều tiết lợi ích, chi phí từ ĐHQG đối với các trường đại học thành viên và cơ chế phối hợp tạo ra nguồn lực chung từ việc phân bổ các nguồn lực tài chính. Đây chính là đòn bẩy quan trọng để thúc đẩy sự phát triển bền vững của ĐHQG.

6 nhiệm vụ trong năm học 2022-2023

Hai ĐHQG đã nhất trí triển khai 6 nhiệm vụ trọng tâm sau: Tiếp tục nghiên cứu, góp ý cho dự thảo Nghị định về ĐHQG, Quy chế tổ chức và hoạt động của ĐHQG và các cơ sở giáo dục đại học thành viên; Phối hợp tổ chức hội thảo khoa học với chủ đề về chính sách đất đai tại tỉnh Quảng Ninh; Xây dựng kế hoạch tổ chức cuộc thi về đổi mới sáng tạo dành cho sinh viên; Triển khai chương trình nghiên cứu chung về khoa học vật liệu; Nghiên cứu ý tưởng phát triển hệ thống dữ liệu các bài giảng, tài liệu số, một số khóa học trực tuyến để chia sẻ và sử dụng chung; Nghiên cứu phương án thống nhất thang điểm quy đổi của kỳ thi Đánh giá năng lực hằng năm do hai ĐHQG tổ chức làm cơ sở tham chiếu và sử dụng chung.

Hội nghị Giao ban thường niên của hai ĐHQG là diễn đàn khoa học thực tiễn của những nhà quản lý để vừa trao đổi kinh nghiệm nâng cao hiệu quả quản trị đại học, vừa bàn thảo định hướng hợp tác hiệu quả trong thời gian tới. Những ý kiến đề xuất, thảo luận trong Hội nghị Giao ban năm 2022 chính là tiền đề để hai ĐHQG phấn đấu tiếp tục tăng cường hợp tác, giữ vững và từng bước nâng cao vị thế trong hệ thống giáo dục Việt Nam, trong mối quan hệ với các cơ quan trung ương và địa phương, đồng thời góp phần xứng đáng vào sự phát triển kinh tế xã hội của đất nước ■

NGÀNH KỸ THUẬT DẦU KHÍ ĐẠT TOP 51-100 THẾ GIỚI

Lý Thương

Đây là thứ hạng cao nhất không chỉ của ĐHQG-HCM mà còn đại diện cho nền giáo dục đại học Việt Nam kể từ khi tham gia bảng xếp hạng QS World University Ranking by Subject. Trong một góc nhìn cận cảnh, phần khởi, tự hào xen lẫn những thôi thúc về trách nhiệm duy trì kết quả... là cảm xúc của tất cả giảng viên Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí - Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM, ở những tháng ngày này.

TS Bùi Trọng Vinh, Trưởng Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí, chia sẻ về quá trình tham gia xếp hạng của QS.
Ảnh: Anh Nghĩa

Giảng dạy theo chương trình của các nước phát triển

TS Bùi Trọng Vinh - Trưởng khoa Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM, chia sẻ: "Đây là kết quả của cả quá trình nhiều năm, từ khi ngành Kỹ thuật Dầu khí được thành lập vào năm 1994 cùng công sức đóng góp của các thế hệ giảng viên, cựu sinh viên, sinh viên Trường ĐH Bách Khoa. Chúng tôi rất tự hào về kết quả này".

Để chuẩn bị tham gia xếp hạng QS, TS Bùi Trọng Vinh cho biết, Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí chú trọng đến hai yếu tố nội và ngoại lực.

Về nội lực, khoa luôn khẳng định vị thế trong việc mở rộng hợp tác đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho ngành dầu khí Việt Nam và thế giới. Ngành Kỹ thuật Dầu khí chất lượng cao được khoa triển khai liên kết Trường ĐH

Adelaide (Úc) hơn 10 năm. Sinh viên học 2 năm ở Việt Nam và 2 năm ở Úc, bằng tốt nghiệp do Trường ĐH Adelaide cấp. Chương trình giảng dạy hoàn toàn bằng tiếng Anh, có sự tham gia của nhiều giáo sư quốc tế. Ngoại lực của khoa là nhiều thế hệ cựu sinh viên đang làm việc trong lĩnh vực dầu khí cùng hợp tác đào tạo, nghiên cứu, thực hiện công bố bài báo khoa học và hỗ trợ tuyển dụng. Cựu sinh viên đã cùng khoa hướng dẫn thực tập, luận văn tốt nghiệp, tham gia hội đồng chấm luận văn, viết báo khoa học và tổ chức hội nghị liên quan lĩnh vực dầu khí.

"Ngành Kỹ thuật Dầu khí đã cải tiến chương trình dạy học song song với chiến lược của Trường ĐH Bách Khoa. Đó là quốc tế hóa giáo dục, tức cần đưa được chương trình đào tạo của những nước phát triển đến khoa và giảng dạy cho sinh viên. Các thầy cô đến từ nhiều trường

TS Mai Cao Lân - Trường Bộ môn Khoan và Khai thác Dầu khí, trao đổi về những cải tiến trong công tác giảng dạy của khoa. Ảnh: Anh Nghĩa

Chiến lược của khoa là không chỉ cung cấp nhân lực cho ngành dầu khí Việt Nam mà còn thế giới. Ngoài ra, khoa đã mở rộng đào tạo công tác thăm dò dầu khí, khai thác, vận chuyển, chế biến và lưu trữ để đa dạng hóa việc làm cho sinh viên sau khi tốt nghiệp.

TS Bùi Trọng Vinh

đại học nổi tiếng ở Canada, Nhật Bản, Hàn Quốc đã cùng tham gia giảng dạy. Họ là những học giả thuộc lĩnh vực kỹ thuật dầu khí, tài nguyên và năng lượng, có thể kể đến như GS Peter, TS Abbas (ĐH Adelaide, Úc), GS Shin Hyundo (ĐH Inha, Hàn Quốc), GS Bae Wisup (ĐH Sejong, Hàn Quốc), GS Kim Kangjoo (ĐHQG Chonnam, Hàn Quốc)" - TS Bùi Trọng Vinh lý giải.

Theo Trường khoa Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí, chương trình giảng dạy của khoa còn chú trọng kết hợp với các doanh nghiệp. Khoa đã mời doanh nghiệp tham gia giảng dạy để sinh viên có thể tìm hiểu hoạt động của ngành công nghiệp dầu khí hiện nay cùng những thay đổi về công nghệ trong lĩnh vực này. Có thể kể đến như Công ty Điều hành dầu khí Biển Đông (BienDong POC), Tổng Công ty Thăm dò Khai thác Dầu khí (PVEP), CUULONG JOC, Công ty Murphy Oil, Hiệp hội Kỹ sư Dầu khí

(SPE). Các doanh nghiệp này đã hỗ trợ nhiều buổi báo cáo khoa học liên quan dầu khí, địa chất, chuyển đổi số, học sâu, IoT, logistics, lọc hóa dầu và môi trường.

"Phương hướng chương trình giảng dạy của khoa là bám sát sự phát triển của ngành dầu khí thế giới cũng như trong nước" - TS Vinh lưu ý.

Trong 4 tiêu chí đánh giá của tổ chức QS, tiêu chí tỷ lệ trích dẫn (Citations per paper) và chỉ số ảnh hưởng (H-index) của ngành Kỹ thuật Dầu khí đều lần lượt đạt kết quả ấn tượng với 82,5/100 và 73,2/100. TS Bùi Trọng Vinh cho rằng đó đều là nỗ lực của tất cả giảng viên.

Hàng năm, các giảng viên đều có những công bố, bài báo trên tạp chí chuyên ngành dầu khí như: *Khoa học Trái Đất*, *Applied Mathematical Modelling*, *Improved Oil and Gas Recovery*, *Petroleum Exploration and Development*. Đồng thời, giảng viên của khoa còn hợp tác nghiên cứu với nhiều chuyên gia uy tín đến từ Tập đoàn Dầu khí Việt Nam (PVN), Liên doanh Việt - Nga Vietsovpetro, Liên doanh Dầu khí Việt - Nhật (JVPC), Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Hàn Quốc (KNOC), Công ty Eni SpA (Ý)...

Trưởng khoa Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí nhận định: "Ngành dầu khí thế giới rất quan tâm những vấn đề sa lắng muối, tối ưu hóa xử lý nước trong quá trình khai thác, ứng dụng trí tuệ nhân tạo, bảo vệ môi trường... Đây đều là các đề tài khoa học do giảng viên của khoa công bố".

TS Vinh nói thêm, khi các trường đại học, đối tác công nghiệp truy cập những bài báo, kết quả nghiên cứu, họ sẽ biết đến ngành học và cả giảng viên thực hiện chúng. Các giảng viên của khoa hiện được đánh giá là những chuyên gia giàu uy tín trong học giới. Họ công tác cả trong và ngoài nước, hợp tác giảng dạy với Mỹ, EU, Hàn Quốc, Nhật Bản và các nước khu vực Đông Nam Á.

70% sinh viên có việc làm sau 2 năm tốt nghiệp

Nói về hoạt động đào tạo, TS Bùi Trọng Vinh nhận xét Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí đã có những bước chuyển hướng quan trọng. Khoa đang đẩy mạnh chương trình đào tạo để sinh viên có thể tiếp cận chuyên ngành ngay từ năm nhất. Cùng với việc hướng dẫn tại lớp, giảng viên sẽ giới thiệu những doanh nghiệp để sinh viên dễ dàng tiếp cận môi trường thực tiễn, hướng nghiên cứu và gặp gỡ các giáo sư trong và

“ Thành tích ấn tượng trên bảng xếp hạng quốc tế đã mở ra những cơ hội và thách thức đáng kể cho giảng viên Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí. Cơ hội lớn nhất là khả năng thu hút chất lượng sinh viên đầu vào. Tiếp đến là việc hợp tác với các trường đại học, viện nghiên cứu và hiệp hội lớn trên thế giới sẽ tăng trong thời gian tới.

TS Mai Cao Lân

ngoài nước.

"Chiến lược của khoa là không chỉ cung cấp nhân lực cho ngành dầu khí Việt Nam mà còn thế giới. Ngoài ra, khoa đã mở rộng đào tạo công tác thăm dò dầu khí, khai thác, vận chuyển, chế biến và lưu trữ để đa dạng hóa việc làm cho sinh viên sau khi tốt nghiệp" - ông Vinh nói.

Theo TS Mai Cao Lân, Trưởng Bộ môn Khoan và Khai thác Dầu khí, Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí, các giảng viên của khoa luôn cập nhật bài giảng liên tục với nhiều vấn đề thời sự như phát hiện mỏ mới, tăng cường hoạt động khai thác... Những thông tin này góp phần định hướng cho sinh viên về kiến thức và kỹ năng cần thiết trước sự biến động của nền công nghiệp dầu khí.

Đồng thời, phòng ốc, thiết bị dạy học, hệ thống thư viện và các khu vực học tập dành cho sinh viên được Trường ĐH Bách Khoa đầu tư,

nâng cấp và không ngừng đổi mới. Chẳng hạn, tòa nhà B8 có các phòng học được xây dựng mới hoàn toàn ở tầng 3. Các phòng học và khu vực học tập của sinh viên thuộc chương trình chất lượng cao ở tòa nhà A4 được đầu tư với trang thiết bị hiện đại.

Thành tích ấn tượng trên bảng xếp hạng quốc tế đã mở ra những cơ hội và thách thức đáng kể cho giảng viên Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí. TS Lân cho rằng cơ hội lớn nhất là khả năng thu hút chất lượng sinh viên đầu vào. Tiếp đến là việc hợp tác với các trường đại học, viện nghiên cứu và hiệp hội lớn trên thế giới sẽ tăng trong thời gian tới. Chỉ số H-index của thầy cô được QS đánh giá cao sẽ mở ra cơ hội tìm kiếm các nguồn ngân sách nghiên cứu từ các tổ chức trong và ngoài nước...

Về thách thức, ông Lân nhìn nhận mỗi cá nhân phải nỗ lực nhiều hơn để có thể duy trì vị trí như hiện tại và hướng đến mục tiêu nâng cao vị thế trong tương lai.

TS Mai Cao Lân cho biết, hằng năm, tỷ lệ sinh viên tốt nghiệp của khoa luôn đạt hơn 85%. Đồng thời, tỷ lệ sinh viên tìm được việc làm sau 2 năm ra trường chiếm đến 70%.

Những đổi mới trong cách tiếp cận và giảng dạy tại Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí đã mang đến cho sinh viên nhiều trải nghiệm thú vị. Đinh Thái Nhật Duy - sinh viên năm 3, ngành Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí, chia sẻ: "Khoa có cách học và giảng dạy khác với những khoa còn lại. Cụ thể, sinh viên tiếp xúc với kiến thức chuyên ngành từ sớm. Các bạn sẽ đi thực địa từ năm nhất, được tiếp cận, nghiên cứu khoáng vật. Ngoài ra, sinh viên có cơ hội gặp gỡ với nhiều chuyên gia trong lĩnh vực dầu khí. Điều này góp phần tiếp thêm động lực và cảm hứng cho quá trình học tập" ■

Đào tạo hơn 4.000 kỹ sư, thạc sĩ, tiến sĩ ngành dầu khí

Được thành lập từ năm 1978, Khoa Kỹ thuật Địa chất và Dầu khí - Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM, đã đào tạo hơn 4.000 kỹ sư, thạc sĩ và tiến sĩ. Đây là nguồn nhân lực chất lượng cao, đóng góp to lớn cho lĩnh vực dầu khí trong và ngoài nước.

Định hướng phát triển của khoa là tiếp cận, triển khai, ứng dụng thành tựu công nghệ như trí tuệ nhân tạo (AI), khai phá dữ liệu (data mining), Internet vạn vật (IoT)... trong các lĩnh vực khoa học Trái đất, khoa học không gian, tài nguyên Trái đất, môi trường, biến đổi khí hậu, năng lượng sạch...

Trong đợt công bố kết quả xếp hạng đại học theo lĩnh vực của tổ chức QS vào đầu tháng 4 năm nay, ngành Kỹ thuật Dầu khí là một trong 7 ngành học của ĐHQG-HCM được vinh danh trên bảng xếp hạng này. Thành tích của ngành Kỹ thuật Dầu khí đã để lại dấu ấn vượt bậc cho ĐHQG-HCM khi từ Top 101-150 năm 2021 đã lên Top 51-100.

Toàn cảnh tọa đàm.

CẦN NGUỒN NHÂN LỰC CHẤT LƯỢNG CAO ĐỂ PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

Phan Yên - Lê Hoài

Đó là nhận định chung của các chuyên gia tại tọa đàm "Chỉ thị 10/CT-TTg năm 2022 của Thủ tướng Chính phủ và vai trò của ĐHQG-HCM trong việc thúc đẩy phát triển bền vững vùng đồng bằng sông Cửu Long" do ĐHQG-HCM tổ chức tại Nhà Điều hành ĐHQG vào chiều 22/7.

Chưa xem nông nghiệp là lựa chọn ưu tiên

Phát biểu khai mạc tọa đàm, PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, cho biết với vai trò là trung tâm đào tạo, nghiên cứu khoa học lớn nhất ở phía Nam, ĐHQG-HCM xác định vùng trọng tâm hợp tác liên kết và phục vụ là Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL). Đây là nhiệm vụ chiến lược quốc gia, gắn liền với sứ mệnh phát triển ĐBSCL của ĐHQG-HCM được cụ thể hóa trong Luật Giáo dục.

Theo Giám đốc ĐHQG-HCM, từ khi tiếp nhận Trường ĐH An Giang đến nay, ĐHQG-HCM cùng trường đại học này đã thành lập Viện Biến đổi Khí hậu nhằm nghiên cứu phát triển bền vững và ứng phó biến đổi khí hậu tại ĐBSCL. Đồng thời, Trường ĐH An Giang còn gắn liền hai dự án quốc tế của ĐHQG-HCM là dự án "Tăng cường giáo dục đại học lĩnh vực nông nghiệp tại ĐHQG-HCM" do Cơ quan Hợp tác quốc tế Hàn Quốc tài trợ hơn 9 triệu USD và dự án về giống cây trồng và thủy hải sản do chính phủ Úc tài trợ.

Tuy nhiên, một nghịch lý đặt ra là điểm chuẩn tuyển sinh các ngành nông nghiệp tại trường đại học này chỉ tầm 14-16 điểm. Trường ĐH An Giang cũng không có khu đất thực hành

thí nghiệm về nông nghiệp.

"Tôi cho rằng một trong những thách thức lớn đối với việc phát triển nông nghiệp công nghệ cao tại ĐBSCL là các em học sinh chưa xem nông nghiệp là lựa chọn ưu tiên của mình. Chúng ta đang thiếu hụt một đội ngũ chuyên gia đủ tầm để nghiên cứu và phát triển nông nghiệp" - PGS.TS Vũ Hải Quân nhận định.

Chia sẻ quan điểm này, ông Đinh Minh Hiệp - Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn TP.HCM, cho biết bản thân rất vui mừng vì trong định hướng triển khai Chỉ thị 10 của Thủ tướng, ĐHQG-HCM sẽ thực hiện chương trình đào tạo nguồn nhân lực nông nghiệp cao. Nhưng nếu việc đào tạo này chỉ dừng lại ở các khóa bồi dưỡng thì không ổn thỏa.

"Đào tạo nguồn nhân lực nông nghiệp cần tiếp cận theo hai hướng kỹ thuật và quản lý. Mỗi hướng đào tạo sẽ có cách thiết kế chương trình khác nhau, phù hợp với nhu cầu của đối tượng và đảm bảo bám sát thực tiễn hơn" - ông Đinh Minh Hiệp nói.

Đào tạo phải theo chuẩn nghề nghiệp

PGS.TS Trần Lê Quan - Hiệu trưởng Trường ĐH KHTN ĐHQG-HCM, cho rằng hiện nay quy chế tuyển sinh của Bộ GD&ĐT không có

“ Một trong những thách thức lớn đối với việc phát triển nông nghiệp công nghệ cao tại ĐBSCL là các em học sinh chưa xem nông nghiệp là lựa chọn ưu tiên của mình.

PGS.TS Vũ Hải Quân -
Giám đốc ĐHQG-HCM

chế độ hỗ trợ cho việc đào tạo nhân lực ngành nông nghiệp.

"Quy chế đào tạo sau đại học không cho phép việc mở lớp đào tạo ngoài cơ sở. Nếu nhân lực từ ĐBSCL lên thành phố học sẽ không đủ sức cạnh tranh với các học viên tại đây. Trái lại, nếu xuống tận nơi để mở lớp đào tạo thì vi phạm quy chế. Chưa kể đến các em học sinh ĐBSCL lên thành phố học thường có xu hướng ở lại làm việc thay vì trở về quê nhà. Do đó, chúng ta

PGS.TS Vũ Hải Quân trao đổi tại tọa đàm.

chuyển giao khoa học công nghệ nhưng nhân lực không có để tiếp thu thì rất khó để phát triển nông nghiệp công nghệ cao" - ông Quan phân tích.

Theo PGS.TS Võ Văn Thắng - Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang, thống kê trong 3 năm gần nhất cho thấy lượng tuyển sinh ở các trường đại học có đào tạo ngành nông nghiệp đều giảm 35%.

Ông Thắng cho biết điều này có thể lý giải do cơ hội việc làm với mức lương khá ở các ngành này rất thấp. Sinh viên học xong không thể ra làm nông như cha mẹ mình. Đó là chưa kể đến sức hút của các ngành công nghệ, kinh tế.

"Chúng ta có đào tạo về nông nghiệp nhưng thiếu những chuyên gia đầu ngành. Hơn hết, việc xây dựng chương trình đào tạo cần phải theo chuẩn nghề nghiệp, tức các em có thể tổ chức sản xuất, tổ chức kinh doanh chứ không thể đào tạo xong để các em làm việc chân tay như người nông dân" - Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang nhấn mạnh.

PGS.TS Vũ Hải Quân cho biết các ý kiến thảo luận tại tọa đàm sẽ được ĐHQG-HCM đúc kết thành văn bản báo cáo với chính phủ và các bộ ngành liên quan. Sau tọa đàm, ĐHQG-HCM sẽ đăng ký làm việc với Bộ NN&PTNT cùng Bộ GD&ĐT liên quan việc đào tạo và phát triển đội ngũ nghiên cứu về lĩnh vực nông nghiệp.

Đối với Bộ KH&CN, ĐHQG-HCM tiếp tục đề xuất thực hiện chương trình về ĐBSCL. Với kinh nghiệm thực tiễn rút ra từ chương trình Tây Nam bộ mà ĐHQG-HCM phụ trách trước đây, ông Quân tin rằng chương trình trong giai đoạn mới sẽ mang lại nhiều kết quả hứa hẹn ■

Đề xuất Khung chương trình KHCN phát triển ĐBSCL

Tại tọa đàm, PGS.TS Từ Diệp Công Thành - Phó Trưởng ban Ban KH&CN ĐHQG-HCM, đã trình bày Dự thảo Khung chương trình khoa học công nghệ phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, ứng phó với biến đổi khí hậu phát triển bền vững vùng ĐBSCL của ĐHQG-HCM.

Theo đó, dự thảo này gồm 2 hợp phần. Đó là khoa học và công nghệ (1) ứng phó với biến đổi khí hậu phục vụ phát triển bền vững vùng ĐBSCL; (2) phục vụ phát triển kinh tế - xã hội vùng ĐBSCL.

Ở hợp phần 1, ĐHQG-HCM sẽ cung cấp luận cứ khoa học và thực tiễn, dự báo tác động của biến đổi khí hậu đến tài nguyên và môi trường như: các vấn đề về khai thác, sử dụng nguồn nước, đặc biệt là nước sông Mekong, nước biển dâng; các vấn đề về xói lở, bồi lắng sông, quản lý vùng bờ ven sông, biển tại ĐBSCL; Các vấn đề về quy hoạch, quản lý, khai thác, phát triển bền vững tài nguyên và môi trường, giảm phát thải nhà kính, đa dạng sinh học...

Trong hợp phần 2, ĐHQG-HCM sẽ cung cấp luận cứ khoa học, mô hình, giải pháp tích hợp hiệu quả cao trong phát triển bền vững kinh tế - xã hội, các vấn đề về cơ chế đặc thù cho tiểu vùng thuộc ĐBSCL, đặc khu kinh tế, mô hình kinh tế, chuyển đổi cơ cấu kinh tế, kinh tế tuần hoàn, kinh tế biển, thương mại, dịch vụ, logistics, phù hợp với quy hoạch tổng thể trong phát triển bền vững ĐBSCL thích ứng biến đổi khí hậu...

Sau tọa đàm, ĐHQG-HCM sẽ cùng Bộ TN&MT thảo luận và hoàn thiện dự thảo này để trình Bộ KH&CN phê duyệt.

Phan Yên

ĐHQG-HCM TIẾP TỤC HỖ TRỢ ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC CHO TỈNH TÂY NINH

Bài, ảnh: Lê Hoài

Đó là một trong những kiến nghị của Chủ tịch UBND tỉnh Tây Ninh Nguyễn Thanh Ngọc trong Lễ ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác giai đoạn 2022-2026 giữa ĐHQG-HCM và tỉnh này, được tổ chức tại trụ sở UBND tỉnh Tây Ninh, ngày 25/8. Bí thư Tỉnh ủy tỉnh Tây Ninh Nguyễn Thành Tâm đã đến dự.

PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM và ông Nguyễn Thanh Ngọc - Chủ tịch UBND tỉnh Tây Ninh, trao đổi ký kết.

Cương trình hợp tác giữa UBND tỉnh Tây Ninh và ĐHQG-HCM nhằm phục vụ mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh Tây Ninh, đồng thời, thực hiện nhiệm vụ trọng tâm của ĐHQG-HCM trong đào tạo, nghiên cứu khoa học và phục vụ cộng đồng.

Sản xuất phân bón từ tro trấu

Báo cáo tổng kết chương trình hợp tác giữa UBND tỉnh Tây Ninh và ĐHQG-HCM giai đoạn 2018-2022, ông Võ Hồng Sang - Phó Chánh Văn phòng UBND tỉnh Tây Ninh, cho biết hai đơn vị đã đạt nhiều thành tựu quan trọng về đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực chất lượng cao trong lĩnh vực y tế, khoa học - công nghệ; văn hóa, thể thao - du lịch; giáo dục...

Đặc biệt, đối với nguồn nhân lực ngành y, Sở

Y tế và Khoa Y ĐHQG-HCM đã đào tạo hệ đại học chính quy cho 40 sinh viên/năm theo Chương trình đào tạo nguồn nhân lực kinh tế trọng điểm giai đoạn 2018-2020 và xét cử 96 sinh viên theo học tại Khoa Y từ 2018-2022. Riêng năm 2022, tỉnh đã xét cử 30 sinh viên và đang hoàn tất thủ tục nhập học.

Trong hoạt động nghiên cứu khoa học - công nghệ, Sở KH&CN tỉnh Tây Ninh phối hợp Trường ĐH Bách Khoa thực hiện nhiều đề tài quan trọng, như "Ứng dụng công nghệ tạo viên không nhiệt để sản xuất phân bón NPK kết hợp silica từ tro trấu".

"Từ đề tài này, tỉnh đã xây dựng được quy trình xử lý tro trấu, quy trình sản xuất phân bón NPK-10% silica từ tro trấu và thiết kế thiết bị ép hạt tạo phân theo phương pháp không nhiệt. Trung tâm KH&CN của tỉnh đã sản xuất thành

Toàn cảnh buổi làm việc.

“ Từ năm nay, ĐHQG-HCM đã tuyển sinh ngành điều dưỡng. Tôi tin rằng Khoa Y có thể hỗ trợ tốt trong việc đào tạo nguồn nhân lực đang thiếu hụt của Tây Ninh ở lĩnh vực này.

PGS.TS Vũ Hải Quân -
Giám đốc ĐHQG-HCM

công phân bón theo phương pháp này cho 150m² hành lá tại Trại thực nghiệm KH&CN cùng 4.000m² lúa nước tại phường 1, TP Tây Ninh" - ông Võ Hồng Sang nhấn mạnh.

Ông Sang lưu ý, phương pháp này đã giúp người nông dân tận dụng tối đa nguồn dư thừa tro trấu tại địa phương để tạo phân bón giàu silica, làm cây trồng cứng cáp, giảm thiểu sự thoát hơi nước, tăng cường khả năng chống chịu thời tiết...

Đồng thời, Sở Thông tin và Truyền thông cùng Trường ĐH Bách Khoa đã thí điểm phần mềm AI phân tích hình ảnh camera tại Trung tâm Giám sát, điều hành kinh tế, xã hội tập trung của tỉnh nhằm quản lý camera ở Bộ phận Một cửa các cấp, camera giao thông của công an TP Tây Ninh...

Trường ĐH KHXH&NV phối hợp UBND huyện Dương Minh Châu xây dựng mô hình liên kết chuỗi giá trị nuôi bò cho nạn nhân chất độc màu da cam, thuộc dự án giảm nghèo của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội.

Phó Chánh Văn phòng UBND tỉnh Tây Ninh còn cho biết, trong năm 2018, tỉnh đã hỗ trợ hơn 8,2 tỷ đồng cho Ký túc xá ĐHQG-HCM để tân trang nội thất tại các phòng của sinh viên.

Ưu tiên đào tạo nhân lực y tế, giáo dục

Tại buổi làm việc, UBND tỉnh Tây Ninh và ĐHQG-HCM đã tổ chức Lễ ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác giai đoạn 2022-2026.

Theo đó, biên bản này gồm 4 nội dung liên quan hoạt động bồi dưỡng, đào tạo nhân lực; các chương trình, đề tài nghiên cứu KH&CN liên quan chuyển đổi số, nông thôn thông minh, phát triển du lịch...; tư vấn góp ý phản biện chính sách kinh tế - xã hội và đề xuất các giải pháp thực hiện nhiệm vụ kinh tế, văn hóa, xã hội cho Tây Ninh theo đặt hàng của tỉnh Tây Ninh.

Các đại biểu của hai đơn vị đã có nhiều thảo luận sôi nổi về chương trình hợp tác cụ thể dựa trên 4 nội dung cơ bản này.

PGS.TS Hoàng Công Gia Khánh - Hiệu trưởng Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM, cho biết trong giai đoạn trước, trường vẫn chưa có nhiều cơ hội hợp tác cùng tỉnh nên ông hy vọng trong giai đoạn mới, trường có thể hỗ trợ tỉnh trên hai lĩnh vực. Trước nhất là tổ chức các khóa đào tạo, bồi dưỡng hành chính ngắn hạn, như nâng cao năng lực thực thi công vụ cho cán bộ các cấp của tỉnh; phối hợp chính quyền phường, xã nâng cao nhận thức pháp luật cho cộng đồng.

Đồng thời, với thế mạnh tư vấn, phản biện chính sách, Trường ĐH Kinh tế - Luật sẽ tham gia tư vấn, tham mưu các Sở Kế hoạch và Đầu tư,

“ Đối với ngành y tế, chúng tôi thiếu hụt nhân lực rất trầm trọng, đặc biệt là ngành điều dưỡng. Tương tự ở lĩnh vực giáo dục - đào tạo là đội ngũ giáo viên của ngành mầm non. Chúng tôi mong rằng với thế mạnh và uy tín về đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao của mình, ĐHQG-HCM sẽ tiếp tục hỗ trợ tỉnh đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực cho những lĩnh vực này.

Nguyễn Thanh Ngọc -
Chủ tịch UBND tỉnh Tây Ninh

Sở Tài chính để xây dựng quy hoạch, chiến lược phát triển kinh tế - xã hội cho Tây Ninh.

Theo PGS.TS Trần Thiên Phúc - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa, trường ĐH này tiếp tục xây dựng các chương trình nghiên cứu theo định hướng đặt hàng của Sở KH&CN tỉnh Tây Ninh liên quan hệ thống năng lượng mặt trời tại nhà màng; Thiết bị bay không người lái phun thuốc trừ sâu, bón phân trên diện rộng; Thiết kế và chế tạo máy ép phân; Chế tạo cabin bột điện tử; Giám sát môi trường...

Về việc đào tạo nhân lực cho ngành y tế của Tây Ninh, PGS.TS Lê Văn Quang - Phó Trưởng khoa phụ trách ngành Y, Khoa Y ĐHQG-HCM, đề nghị được tiếp tục triển khai đào tạo năm học 2022-2023 theo kế hoạch; hoàn thiện hồ sơ xây dựng đơn nguyên thực hành tại Bệnh viện đa khoa Tây Ninh cũng như tổ chức các đợt tập huấn, bồi dưỡng cho giảng viên của tỉnh Tây Ninh.

Khoa Y ĐHQG-HCM sẽ mời chuyên gia tham gia các Hội đồng KH&CN, Hội thảo KH&CN về lĩnh vực Khoa học Sức khỏe. Đặc biệt là trao đổi thông tin KH&CN, cụ thể là những kết quả nghiên cứu và công nghệ tiên tiến của Khoa Y và tỉnh Tây Ninh về Khoa học Sức khỏe.

Ông Nguyễn Thanh Ngọc - Chủ tịch UBND tỉnh Tây Ninh, cho biết, 4 nội dung ký kết trên sẽ được tỉnh cụ thể hóa bằng các kế hoạch hằng

năm. Tây Ninh sẽ ưu tiên đào tạo nguồn nhân lực cho lĩnh vực y tế và giáo dục vì đây là hai lĩnh vực thiếu hụt nhân lực nhất của tỉnh.

"Chúng tôi không tham vọng đào tạo nhân lực cho tất cả ngành trong một năm. Đối với ngành y tế, chúng tôi thiếu hụt nhân lực rất trầm trọng, đặc biệt là ngành điều dưỡng. Tương tự ở lĩnh vực giáo dục - đào tạo là đội ngũ giáo viên của ngành mầm non. Chúng tôi mong rằng với thế mạnh và uy tín về đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao của mình, ĐHQG-HCM sẽ tiếp tục hỗ trợ tỉnh đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực cho những lĩnh vực này. Cứ mỗi năm hai bên sẽ ngồi lại đánh giá, bổ sung những phát sinh" - Chủ tịch UBND tỉnh Tây Ninh đề nghị.

Ông cho biết thêm, hiện Tây Ninh đang rất cần sự hỗ trợ về phân tích, đánh giá, phản biện các chính sách kinh tế - xã hội hằng năm "chứ không phải 5 năm, 10 năm".

"Dữ liệu của các nhà khoa học tại ĐHQG-HCM sẽ đảm bảo tính khách quan, khoa học về thực trạng kinh tế - xã hội của Tây Ninh. Thậm chí, nếu được, tôi mong có thể đánh giá 6 tháng/lần. Điều này sẽ giúp chúng tôi nhận diện các điểm nghẽn của Tây Ninh để có thể xây dựng các chính sách tập trung, mạnh mẽ đột phá chiến lược cho tỉnh" - Ông Nguyễn Thanh Ngọc bày tỏ kỳ vọng.

Cùng quan điểm, PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM, cho biết sau khi ký kết đến tháng 10, ĐHQG-HCM phải tổ chức tọa đàm hoặc hội nghị để tháo gỡ những vướng mắc trong đào tạo ngành y giữa Sở Y tế của tỉnh và Khoa Y ĐHQG-HCM.

"Từ năm nay, ĐHQG-HCM đã tuyển sinh ngành điều dưỡng. Tôi tin rằng Khoa Y có thể hỗ trợ tốt trong việc đào tạo nguồn nhân lực đang thiếu hụt của Tây Ninh ở lĩnh vực này" - Giám đốc ĐHQG-HCM nói.

PGS.TS Vũ Hải Quân đề nghị hai bên cần xây dựng chương trình KH&CN chung để có thể nắm bắt bài toán tổng thể của tỉnh chứ không đi vào từng lĩnh vực rời rạc. Chẳng hạn, về du lịch hay nông nghiệp, dữ liệu, kinh phí hợp tác nghiên cứu không chỉ từ Sở KH&CN mà còn sự cộng tác của các sở liên quan. Phát triển nông nghiệp thông minh cần sự hợp tác của Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn; làm du lịch cần Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch cùng ngồi lại. Như vậy mới mang tính chất dài hơi và đảm bảo chiều sâu ■

Toàn cảnh phiên khai mạc hội thảo.

HỘI THẢO TRE THẾ GIỚI LẦN ĐẦU TIÊN TỔ CHỨC TẠI VIỆT NAM

Bảo Khánh

Sáng 17/9, tại Làng tre Phú An (Bình Dương), ĐHQG-HCM, Tổ chức Tre Thế giới, UBND tỉnh Bình Dương, UBND tỉnh Đồng Tháp và Trường ĐH KHTN phối hợp tổ chức hội thảo Tre Thế giới lần IV năm 2022.

PGS.TS Nguyễn Minh Tâm - Phó Giám đốc ĐHQG-HCM phát biểu.

Chủ tịch Dự án Làng tre Phú An cùng gần 200 giảng viên, chuyên gia, nhà nghiên cứu trong và ngoài nước.

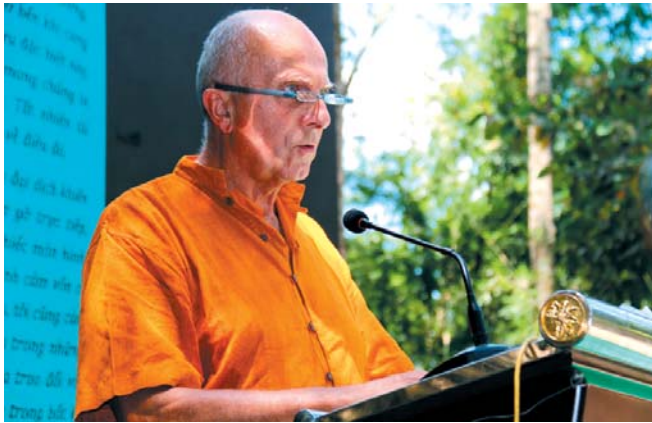
Cuộc gặp gỡ của những người trót yêu cây tre

PGS.TS Nguyễn Minh Tâm cho biết, Tổ chức Tre Thế giới đã tổ chức thành công Hội thảo lần I tại Mexico năm 2017, lần II ở Peru năm 2018 và lần III ở Ấn Độ năm 2019. Lần này, Làng Tre Phú An thuộc Trường ĐH KHTN ĐHQG-HCM rất vinh dự được Tổ chức Tre Thế giới chọn là nơi tổ chức sự kiện quan trọng này.

Phó Giám đốc ĐHQG-HCM hy vọng rằng với sự quy tụ đồng đảo các nhà nghiên cứu tre đến từ nhiều quốc gia trên thế giới, hội thảo tiếp tục nâng cao giá trị của cây tre, nhận thức về tầm quan trọng trong chiến lược phát triển cây tre để bảo vệ môi trường, giảm phát thải khí nhà kính và góp phần quảng bá hình ảnh cây tre, đất nước, con người Việt Nam.

Ông Michel Abadie nói: "Cuộc hội thảo Tre Thế giới lần IV này không chỉ là một cuộc gặp gỡ trực tiếp của những người đã trót yêu cây tre

Tham dự hội thảo có PGS.TS Nguyễn Minh Tâm - Phó Giám đốc ĐHQG-HCM, ông Michel Abadie - Giám đốc Tổ chức Tre Thế giới, ông Nguyễn Văn Dành - Phó Chủ tịch UBND tỉnh Bình Dương, bà Nguyễn Thị Hoàng Yến - Phó Cục trưởng Cục Kinh tế hợp tác và phát triển nông thôn Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, PGS.TS Trần Lê Quan - Hiệu trưởng Trường ĐH KHTN, TS Diệp Thị Mỹ Hạnh -

Ông Michel Abadie - Giám đốc Tổ chức Tre Thế giới - phát biểu.

mà còn là một khoảnh khắc của sự đổi mới - sự đổi mới của một liên minh tự nhiên giữa con người với cây tre. Và đặc biệt, tại Việt Nam, ngay chính Làng tre Phú An này, mối quan hệ ngàn năm đó rất có ý nghĩa. Ở đây, hơn bất kỳ nơi nào khác trên hành tinh này, bàn tay của con người đã cho thấy rất rõ ràng, cây tre và silica tự nhiên của nó, cùng đồng hành trong quá trình phát triển để dẫn hướng tới một thế giới tốt đẹp hơn".

"Mang trong mình khả năng biến đổi thế giới"

Trong 5 ngày diễn ra hội thảo, từ ngày 17-21/9, các chuyên gia hàng đầu của Việt Nam và thế giới đã trình bày báo cáo chuyên đề liên quan cây tre, như: Giới thiệu các loài tre của Việt Nam; các giải pháp bảo tồn và nhân giống tre từ kinh nghiệm của thế giới; sản xuất các sản phẩm thủ công mỹ nghệ từ tre bằng kỹ thuật tiên tiến; vai trò và ứng dụng của cây tre trong kiến trúc và xây dựng; chiến lược phủ xanh đất trống đồi trọc của các địa phương bằng cây tre để giảm phát thải khí nhà kính; các loại vật liệu mới, tiên tiến từ tre và sợi tre trong tiến trình thay thế vật liệu gỗ truyền thống.

Theo ông Michel Abadie, Tổ chức Tre Thế giới luôn coi trọng mối quan hệ trực tiếp giữa những người tham gia "xây dựng", những người trực tiếp dùng vật liệu tre để làm nên công trình. "Chỉ cần nhìn thấy nụ cười và vẻ rạng rỡ trên khuôn mặt của những người thợ xây dựng có thể hiểu một cách trực quan quá trình tinh tế của sự chuyển đổi từ một ý tưởng sang tiến trình hiện thực hóa ý tưởng đó. Với tính linh hoạt và độ bền, dai, nhẹ và chịu lực, việc sử dụng tre làm vật liệu cho phép xuất hiện ý thức mới trong việc sử dụng một nguồn tài nguyên tái tạo".

PGS.TS Trần Lê Quan nói: "Theo tuyên bố tại Hội nghị lần thứ 26 Các bên tham gia Công ước khung của Liên Hiệp Quốc về biến đổi khí hậu (COP26), Việt Nam cùng nhiều quốc gia khác đã cam kết đưa mức phát thải ròng bằng '0' vào năm 2050. Cây tre hấp thu khí CO₂ rất mạnh nên nó là đối tượng được các nhà khoa học trên thế giới rất quan tâm bảo tồn để giảm phát thải khí nhà kính".

Ngoài làm vật liệu xây dựng, chống biến đổi khí hậu, tre còn được ứng dụng rất nhiều vào các lĩnh vực của đời sống. Anh Võ Tấn Tân, nghệ nhân thủ công mỹ nghệ ở Hội An có hơn 10 năm sáng tạo các sản phẩm đặc sắc từ tre cho biết: "Dù ở xa nhưng tôi vẫn tham dự hội thảo và mang nguyên một xe tải chở rất nhiều sản phẩm tre đến trưng bày như: lồng đèn, bàn ghế, đồ trang trí, đồ gia dụng... Bởi lẽ đây là cơ hội rất lớn để giới thiệu các mặt hàng làm từ tre Việt Nam. Trên thế giới, tre thường được sản xuất đại trà theo hướng công nghiệp, ở đây, tôi và các nghệ nhân ở quê sáng tạo những sản phẩm thủ công mỹ nghệ tinh xảo, độc đáo để nâng cao giá trị sử dụng và kinh tế của cây tre".

"Hội thảo Tre Thế giới lần IV tại Làng Phú An là một phần của cuộc hội ngộ lớn trong 'thế giới tre' một cuộc hội ngộ nêu bật nhiều sự phát triển trong việc sử dụng tre, không chỉ đặc biệt trong kiến trúc, mà còn cả trong công nghiệp và thương mại. Một nền kinh tế bền vững mới thực sự đang xuất hiện. Chất liệu sợi thực vật tái tạo này mang trong mình cả một khả năng biến đổi thế giới và vẫn luôn đưa chúng ta đi từ hết ngạc nhiên này đến ngạc nhiên khác!" - Giám đốc Tổ chức Tre Thế giới nói ■

Anh Võ Tấn Tân mang "cá Chép tre" đến tham dự hội thảo.

KHÔNG THỂ VẬN HÀNH ĐẠI HỌC THEO QUY CHUẨN CỦA DOANH NGHIỆP

Phiên An - Lê Hoài

Nhiều chuyên gia giáo dục quốc tế đã khẳng định như vậy khi thảo luận về vấn đề tự chủ của đại học công tại Hội nghị Mùa hè do ĐHQG-HCM và ĐH Indiana (Hoa Kỳ) đồng tổ chức tại Khách sạn Rex vào ngày 26/7. Hơn 200 chuyên gia giáo dục trong và ngoài nước đã tham gia phiên mở rộng của hội nghị này.

PGS.TS Ngô Thị Phương Lan trình bày tham luận tại hội nghị.

Thách thức hàng đầu là tài chính

Phát biểu tại Hội nghị, Thứ trưởng Bộ GD&ĐT Hoàng Minh Sơn cho biết, thời gian qua các trường đại học ở Việt Nam đã phát huy được tinh thần tự chủ, nhiều đơn vị có những bước đi hiệu quả, đạt một số thành tựu đáng khích lệ.

"Sứ mệnh của đại học là nghiên cứu và truyền bá tri thức, mang lại lợi ích cho xã hội. Để thực hiện sứ mệnh này, tài chính đại học là một trong những yêu cầu hàng đầu. Do đó, trong bối cảnh cắt giảm ngân sách công, quản trị tài chính là một vấn đề cần được thảo luận chuyên sâu" - Thứ trưởng Bộ GD&ĐT nhận định.

Ông Sơn bày tỏ kỳ vọng, thông qua 4 chủ đề thảo luận về vai trò của đại học công trong thế kỷ XXI, tài chính và tự chủ trong đại học, chuyển đổi số và quản trị chia sẻ, Hội nghị sẽ đưa ra những giải pháp hữu ích. Những ý kiến đóng góp này sẽ được Bộ GD&ĐT tham mưu với Chính phủ nhằm ban hành các chính sách mang tính dẫn dắt cho giáo dục đại học Việt Nam.

Trình bày tham luận *Vai trò của đại học công lập trong thế kỷ XXI* - PGS.TS Ngô Thị Phương Lan, Hiệu trưởng Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, đã đưa ra nhiều nhận định sâu sắc về vấn đề tự chủ của các trường đại học công

khí vừa phải duy trì các nhiệm vụ chính trị đặc thù vừa phải cạnh tranh với các đại học ngoài công lập cũng như đảm bảo các xu hướng giáo dục hiện đại.

Hiệu trưởng Trường ĐH KHXH&NV cho biết: "Những điều trường đại học tự chưa làm hoặc không làm sẽ là những điều mà trường đại học công thực hiện. Tại Trường ĐH KHXH&NV, chúng tôi phải duy trì các ngành khoa học xã hội cơ bản như sử học, văn học. Chúng tôi không thể tăng học phí các ngành học này lên 20 triệu/năm. Thay vào đó, chúng tôi phải cân đối ngân sách từ nguồn thu của những ngành khác. Khoa học cơ bản chính là nền tảng cho tất cả hoạt động học thuật của một đại học. Đây cũng chính là trách vụ của đại học công đối với xã hội".

Theo PGS.TS Ngô Thị Phương Lan, tại ĐHQG-HCM, việc thực hiện tự chủ đại học phải đảm bảo 6 nguyên tắc. Trước tiên, về nhiệm vụ chính trị, phải đảm bảo vai trò lãnh đạo toàn diện của Đảng - một yêu cầu đặc thù của chính trị Việt Nam; năng lực thực hiện các nhiệm vụ chiến lược quốc gia, phát triển vùng của đất nước. Đồng thời, ĐHQG-HCM phải là trung tâm đào tạo, nghiên cứu KHCN đa ngành, đa lĩnh vực chất lượng cao, được nhà nước ưu tiên đầu tư phát triển.

Về nguyên tắc vận hành, ĐHQG-HCM phải đảm bảo tính hệ thống, tính tiên phong; đa dạng nguồn ngân sách chứ không giới hạn từ ngân sách trung ương; đảm bảo tính tự chủ cao nhất cũng như trách nhiệm giải trình.

"Tự chủ đại học hay chuyển đổi giáo dục trong thế kỷ XXI là cần thiết. Tuy nhiên, mô hình tự chủ khi vận hành trong thực tế còn nhiều điều gây băn khoăn. Chẳng hạn về tự chủ học thuật, ĐHQG-HCM đang thực hiện nâng cấp

“ Những điều trường đại học tư chưa làm hoặc không làm sẽ là những điều mà trường đại học công thực hiện.

PGS.TS Ngô Thị Phương Lan

Tạp chí Khoa học và Công nghệ đạt chuẩn theo các tạp chí uy tín quốc tế. Tuy nhiên Tổng Biên tập của Tạp chí này phải đảm bảo các tiêu chuẩn theo quy định của Bộ TT&TT như phải có bằng cao cấp lý luận chính trị. Liệu ta có thể mời một học giả nước ngoài tham gia vị trí này?" - Hiệu trưởng Trường ĐH KHXH&NV đặt vấn đề.

PGS.TS Ngô Thị Phương Lan còn nêu nhiều thách thức trong việc thực hiện tự chủ ở ĐHQG-HCM như tự chủ về quản trị. Đó là tự chủ về việc xét, công nhận đạt tiêu chuẩn chức danh giáo sư, phó giáo sư; Quyền hạn, trách nhiệm và mối quan hệ giữa Hội đồng đại học ĐHQG-HCM, Giám đốc ĐHQG-HCM, Ban Giám đốc ĐHQG-HCM; giữa Hội đồng trường/viện thành viên và hiệu trưởng/thủ trưởng các đơn vị thành viên, ban giám hiệu; Vai trò của Hội đồng trường trong việc thực hiện quyền tự chủ và trách nhiệm giải trình...

Thảo luận vấn đề này, TS Lauren Robel - Hiệu trưởng Danh dự ĐH Indiana, cho rằng dù ở đâu chúng ta cũng gặp vấn đề tương tự nhau như chính phủ cắt giảm ngân sách đầu tư, hạn chế về nguồn lực nghiên cứu khoa học.

TS Lauren cũng lưu ý, hai vấn đề lớn nhất của giáo dục đại học trong thế kỷ XXI là lực lượng lao động cần kiến thức và kỹ năng cao cấp hơn để đáp ứng sự phát triển của nhân loại. Điều này dẫn đến các đại học phải hoạt động tích cực hơn trong đào tạo lẫn nghiên cứu. Mặt khác, các đại học phải đảm bảo cơ hội giáo dục cho mọi đối tượng, tầng lớp trong xã hội.

Do đó, đối với các đại học công, thách thức hàng đầu là tài chính đại học. Họ vừa phải chịu sức ép của vấn đề thương mại hóa lẫn sứ mệnh bảo vệ tính toàn vẹn của các giá trị đại học mà họ cam kết với xã hội, nhất là sự liêm chính của tri thức.

"Các đại học không phải là doanh nghiệp. Chúng ta không thể vận hành các trường đại học theo quy chuẩn của doanh nghiệp. Chúng ta không thể ngừng dạy môn lịch sử vì môn học này không hứa hẹn kiếm nhiều tiền cho người học và

cũng không thể thu học phí cao như cô Lan đã nói ở trên. Các trường đại học phải cung cấp hàng hóa công cho xã hội" - Hiệu trưởng Danh dự ĐH Indiana nhấn mạnh.

Không có lý thuyết chung cho quản trị tài chính

Phân tích về "Tài chính và Tự chủ ở trường đại học", ThS Venkataramanan - Phụ trách các vấn đề tài chính của ĐH Indiana, bắt đầu bằng nhận định: "Tiền không thể mua được hạnh phúc nhưng đó lại là yếu tố tối cần thiết cho sự thành công của trường đại học độc lập".

ThS Venkat nói tiếp: "Chúng ta sẽ không vận hành đại học như doanh nghiệp. Nhưng vấn đề là khi có tiền, chúng ta sẽ làm gì với nó?". Ông cho rằng cần phải xác định rõ hệ thống tài chính là yếu tố hỗ trợ năng suất và sự hài lòng của giảng viên, sinh viên và nhân viên. Nó phục vụ cho các chế độ đãi ngộ, hỗ trợ hoạt động nghiên cứu, dịch vụ và cơ sở hạ tầng. Đồng thời tiếp sức cho thành công của sinh viên thông qua hỗ trợ tài chính, hướng dẫn, dịch vụ phụ trợ, cơ hội tự phát triển nghề nghiệp...

Chia sẻ kinh nghiệm về mô hình tài chính của ĐH Indiana, ThS Venkat cho biết ông tham gia công tác tại đại học này từ năm 1987. Trong giai đoạn đầu, 75% ngân sách hoạt động của trường đều từ nguồn tài trợ của chính quyền bang do đây là đại học trọng điểm của bang Indiana. Nguồn ngân sách này phục vụ cho việc thúc đẩy các hoạt động giáo dục sinh viên, bồi dưỡng sự vượt trội trong công tác nghiên cứu và tạo điều kiện tiếp cận để hỗ trợ các nhu cầu của bang và chính quyền liên bang. Các khoản trợ cấp khác cho trường chiếm 10% tổng ngân sách. Nguồn thu học phí là 10% và các nguồn thu từ từ thiện, phụ trợ, phí dịch vụ là 5%.

"Chính quyền bang luôn có xu hướng cắt giảm nguồn tài trợ cho các đại học và khuyến khích các trường tự tìm những nguồn thu khác. Trong những năm gần đây, chính quyền bang Indiana chỉ tài trợ không hoàn lại khoảng 25% chỉ tiêu ngân sách cho trường. Vấn đề đặt ra là chúng ta luôn khát tiền nhưng các nhà tài trợ muốn ta phải tự kiểm soát điều này" - ThS Venkat nói.

Để giải quyết bài toán này, ThS Venkat cho biết ĐH Indiana đã tìm kiếm nguồn thu chủ yếu từ học phí của sinh viên. Trường đã tăng học phí đối với các sinh viên ngoài bang theo học tại đây.

Đồng thời, ông cho rằng đào tạo cao học là một phân khúc có thể đa dạng hóa nguồn thu. Hiện nay thu học phí từ các chương trình đào tạo cao học online của ĐH Indiana là hơn 100 triệu USD. Đại học này còn có nhiều dự án nghiên cứu đột phá mang lại nguồn thu ổn định.

Điều này giúp cho ĐH Indiana tăng nguồn thu từ 2 tỷ USD năm 2020 lên 4 tỷ USD trong năm nay. Trong đó, nguồn thu học phí đóng góp gần 60% tổng ngân sách của trường. Nguồn tài

trợ của chính phủ và các tổ chức liên bang chiếm khoảng 15% ngân sách, tài trợ thiện nguyện là 5% và phần còn lại đến từ các quỹ tài trợ. Hằng năm, chính quyền liên bang còn tài trợ qua các dự án nghiên cứu khoảng 200 triệu USD.

"Có người nói rằng việc tăng học phí sẽ tước đoạt cơ hội học tập của nhiều học sinh. Tôi không cho rằng như vậy. Tại ĐH Indiana, chúng tôi chỉ tăng học phí đối với những sinh viên có khả năng chi trả và huy động từ nhiều nguồn khác nhau để cấp học bổng cho những em khác để có cơ hội tiếp cận chương trình giáo dục bậc cao. Chương trình học bổng Hope của chúng tôi là một ví dụ. 65% ngân sách được chúng tôi trả lương của cán bộ, nhân viên và giảng viên của trường. Đây là nguồn chi ngân sách lớn nhất của chúng tôi" - ThS Venkat lý giải.

Nêu giải pháp về cách xây dựng mô hình quản trị tài chính phù hợp, chuyên gia tài chính của ĐH Indiana cho biết, trường đại học này đã thay đổi nhiều mô hình từ quản lý ngân sách tập trung, phi tập trung và cuối cùng là kết hợp cả hai.

Ông nói, mỗi mô hình đều có những thế mạnh và điểm yếu riêng. Dù theo mô hình nào, các trường đều có thể đảm bảo điều kiện để thực hiện tự chủ. Đối với mô hình ngân sách tập trung, nguồn lực sẽ có sẵn cho việc đầu tư tập trung, lãnh đạo cấp cao có thể điều hướng tầm nhìn tổ chức một cách bao quát. Tuy nhiên, các

(Xem tiếp trang 26)

ThS Venkataramanan chia sẻ về vấn đề quản trị tài chính với các đại biểu.

“ Có người nói rằng việc tăng học phí sẽ tước đoạt cơ hội học tập của nhiều học sinh. Tôi không cho rằng như vậy. ”
ThS Venkataramanan

Hoa Kỳ tài trợ 14,2 triệu USD phát triển 3 đại học lớn của Việt Nam

Ngày 1/8, tại Hà Nội, Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID) chính thức khởi động Dự án Hợp tác đổi mới giáo dục đại học (PHER) trị giá 14,2 triệu USD với ba đại học hàng đầu Việt Nam nhằm đổi mới giáo dục.

Dự án kéo dài trong 5 năm này được thực hiện sau công bố của Phó Tổng thống Mỹ Kamala Harris khi bà sang thăm Việt Nam vào tháng 8/2021.

Theo đó, ĐH Indiana của Hoa Kỳ sẽ hợp tác với 3 đại học hàng đầu Việt Nam là ĐHQG-HCM, ĐHQG Hà Nội và ĐH Đà Nẵng nhằm cải thiện chất lượng giáo dục, tăng cường năng lực quản trị, giúp các ĐH này trở thành các hình mẫu của nền giáo dục ĐH hiện đại tại Việt Nam.

Phát biểu tại buổi lễ khởi động, Đại sứ Hoa Kỳ Marc Knapper kỳ vọng dự án hợp tác sẽ thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội thông qua việc mang lại lợi ích cho hơn 200.000 sinh viên và trang bị cho họ những kiến thức, kỹ năng cần thiết trong bối cảnh thị trường toàn cầu đang ngày càng cạnh tranh.

"Hoa Kỳ cam kết là đối tác trong việc hỗ trợ sự thành công và bền vững lâu dài của các cơ sở giáo dục ĐH tại Việt Nam. Thông qua dự án hợp tác này, chúng ta sẽ chung tay cải thiện chất lượng và khả năng đáp ứng thị trường của hệ thống giáo dục ĐH nhằm thúc đẩy tăng trưởng lâu dài" - Đại sứ Marc Knapper nhấn mạnh.

Bốn trụ cột của dự án bao gồm: đổi mới quản trị ĐH; nâng cao chất lượng giảng dạy; tăng cường năng lực nghiên cứu và đổi mới sáng tạo; thúc đẩy liên kết ĐH - doanh nghiệp. Trên cơ sở các mục tiêu cụ thể này, các hoạt động của dự án cũng được tổ chức thành 4 hợp phần với tên gọi tương ứng.

Dự án PHER là sản phẩm của quá trình tham vấn sâu rộng giữa USAID, 3 ĐH hưởng lợi dự án cùng với Bộ GD&ĐT, Bộ Tài chính, Bộ KH&ĐT, Bộ KH&CN, ĐH Indiana và Ngân hàng Thế giới.

Phan Yên

Tân Giáo sư Phan Bách Thắng: NHÀ KHOA HỌC ĐỀ CAO TINH THẦN CHỦ ĐỘNG VÀ HỢP TÁC

Phương Mai

Lúc vô cùng nghiêm túc khi tập trung làm việc, lúc trở về là một con người quảng giao, cởi mở với mọi người - đó là những nét tính cách nổi bật của thầy Phan Bách Thắng - Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Vật liệu Cấu trúc Nano và Phân tử (INOMAR). Thầy là nhà khoa học có gần 20 năm giảng dạy và nghiên cứu trong lĩnh vực vật lý và khoa học vật liệu.

Gần 20 năm gắn bó, GS Phan Bách Thắng luôn giữ vững nhiệt huyết với hoạt động nghiên cứu khoa học. Ảnh: Mai Ngô

Ở tuổi 43, thầy Phan Bách Thắng được Hội đồng Giáo sư Nhà nước công nhận đạt chuẩn chức danh giáo sư trong đợt xét duyệt 2021. Với vị tân giáo sư này, châm ngôn để làm nghiên cứu khoa học chính là chủ động và hợp tác.

Tập làm nghiên cứu từ năm hai đại học

Cuối năm thứ hai đại học, thầy Phan Bách Thắng đã có cơ hội tham gia nghiên cứu khoa học tại Phòng thí nghiệm Vật lý Chân không - Khoa Vật lý, Trường ĐH Khoa học Tự Nhiên ĐHQG-HCM. Đây là nhóm nghiên cứu của GS.TS Nguyễn Hữu Chí - nguyên Phó Hiệu trưởng của trường đại học này. Thông thường, chỉ sinh viên năm cuối mới làm nghiên cứu khoa học để hoàn thành luận văn tốt nghiệp. Thế nên, với cậu sinh viên mới 19-20 tuổi, đó là một may mắn và niềm vinh dự lớn lao.

Thầy Thắng nhớ lại: "Học lý thuyết nhiều thì sau 4 năm như gió thoảng mây bay, nhưng thực tế từ phòng thí nghiệm giúp tôi biết mình học để làm gì, thầy được việc học có ý nghĩa nên càng lúc càng mê hơn".

Sau khi tốt nghiệp vào năm 2001, thầy Thắng may mắn được công tác tại Khoa Vật Lý ở vị trí trợ giảng rồi giảng viên và theo học chương trình kết hợp thạc sĩ - nghiên cứu sinh (NCS) tại ĐH Sungkyunkwan - Hàn Quốc từ năm 2004. Nhận được nhiều kỳ vọng của thầy cô, thầy là một trong những lựa chọn đầu tiên quay về Trường ĐH Khoa học Tự Nhiên sau khi tốt nghiệp tại Hàn Quốc.

5 năm bôn ba nơi xứ người không chỉ mở ra cho vị tiến sĩ trẻ những chân trời kiến thức mới mà còn đem đến nhiều hiểu biết về tinh thần, tác phong, kỹ năng làm việc ở môi trường quốc tế. Năm 2009, trở về công tác tại ngôi trường mình từng theo học thời sinh viên, vị tiến sĩ 30 tuổi như một luồng gió mới với sức trẻ đầy nhiệt huyết trong công tác nghiên cứu khoa học. Thầy cho biết khi ấy bản thân rất may mắn vì nhận được nhiều hỗ trợ, đồng hành từ những người thầy, đồng nghiệp đến các bạn sinh viên.

Là NCS đầu tiên làm việc cùng thầy Thắng, TS Phan Kim Ngọc (38 tuổi, Trưởng bộ môn

“ Đổ lỗi cho thiếu thiết bị hoặc thiết bị hư thì khó làm khoa học được. ”

Nhóm nghiên cứu của thầy Thắng (ở giữa) cùng nhau đi du lịch. Ảnh: NVCC

“ Khi nhúng mình vào tập thể, cộng hưởng cùng tập thể thì thành quả sẽ càng lan tỏa. ”
GS Phan Bách Thắng

Vật liệu Nano và Màng mỏng, Khoa Khoa học và Công nghệ Vật liệu, Trường Khoa học Tự Nhiên ĐHQG-HCM) kể: "Ngày nào cũng thế, 7 giờ sáng đã thấy thầy ở văn phòng làm việc nên đã khích lệ tinh thần chúng tôi lên rất nhiều".

Mỗi ngày chỉ ngủ 4-5 tiếng

Quyết định về Việt Nam chỉ là bước khởi đầu trên con đường học thuật, thầy Phan Bách Thắng tìm hiểu và đề xuất các hướng nghiên cứu "không đụng hàng" trong nước để tăng khả năng

được duyệt tài trợ. Điển hình là các đề tài từ hướng nghiên cứu vật liệu trong ứng dụng chuyển hóa năng lượng nhiệt năng thành điện năng đã được Bộ KH&CN và ĐHQG-HCM tài trợ.

Miệt mài với nghiên cứu khoa học, GS Thắng cho biết mỗi ngày chỉ ngủ 4-5 tiếng là chuyện bình thường. Khi được hỏi đến những ảnh hưởng sức khỏe, thầy bông đùa: "Vấn đề là khi mình yêu thích rồi thì quá trình làm việc cũng là quá trình tích năng lượng nên không thấy mệt mỏi. Còn giờ qua 40 rồi có khi lại mất ngủ, già nó vậy".

Trong giai đoạn đó, để cho ra đời những sản phẩm nghiên cứu khoa học chất lượng, thầy Thắng cũng như những cộng sự trải qua không ít thách thức. Do có tinh thần chủ động và suy nghĩ tích cực nên những lúc gặp khó khăn trong nghiên cứu như thiếu thiết bị phân tích..., thầy

Công bố 108 bài báo quốc tế trên tạp chí uy tín

Tính đến năm 2021, GS Phan Bách Thắng đã công bố 144 bài báo khoa học, trong đó 108 bài được đăng trên các tạp chí quốc tế uy tín như *ACS Applied Materials and Interfaces*, *Applied Physics Letters*, *Journal of Alloys and Compounds*... Ngoài ra, thầy đã hoàn thành 4 đề tài nghiên cứu khoa học cấp Nhà nước, 6 đề tài cấp Bộ.

GS Phan Bách Thắng cùng các cộng sự đang triển khai 3 chủ đề nghiên cứu, gồm: Vật liệu nano ứng dụng, Chuyển hóa năng lượng (vật liệu và linh kiện nhiệt điện) trong lưu trữ dữ liệu (bộ nhớ điện tử) và Y sinh (cảm biến sinh học, truyền dẫn thuốc trúng đích...).

Mai Ngô

Thắng và các cộng sự đã chủ động kết nối các nhà khoa học hay phòng thí nghiệm trong và ngoài nước để tìm cơ hội hợp tác, khai thác trang thiết bị. Việc kết nối này đã hỗ trợ cho thầy trong hoạt động nghiên cứu cũng như mang lại nhiều hợp tác nghiên cứu khoa học liên ngành. "Rồi đọc mấy bài báo quốc tế thấy hay quá thì gửi email trao đổi với tác giả" - thầy nói thêm.

Anh Phạm Thanh Tuấn Anh (30 tuổi, NCS Phòng thí nghiệm Vật liệu kỹ thuật cao, Trường ĐH Khoa học Tự Nhiên ĐHQG-HCM) bày tỏ: "Sau mỗi chuyến công tác trong và ngoài nước là thầy lại kết nối thêm nhiều nhà khoa học khác. Điều này đã hỗ trợ rất nhiều trong việc đào tạo và làm khoa học cho nhóm nghiên cứu, đặc biệt là các bạn trẻ".

Với tinh thần chấp nhận "sẵn sàng khởi đầu dù khó khăn", GS Phan Bách Thắng luôn quan niệm thiết bị chỉ là phụ, con người mới là chính. "Hiện có rất nhiều nhà khoa học cũng sử dụng thiết bị cũ nhưng vẫn làm việc hiệu quả. Chứ nếu đổ cho thiếu thiết bị hoặc thiết bị hư thì khó làm khoa học được" - thầy diễn giải.

Hơn hết, GS Thắng tâm sự rằng bản thân quá may mắn khi được làm việc tại ĐHQG-HCM. Với thầy, đây là môi trường đa ngành, đa lĩnh vực lại có nguồn nhân lực dồi dào và luôn đề cao tinh thần nghiên cứu khoa học.

Mong sẽ đưa sáng chế khoa học vào ứng dụng

Không chỉ học từ đồng nghiệp, với thầy Phan Bách Thắng, chính các sinh viên, nghiên cứu sinh cũng là những người có nhiều điều đáng để học trong quá trình giảng dạy. "Tương tác với người học giúp tôi kiểm tra lại cách hiểu của mình đã đúng chưa và đôi khi nghe các bạn phát biểu trong đầu mình lại lóe ra ý tưởng mới gì đó", thầy giải thích.

Nhắc đến thầy Thắng, nhiều sinh viên, học viên cao học "vừa sợ vừa thương". "Sợ" vì khi bắt tay vào công việc, thầy luôn yêu cầu nghiêm khắc, đúng giờ, đảm bảo đúng tiến độ công việc. Còn thương vì khi gặp việc gì khó khăn, thầy luôn là người đứng ra "gỡ rối" đầu tiên.

TS Phan Kim Ngọc bộc bạch: "Nếu ai từng tiếp xúc với thầy thì biết tính thầy rất hòa đồng, dễ chịu, hoàn toàn không có sự xa cách giữa cấp trên cấp dưới hay thầy trò với nhau. Có lần tranh cãi do mâu thuẫn quan điểm khoa học, tính tôi hơi bướng nên giận thầy luôn. Nhưng thầy thì

bao dung, tôn trọng người trẻ, ý kiến khác biệt nên thầy giải thích mọi việc đầu đó rõ ràng để mà từ từ hiểu nhau".

Nhìn lại những thành tựu trong gần 20 năm qua, GS Phan Bách Thắng luôn khiêm tốn cho rằng phần lớn đó là nhờ sự cộng tác, hỗ trợ của đơn vị công tác, của nhóm nghiên cứu, các thầy cô và đồng nghiệp. "Khi nhúng mình vào tập thể, cộng hưởng cùng tập thể thì thành quả sẽ càng lan tỏa", thầy nhấn mạnh.

GS Thắng tâm sự, trong cuộc đời làm khoa học của mình, mong muốn lớn nhất của thầy là từ 40-50 tuổi sẽ có những sáng chế quốc tế, từ 50 tuổi đến lúc nghỉ hưu có kết quả nghiên cứu được ứng dụng vào đời sống ■

Không thể vận hành...

(Tiếp theo trang 23)

trường sẽ đối mặt với việc thiếu động lực thúc đẩy gia tăng doanh thu hoặc kiểm soát chi phí, và sẽ khó duy trì trong giai đoạn chậm phát triển. Mô hình này sẽ phụ thuộc vào tầm nhìn và năng lực của người lãnh đạo.

Trái lại, mô hình phi tập trung sẽ tạo ra trách nhiệm quản lý tài chính ở từng đơn vị, ngân sách được phân bổ cho những khu vực tăng trưởng cao. Tuy nhiên, điều này sẽ khiến việc phân bổ nguồn lực cho đầu tư chiến lược chung bị hạn chế. Các hoạch định tài chính sẽ bị chi phối bởi hiệu suất hoạt động của các trường thành viên qua các năm và xu hướng thị trường thay vì dựa trên ưu tiên của tổ chức.

"Các nhà quản lý cần cân nhắc để xác định mục tiêu nào của tổ chức có thể đạt được thông qua khuyến khích phi tập trung hay đầu tư tập trung và giám sát. Không một lý thuyết nào có thể vạch ra cách tạo lập nguồn quỹ tài chính cho đại học. Tại Hoa Kỳ, các đại học tư nhân và đại học công đều có cơ hội ngang nhau trong việc tiếp cận ngân sách đầu tư của chính phủ. Do đó, đôi khi các đại học này thường hợp tác để vận động những chính sách tài chính phù hợp nhất cho cả hai" - ThS Venkat bình luận.

Hội nghị Mùa hè phiên mở rộng được tổ chức thành hai phần. Phần đầu, các chuyên gia thảo luận về vai trò của đại học công trong thế kỷ XXI, tài chính và tự chủ của các đại học. Phần hai diễn ra trong chiều cùng ngày với các trao đổi về chuyển đổi số và quản trị chia sẻ tại các đại học Việt Nam ■

HỘI LIÊN HIỆP PHỤ NỮ VIỆT NAM

LỄ TRAO GIẢI THƯỞNG KOVALEVSKAIA NĂM 2021

HÀ NỘI | 16.5.2022

GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai (áo dài đỏ) được vinh danh tại Lễ trao giải thưởng Kovalevskaja năm 2021. Ảnh: NVCC

NỮ GIÁO SƯ HÓA HỌC NHẬN GIẢI THƯỞNG KOVALEVSKAIA

Đoàn Châu

Ngày 16/5, tại Hà Nội, GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai - Phó hiệu trưởng Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, kiêm Hiệu trưởng Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM, đã vinh dự được trao Giải thưởng Kovalevskaja năm 2021 dành cho nhà khoa học nữ có thành tích xuất sắc trong nghiên cứu khoa học và ứng dụng vào thực tiễn, đem lại nhiều lợi ích cho cuộc sống.

Giải thưởng là động lực lớn

Năm 1992 khi thi đại học, nữ sinh Thanh Mai không nghĩ rằng sau này mình sẽ trở thành một giảng viên, một nhà khoa học như bây giờ. Bà chỉ nhớ là mình rất "thích ăn mì tôm", và có mong muốn giản dị rằng sau này mình sẽ làm việc trong lĩnh vực chế biến thực phẩm nên đã thi vào ngành hóa học của Trường ĐH Tổng Hợp, nay là Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM.

Càng học Thanh Mai càng yêu thích ngành mình đã chọn, nhất là chuyên ngành hóa phân tích nên đã đi sâu nghiên cứu. Đến nay bà đã tìm

ra hàng trăm hợp chất có cấu trúc mới với các tác dụng sinh học khác nhau từ dược liệu; chủ trì và hoàn thành 14 đề tài NCKH các cấp; 10 đề tài cấp Bộ (7 đề tài cấp ĐHQG-HCM và 3 đề tài Nafosted), 4 đề tài cấp tỉnh; công bố 135 bài báo khoa học, trong đó có 75 bài trên các tạp chí quốc tế và 66 bài trên các tạp chí trong nước. Đồng thời, bà cũng đã xuất bản các sách chuyên khảo, giáo trình, có hai sáng chế được Cục Sở hữu Trí tuệ chấp nhận đơn đăng ký và là trưởng nhóm Nghiên cứu mạnh thuộc Chương trình nghiên cứu Hóa Dược của ĐHQG-HCM năm 2020.

GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai chia sẻ: "Khi

PGS.TS Vũ Hải Quân - Giám đốc ĐHQG-HCM vinh danh và chúc mừng GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai. Ảnh: **Thiện Thông**

nhận tin được xét tặng giải thưởng Kovalevskaia, tôi rất xúc động vì những gì mình cố gắng trong đào tạo và nghiên cứu đã được Ủy ban Giải thưởng Kovalevskaia Việt Nam năm 2021 công nhận. Ban đầu tôi cũng không tự tin nộp hồ sơ lắm vì đây là giải thưởng cao quý dành cho các nhà khoa học nữ, nhưng nhờ sự động viên của đồng nghiệp nên đến giờ cuối tôi mới quyết định làm hồ sơ. Đây là động lực rất lớn để tôi tiếp tục sự nghiệp giáo dục và làm khoa học của mình".

Nghiên cứu hợp chất chống ung thư

Là người say mê tìm kiếm, nghiên cứu các dược liệu, GS Thanh Mai đã phối hợp với ĐH Toyama (Nhật Bản) nghiên cứu các dược liệu và hoạt chất có tác dụng gây độc tế bào ung thư tụy trong môi trường thiếu dưỡng chất. Từ chương

trình này, nhóm nghiên cứu của bà phát hiện nhiều hoạt chất có cấu trúc mới mà trên thế giới chưa từng có. Đặc biệt hoạt chất từ củ ngải bún, trồng ở An Giang có tác dụng gây độc tế bào ung thư tụy rất mạnh. "Chúng tôi đã phát hiện 21 hợp chất mới và 36 hoạt chất có tác dụng chống ung thư tụy mạnh. Từ đó, chúng tôi đã nghiên cứu chiết xuất và điều chế thành công sản phẩm nano có tác dụng điều trị ung thư đường tiêu hóa" - GS Thanh Mai say sưa nói.

Bà tâm sự: "Một lần, trong quá trình nghiên cứu, tôi phân lập được một hợp chất hóa học mới từ dược liệu nhưng mất 3 tháng trời vẫn

chưa thể giải ra cấu trúc. Lúc nào trong đầu tôi cũng suy nghĩ làm cách nào để tìm được câu trả lời chính xác, thậm chí cả trong lúc ăn và ngủ tôi cũng mơ về nó. Tình cờ một hôm thay vì nghỉ ngơi sau giờ ăn trưa, tôi lại lấy giấy viết ra thử giải lại cấu trúc và đã thành công. Lúc đó tôi vỡ òa trong hạnh phúc vì rốt cuộc mình cũng làm được một việc mà mình đã trăn trở từ rất lâu".

Ngoài nghiên cứu về hợp chất chống ung thư, nữ khoa học gia quê Quảng Ngãi này còn nghiên cứu về các sản phẩm hỗ trợ điều trị bệnh viêm khớp. Nhóm nghiên cứu của bà đã điều chế sản phẩm nano từ cây cà gai leo có tác dụng chống viêm khớp, giảm đau; nghiên cứu về công nghệ chiết xuất nọc ong mật và đánh giá tác dụng chống viêm khớp trên động vật thực nghiệm.

Kết quả nghiên cứu của GS Thanh Mai và nhóm đã cung cấp những minh chứng khoa học trong việc sử dụng dược liệu điều trị bệnh. Bà cho biết: "Các sản phẩm hỗ trợ sức khỏe đang trong quá trình nghiên cứu để thương mại hóa cũng như tiếp tục nghiên cứu chuyên sâu để phát triển thành thuốc điều trị bệnh". Đây cũng là điều GS Mai mong muốn nhất sau những công trình nghiên cứu cơ bản của mình.

"Thấy cô Mai là thấy yên tâm..."

Ngoài nghiên cứu khoa học, GS Thanh Mai còn đảm nhận công tác quản lý. Từ tháng 1/2022, ngoài chức vụ Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, bà còn được bổ nhiệm làm Hiệu trưởng Trường Phổ thông Năng Khiếu.

“ Làm việc ở lĩnh vực nào cũng đòi hỏi sự chuyên tâm, sâu sát và trách nhiệm. Sự thay đổi và phát triển nhanh chóng hiện nay của xã hội đòi hỏi cả hai công việc nghiên cứu và quản lý cũng phải thay đổi và phát triển. ”

GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai

Đồng thời, cũng như những bậc làm cha mẹ khác, hằng ngày, nhà lãnh đạo nữ 48 tuổi này vẫn có nhiệm vụ đón con và làm các công việc nội trợ. Bà cho biết, nhiệm vụ mới khiến bà rất bận rộn vì phải làm quen với nhiều công việc, nhưng nhờ trong suốt 15 năm qua, bà đã xây dựng được nhóm nghiên cứu chuyên nghiệp nên dù bận rộn, GS Mai vẫn dành thời gian theo dõi các hoạt động nghiên cứu, đồng thời tận dụng tối đa các kênh liên hệ trực tuyến để thảo luận các vấn đề phát sinh trong nghiên cứu của nhóm. Do vậy, nhóm nghiên cứu của bà vẫn luôn hoàn thành các kế hoạch đã đề ra.

Để có thể cân bằng được nhiều nhiệm vụ cùng lúc, Hiệu trưởng Trường Phổ thông Năng Khiếu, chia sẻ: "Làm việc ở lĩnh vực nào cũng đòi hỏi sự chuyên tâm, sâu sát và trách nhiệm. Sự thay đổi và phát triển nhanh chóng hiện nay của xã hội đòi hỏi cả hai công việc nghiên cứu và quản lý cũng phải thay đổi và phát triển. Tuy nhiên, đối với tôi, công tác NCKH là chuyên môn mà tôi được đào tạo bài bản, trong khi công tác quản lý lại khá rộng, phải vừa làm vừa học, vừa tích lũy kinh nghiệm và mất nhiều thời gian hơn. Tôi may mắn là có những đồng nghiệp luôn đồng lòng, chung tay để có thể cân bằng cả hai công việc và đạt hiệu quả cao".

TS Phan Thị Anh Đào, giảng viên Trường ĐH Sư phạm Kỹ thuật, cho biết: "Cô Mai là người đã hướng dẫn luận án tiến sĩ cho tôi. Cô rất nhiệt tình, quan tâm tới học trò. Trong công việc, cô quyết đoán và giải quyết công việc rõ ràng, rất nhanh và hiệu quả. Tôi nhớ, trong quá trình làm luận án, tôi gặp một số khó khăn, nhiều lúc thấy bi quan và không biết sẽ làm gì tiếp theo. Tuy nhiên, khi tôi trao đổi với cô, cách

GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai hướng dẫn học viên nghiên cứu. Ảnh: NVCC

Nữ khoa học gia thứ 2 của Khoa Hóa học nhận giải thưởng Kovalevskaia

GS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai (48 tuổi, quê Quảng Ngãi), tốt nghiệp ngành hóa học Trường Đại học Tổng Hợp TP.HCM (nay là Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM).

Bà lấy bằng tiến sĩ dược học tại Trường ĐH Y Dược Toyama (Nhật Bản), được phong học hàm phó giáo sư năm 2014 và sau đó là giáo sư vào năm 2020.

GS Thanh Mai là nữ khoa học gia thứ 2 của Khoa Hóa học, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM nhận giải thưởng Kovalevskaia. Trước đó, năm 2016, GS.TS Nguyễn Kim Phi Phụng đã vinh dự được trao giải thưởng này.

Tính từ năm 1985 đến năm 2020, Ủy ban Giải thưởng Kovalevskaia Việt Nam đã trao giải thưởng cho 20 tập thể và 49 cá nhân nữ khoa học gia có thành tích nghiên cứu khoa học xuất sắc và có ứng dụng nổi bật trong các lĩnh vực toán học, hóa học, sinh học, y tế, giáo dục, nông nghiệp...

giải quyết và hướng dẫn của cô không chỉ tháo gỡ khó khăn mà còn giúp tôi lạc quan hơn. Tôi lĩnh hội được nhiều tốt đẹp ở cô để sau khi tốt nghiệp, tôi sẽ truyền đạt những điều đó cho sinh viên của mình".

Cùng cảm nhận với TS Anh Đào, ThS Lê Hữu Thọ, giảng viên Khoa Hóa học, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, hào hứng khi nói về người cô của mình: "Bất kỳ sinh viên nào từng theo học hoặc được cô Mai hướng dẫn đều cảm thấy rất tự hào về người cô quá tuyệt vời của mình. Với tôi, cô là một "guru" (bậc thầy) vĩ đại vì đã cho tôi khám phá kiến thức rộng lớn về hóa dược, cho tôi thỏa sức sáng tạo, chỉ dẫn tôi cách nuôi dưỡng đam mê, tự bút phá, phát triển và hoàn thiện bản thân".

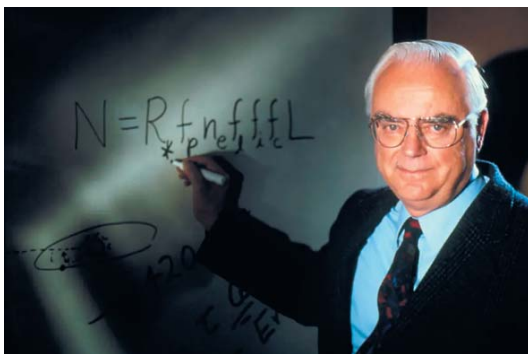
"Cô Mai là một người rất công bằng. Đúng là đúng, sai là sai. Nhưng nếu sai thì cô sẽ chỉ ra, định hướng và tìm cách khắc phục cùng chứ không bao giờ bỏ rơi bạn. Nếu bạn thiếu niềm tin: gặp cô Mai. Nếu bạn thiếu động lực: gặp cô Mai. Nếu bạn bí về sự sáng tạo: gặp cô Mai. Nếu bạn cần sự giúp đỡ, mặc dù không phải chuyên môn của cô, cũng hãy gặp cô Mai. Cô sẽ cho bạn một điểm tựa, bạn sẽ đi xa hơn bạn tưởng. Nói chung, thấy cô Mai ở khoa là chúng tôi yên tâm về mọi mặt" - ThS Lê Hữu Thọ khẳng định ■

FRANK DRAKE VÀ CHUYỆN ĐƯA "THU" TỪ TRÁI ĐẤT ĐẾN... NGƯỜI NGOÀI HÀNH TINH

Lê Chung

Ngày 2/9, nhà thiên văn học nổi tiếng Frank Drake đã qua đời ở tuổi 92. Ông là cha đẻ của thuật ngữ "pulsar" và cuộc đời ông gắn liền với công cuộc tìm kiếm trí thông minh ngoài hành tinh.

Frank Drake cùng phương trình Drake dự đoán số lượng nền văn minh có thể liên lạc trong dải Ngân Hà.
Ảnh: Seth Shostak

Nghi vấn về nền văn minh ngoài kia

Frank Donald Drake sinh ngày 28/5/1930 tại Chicago, bang Illinois, Hoa Kỳ, là con trai trưởng trong gia đình. Cha của ông là một kỹ sư hóa học, em gái và em trai ông lần lượt là nhà hóa sinh và nhà kinh tế học. Ngọn lửa dẫn lối Frank đến với thiên văn học đã nhen nhóm trong ông từ thời thơ ấu.

Lúc bé, sau những buổi học giáo lý, Frank nghĩ rằng các tôn giáo khác nhau sở hữu những niềm tin giới hạn được định hình bởi nơi mà các tôn giáo này khởi sinh, và một số niềm tin xuất hiện theo cách rất tình cờ. Suy nghĩ này dẫn đến việc cậu bé 8 tuổi khi ấy phỏng đoán rằng, nền văn minh nhân loại ắt cũng là kết quả của sự tình cờ. Và hẳn là đâu đó ngoài Trái đất, các nền văn minh khác cũng tồn tại.

Niềm yêu thích khoa học ngày càng nảy nở, cậu nhóc Frank thường xuyên đạp xe đến Bảo tàng Khoa học và Công nghiệp Chicago. Frank ghi nhớ những thông tin được triển lãm tại bảo tàng, bao gồm việc Mặt trời của chúng ta là một trong hàng tỷ ngôi sao khác ở Ngân Hà. Kiến thức này một lần nữa khiến Frank phải suy nghĩ,

liệu có nền văn minh nào khác cũng đang trú ngụ giữa Ngân Hà hay không.

Năm 17 tuổi, Frank được nhận học bổng vào Đại học Cornell ở New York. Chàng trai dự tính trở thành nhà thiết kế máy bay, nhưng dần hứng thú với điện tử nên đã theo đuổi chuyên ngành vật lý kỹ thuật. Vào năm hai đại học, Frank tham gia lớp học về thiên văn, kinh ngạc khi lần đầu quan sát Mộc tinh qua kính viễn vọng; một hành tinh xinh đẹp với vết đỏ lớn nổi tiếng của nó, cùng bốn vệ tinh Galileo quay quanh. Đó chính là bước ngoặt cuộc đời của cậu trai trẻ.

Chiếc chìa khóa mang tên sóng vô tuyến

Ở tuổi 21, Frank đã tham dự lớp học của giáo sư thỉnh giảng Otto Struve. Trong buổi học cuối, Struve suy luận rằng những ngôi sao khác ngoài vũ trụ thường không đơn độc, mà sẽ có hệ thống các hành tinh quay quanh tương tự Hệ Mặt trời của chúng ta. Vị giáo sư kết luận sự sống có thể hiện diện ở những nơi khác trong thiên hà. Từ đây, Frank đã đón lấy niềm khích lệ đầu tiên trong suy tưởng về khả năng tồn tại sự sống ngoài hành tinh.

Sau khi tốt nghiệp chuyên ngành vật lý kỹ thuật, Frank quyết định trở thành nhà thiên văn học. Mùa thu năm 1955, chàng trai học cao học tại Đại học Harvard. Trưởng Khoa Thiên văn học nóng lòng muốn khai thác chuyên môn điện tử của Frank, nên giao phó cho anh công việc về thiên văn học vô tuyến. Bằng kinh nghiệm, Frank nhanh chóng trở thành học viên cốt cán của Harvard. Trong năm đầu cao học, Frank nhận ra rằng thiên văn học vô tuyến có lẽ là cách thức để dò tìm và liên lạc với trí tuệ ngoài hành tinh.

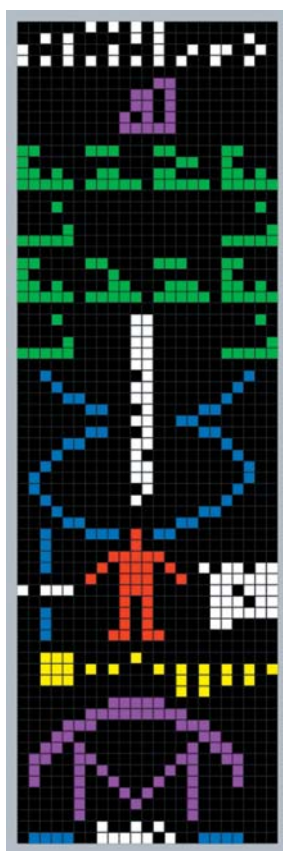
Tốt nghiệp Harvard, Frank vào làm việc tại

Đài thiên văn vô tuyến quốc gia ở Green Bank vào năm 1958. Một năm sau đó, Frank triển khai kế hoạch "Dự án Ozma" nhằm săn lùng tín hiệu vô tuyến của người ngoài hành tinh. Bắt đầu từ tháng 4/1960, tuy chưa có người ngoài hành tinh nào được phát hiện, nhưng đã tạo ra cơ duyên hợp tác đến cuối đời giữa Frank và Carl Sagan - người sau này trở thành nhà thiên văn trứ danh và là tác giả của tuyệt phẩm *Vũ trụ*, vốn khá quen thuộc với độc giả yêu thích thiên văn tại Việt Nam.

Mùa hè năm 1961, một cú điện thoại đã biến đổi cuộc đời của Frank, với đề nghị hợp tác tổ chức hội thảo để thúc đẩy công cuộc tìm kiếm sự sống ngoài hành tinh. Frank viết ra một danh sách các chủ đề cần thảo luận và nhận thấy một điều vô cùng hấp dẫn: mỗi chủ đề quan trọng có thể được biểu diễn dưới dạng đại lượng. Những đại lượng này đem nhân với nhau sẽ thành phương trình Drake, cho phép tính toán số lượng nền văn minh trong dải Ngân Hà mà chúng ta có thể liên lạc được. Nhà thiên văn học kỳ cựu Seth Shostak tại Viện SETI (viết tắt của "Search for Extraterrestrial Intelligence" - dò tìm trí thông minh ngoài hành tinh), từng tán dương

mức độ nổi tiếng của phương trình Drake chỉ xếp sau công thức $E=mc^2$ của Einstein.

Trong khoảng thời gian làm việc tại Green Bank, Frank gặt hái nhiều thành tựu thiên văn học quan trọng, đầu tiên phải kể đến việc vẽ bản đồ Ngân Hà nhờ sóng vô tuyến. Trước đó, chưa ai có thể làm điều này vì lớp bụi vũ trụ dày đặc ở tâm Ngân Hà đã cản đường đi của sóng ánh sáng khả kiến. Phát hiện Mộc tinh có vành đai bức xạ tương tự vành đai Van Allen của Trái đất, giải mã khí quyển của Kim tinh và khởi xuất cách dùng sóng vô tuyến để vẽ bản đồ địa hình của hành tinh này, đó là một vài đột phá khoa học mà Frank góp phần mang đến cho kho tàng tri thức nhân loại.

Ảnh minh họa thông điệp Arecibo được bổ sung màu sắc để dễ nhìn.
Ảnh: Arne Nordmann

Những "lá thư" gửi ra ngoài vũ trụ

Năm 1964, Frank quay về Đại học Cornell với vai trò là giáo sư thiên văn học. Hai năm sau, ông trở thành Giám đốc phụ trách kính thiên văn vô tuyến khổng lồ Arecibo do Cornell quản lý. Tại đây, ông sáng tạo ra thuật ngữ "pulsar" để gọi một loại thiên thể vừa được các nhà khoa học phát hiện, là các sao neutron quay rất nhanh và phát ra sóng vô tuyến.

Năm 1974, Frank cho gửi đi một đoạn thông điệp mã hóa nhị phân đến cụm sao cầu M13. Đó chính là "thông điệp Arecibo" nổi tiếng trong lịch sử thiên văn học, mã hóa các thông tin cơ bản về con người và Trái đất: quy ước mã hóa nhị phân, các thông tin về ADN, tổng dân số thế giới đương thời, hình dạng con người, chiều cao điển hình của người, Hệ Mặt trời và vị trí của Trái đất, hình minh họa kính thiên văn Arecibo và kích thước của nó. Giả sử có ai đó ở M13 nhận và phản hồi thông điệp, sẽ cần ít nhất 50.000 năm để người Trái đất nhận lại tín hiệu, do M13 cách chúng ta khoảng 25.000 năm ánh sáng.

Thông điệp Arecibo chỉ là minh chứng cho thành tựu của nhân loại thời bấy giờ, chứ không nhằm giao tiếp với người ngoài hành tinh - nếu có. Frank đã viết thông điệp với sự giúp sức của Carl Sagan và vài người khác. Năm 1977, Frank và Carl lại lần nữa bắt tay nhau triển khai thông điệp sẽ gửi đi cùng hai tàu vũ trụ Voyager. Hai chiếc "Đĩa ghi vàng Voyager" chứa 100 hình ảnh và 90 phút âm thanh bao gồm âm nhạc, tiếng người nói, tiếng cá voi, tiếng nhịp tim, tiếng mưa gió, tiếng hát ru... kèm hướng dẫn cách đọc đĩa cho người ngoài hành tinh nếu họ vô tình nhặt được.

Năm 1984, Frank làm giáo sư tại Đại học California, Santa Cruz. Thời gian này ông cũng trở thành Giám đốc Trung tâm Carl Sagan nghiên cứu sự sống trong vũ trụ, thuộc Viện SETI. Năm 1996, ông nghỉ hưu tại Đại học California nhưng vẫn tiếp tục cống hiến cho SETI đến khi ông tạ thế vào ngày 2/9/2022 ở tuổi 92.

Tưởng niệm sự ra đi của Frank Drake, Viện SETI viết rằng ông đã truyền cảm hứng cho rất nhiều học viên tại SETI ngày nay. Frank là người ăn nói nhẹ nhàng, với tính khôi hài bất hủ cùng lòng kiên nhẫn đáng kinh ngạc. Khi được hỏi rằng phong thái điềm tĩnh của ông liệu có phải xuất phát từ việc giảng dạy con cái hay không, Frank đã cười và trả lời: "Không, là giảng dạy sinh viên" ■

NHỮNG BÀI HỌC TỪ THẦY PHÙNG VĂN TỬU

Huỳnh Như Phương

Chân dung GS Phùng Văn Tửu.

Khoảng nửa cuối năm 1975, Trường đại học Văn khoa Sài Gòn tập trung tất cả sinh viên từ năm thứ ba trở lên đang học dở dang các ngành Văn chương Việt Nam, Hán văn, Ngữ học, Triết học, Báo chí, Điện ảnh, gồm cả những người từ Đại học Vạn Hạnh, Đại học Đà Lạt, Đại học Minh Đức chuyển sang, vào chung một khối sinh viên gồm sáu lớp được gọi là Ngữ văn bổ túc. Thời cuộc thay đổi, nhiều sinh viên ra đi hoặc bỏ học, nhưng số còn lại cũng hơn 320 người, ngồi kín Giảng đường 2 là nơi ngày trước các thầy Đông Hồ, Giản Chi, Bửu Cầm, Thanh Lãng, Nguyễn Duy Càn, Nguyễn Văn Trung... từng giảng dạy.

Trong khi các giáo sư của Trường đại học Văn khoa phải tập trung học chính trị, Ban lãnh đạo mới của trường (gồm các thầy Phan Hữu Dật, Bùi Khánh Thế, Lý Chánh Trung) đã mời các giáo sư uy tín của Hà Nội vào giảng dạy cho khóa sinh viên đặc biệt ấy. Trước 1975, ở trường phổ thông chúng tôi học quốc văn và triết học, nên

kiến thức văn học nước ngoài chỉ hạn chế trong những tác phẩm yêu thích được dịch sang tiếng Việt. Nhờ chương trình mới mà chúng tôi có được kiến thức tương đối hệ thống về văn học thế giới, qua sự truyền đạt rất nghiêm cẩn của các thầy cô đến từ hai trường Đại học Tổng hợp và Đại học Sư phạm Hà Nội: Lê Hồng Sâm, Nguyễn Đức Nam, Nguyễn Hải Hà, Trần Xuân Đề, Phùng Văn Tửu.

Thầy Phùng Văn Tửu vào dạy chúng tôi giữa năm 1976. Lúc đó thầy chỉ hơn 40 nhưng trông rất gầy yếu. Thầy bảo trong những năm dạy học ở Vinh và Hà Nội, chưa bao giờ thầy dạy một lớp đông như thế này. Trời nóng, mấy cái quạt trần quay vù vù mà giảng đường vẫn oi bức, có hôm thầy mệt quá, phải ngừng dạy giữa chừng, mấy bạn nữ sinh viên mang dầu gió lên cho thầy xoa. Hết giờ nghỉ, thầy lại dạy tiếp, chúng tôi lắng nghe bài giảng sâu sắc của thầy về *Hamlet* của W. Shakespeare. Về Hà Nội thầy chấm bài của chúng tôi rất kỹ. Khác với một số thầy cô thường "nuông tay" để khích lệ sinh viên miền Nam, thầy Phùng Văn Tửu cho điểm rất công bằng, có người cao kẻ thấp chứ không "dàn đều", để nhắc nhở mọi người cùng cố gắng. Bài học về sự cẩn trọng, khách quan đó của thầy chúng tôi luôn nhớ khi vào nghề giáo.

Năm sau, một nhóm sinh viên chúng tôi được nhà trường gửi ra học tiếp ở Đại học Tổng hợp Hà Nội. Sau bốn ngày ba đêm đi tàu hỏa, chúng tôi đến ga Hàng Cỏ một chiều mùa thu năm 1977. Thật vui mừng và ngạc nhiên, khi vừa bước xuống toa, chúng tôi thấy thầy Phùng Văn Tửu đứng đón trên lối ra cổng ga. Thì ra một bạn trong đoàn đã viết thư báo cho thầy biết chuyến đi. Hồi đó tàu hỏa luôn trễ giờ, thầy phải chờ rất lâu ở ga để gặp chúng tôi. Nhận hành lý xong, chúng tôi lên xe ca của nhà trường, còn thầy thì đạp xe cùng theo về khu nhà "lắp ghép" Trung Tự xem chúng tôi nhận phòng, ổn định chỗ ở.

Hai năm ở Hà Nội, chúng tôi chỉ được học với các thầy cô ở Đại học Tổng hợp nhưng vẫn giữ liên lạc thường xuyên với các thầy cô ở Đại học Sư phạm, gần gũi nhất là thầy Phùng Văn

Từ. Hai cái Tết 1978 và 1979, thầy đều gọi chúng tôi đến nhà thầy ở phố Hàng Gai, thuộc quận Hoàn Kiếm, ăn tết. Đó là một nhà phố dài dành cho mấy căn hộ, gia đình thầy cô ở tầng trệt. Vợ thầy, cô Bích Ngọc, cũng là nhà giáo, một phụ nữ phúc hậu, lịch thiệp, ân cần. Lần đầu tiên tôi biết ăn món bóng xào thập cẩm và ăn bánh chung với chè kho do cô chiêu đãi. Nhà thầy ở gần Hồ Gươm và khu phố cổ, nên thầy dặn chúng tôi khi nào muốn đi dạo phố thì hãy để xe đạp ở nhà thầy.

Trước ngày trở về miền Nam, chúng tôi đến chào thầy cô, thầy có vẻ không vui vì trước đó không được mời dự lễ bảo vệ luận văn tốt nghiệp của chúng tôi. Tôi chỉ thay mặt các bạn xin lỗi thầy chứ không biết nói sao, vì các thủ tục là do nhà trường tiến hành. Năm đó, Trung Quốc vừa đánh ta tàn bạo ở biên giới phía Bắc, chiến tranh biên giới Tây Nam cũng rất căng thẳng, chúng tôi chỉ mong bảo vệ xong rồi sớm về miền Nam.

Ra trường, theo nghề dạy học, tuy không dạy văn học phương Tây nhưng tôi đọc kỹ tất cả công trình dịch thuật và khảo cứu của thầy Phùng Văn Tửu. Thầy đã đóng góp những bản dịch khá tít và giàu chất văn cho những tác phẩm đặc sắc của D. Diderot, V. Hugo, G. de Maupassant, F. Kafka, M. Aymé, A. Gide, M. Duras, R. Barthes...

Trong khoa nghiên cứu văn học ở Việt Nam hiện nay, do những giới hạn lịch sử, không có nhiều công trình mà niên hạn sử dụng kéo dài được vài mươi năm. Theo thiện ý, bộ sách ba tập về tiểu thuyết phương Tây của Phùng Văn Tửu, xuất bản vào những năm cuối thế kỷ XX - đầu thế kỷ XXI chắc chắn sẽ sống lâu dài hơn niên hạn đó: *Tiểu thuyết Pháp hiện đại, những tìm tòi đổi*

mới; Tiểu thuyết Pháp bên thềm thế kỷ XXI; Tiểu thuyết trên đường đổi mới nghệ thuật. Có thể nói đó là bộ sách được biên soạn công phu, hiện đại từ một góc nhìn học thuật dân chủ và cởi mở. Những trào lưu mới của văn học phương Tây đều được lý giải cặn kẽ dưới ngòi bút thuyết phục của thầy. Một hiện tượng văn học nào, dù thầy không ưa thích và cổ vũ, cũng được trình bày một cách điềm tĩnh, khoan hòa.

Thật thú vị, cũng như các giáo sư Đỗ Đức Hiểu, Đặng Anh Đào, là người nghiên cứu văn học phương Tây lâu năm, nhưng mỗi khi trở về liên hệ soi chiếu với văn học Việt Nam, giáo sư Phùng Văn Tửu luôn có những khám phá và phát hiện độc đáo. Trong cái vẻ hàn lâm vốn có, những cuốn sách của thầy luôn gần với đời sống. Có lần, giữa những trang sách viết về văn học hiện đại phương Tây, thầy đã liên hệ phân tích tác phẩm của những nhà văn đương đại ở Nam bộ như Trang Thế Hy, Dạ Ngân, lại còn in kèm chân dung của tác giả.

Tuổi cao, thầy Phùng Văn Tửu không nhận lời vào miền Nam giảng bài, nhưng chúng tôi vẫn thường được gặp thầy trong những dịp sinh hoạt khoa học. Thời gian vào TP.HCM làm đồng chủ biên *Từ điển văn học (bộ mới)*, thầy Tửu gọi tôi đến dùng cơm, sau đó lại gửi tặng bộ sách quý ấy. Được tin gia đình thầy chuyển đến một khu nhà khang trang, lịch sự ở đường Trần Phú, quận Ba Đình, một lần đi công tác Hà Nội, tôi xin đến thăm thầy. Bước vào nhà, tôi nghe mùi thơm của thuốc Bắc, thầy giải thích: Thầy đang sắc thuốc cho cô. Cô bị bệnh trọng ra đi trước thầy, nay thì đến lượt thầy ra đi.

Mấy tuần nay biến chủng Omicron hoành hành ở Hà Nội và trên cả nước. Từ xa xôi, lớp học trò chúng tôi ở miền Nam chỉ có thể tưởng niệm Thầy trong tâm lòng biết ơn và thương tiếc ■

Ung Chu

Cáo mượn oai hùm

Thành ngữ “cáo mượn oai hùm” ám chỉ những kẻ mượn uy thế của ai đó có quyền lực hơn để ra oai lên mặt, lấy làm lá chắn hồng hù dọa, hiếp đáp, lừa bịp người khác... Nó được dịch từ gốc Hán “hồ giả hổ uy” 狐假虎威. Thành ngữ này dựa trên mẩu chuyện thuộc một điển cố trong cổ sử *Chiến Quốc sách* (戰國策).

Thời Chiến Quốc, Sở Tuyên vương (楚宣王) lấy làm lạ rằng tại sao người dân phương Bắc lại quá sợ hãi trước đại tướng Chiêu Hề Tuất (昭奚恤) của ông, nên đã đem chuyện này hỏi các đại thần trong triều. Trong nhóm quần thần có người tên Giang Ất (江乙) kể một câu chuyện ngụ ngôn để giải thích với Sở Tuyên vương.

Chuyện rằng có một con hổ đói, khi ra khỏi hang kiếm ăn thì bắt gặp một con cáo, bèn đuổi bắt miếng mồi ngon này. Vừa lúc hổ mở miệng chuẩn bị ăn cáo, cáo liền cất giọng:

- Hừ, đừng tưởng bỏ ngươi là chúa tể các loài mà dám ăn thịt ta. Nay, ta nói cho ngươi biết, ta đây chính là kẻ được Thiên đế phong làm vua-của-vua muôn loài, nhà ngươi mà ăn ta thì chắc chắn sẽ bị trừng phạt hết sức dã man.

Nghe thế, hổ bán tín bán nghi. Nhưng nhìn thấy con cáo bình tĩnh không sợ mình, hổ trở nên rất kinh ngạc. Hổ luôn nghĩ rằng, vì nó là vua của các loài nên con gì cũng sợ nó. Thế mà con cáo này không mấy may kiếp sợ hổ, thì có khi nào quá

Điển cố đằng sau thành ngữ gốc Hán

Không ít thành ngữ chữ Hán được dịch sang tiếng Việt, nghĩa đen lẫn nghĩa bóng tương đối dễ hiểu. Một số thành ngữ này được trích dẫn nguyên văn từ kinh điển, thi ca, lại có thành ngữ do đúc kết từ các điển cố mà thành. Trong phạm vi bài này, người viết xin giới thiệu các điển cố đã góp phần hình thành nên hai thành ngữ gốc Hán khá quen thuộc.

thật như thế không?

Nhân lúc tâm trí của hổ lung lay, cáo ưỡn ngực và đồng dạng nói thêm:

- Sao nào? Ngươi vẫn chưa chịu tin ta à? Vậy thì hãy đi theo sau lưng ta để xem các loài có sợ hãi khi thấy ta không.

Hổ thấy đây là ý hay, bèn nói đuôi cáo. Cáo đi đến đâu, muông thú sợ hãi bỏ chạy đến đó. Cáo kiêu hãnh quay sang nhìn hổ, hổ lúc này đã hóa kính sợ. Nhưng nó không biết rằng thứ khiến cho các loài sợ hãi khi này chính là nó, chứ nào đâu phải cáo!

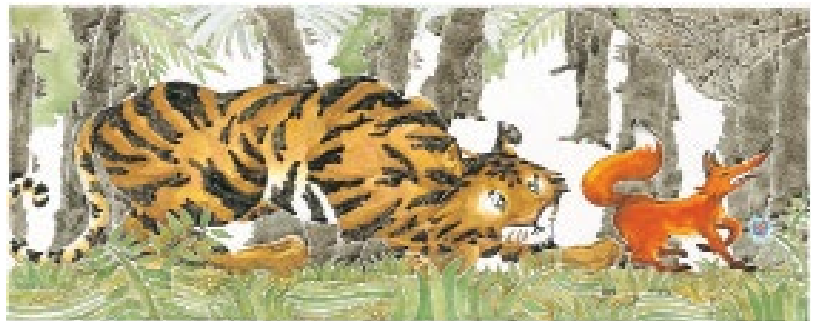
Giang Ất kể câu chuyện ngụ ngôn này ngầm giải thích dân chúng phương Bắc sợ đại tướng Chiêu Hề Tuất chẳng qua chỉ do người này được đại vương Sở Tuyên phó thác binh quyền. Nói cách khác, điều mà dân chúng

sợ chính là uy quyền của vị đại vương nước Sở.

Có thể thấy, thành ngữ “hồ giả hổ uy” 狐假虎威 được đúc kết từ “truyện lồng trong truyện”, tức cổ nhân chỉ sử dụng chất liệu của phần ngụ ngôn trong điển cố mà kết tinh nên thành ngữ. Nói cách khác, câu chuyện về các nhân vật lịch sử không được khai thác, và do đó thành ngữ “hồ giả hổ uy” 狐假虎威 hay “cáo mượn oai hùm” đã mang sức sống riêng.

Guang vỡ lại lành

Có một thành ngữ mô tả các cặp đôi quay trở về bên nhau sau thời gian xa cách như chia tay, ly hôn, đó là “guang vỡ lại lành”. Thành ngữ này được dịch từ gốc Hán “phá kính trùng viên” 破鏡重圓, được rút ra từ một điển cố trong tác phẩm *Bản sự thi* (本事

Tranh minh họa cừu chuyện “cáo mượn oai hùm” của Zhang Chi.
Nguồn: *The Fox and the Tiger*

詩) đời nhà Đường.

Cuối thời Nam Bắc triều trong lịch sử Trung Hoa, nhà Trần (陳) đứng trước nguy cơ bị tiêu diệt. Vị hoàng đế cuối cùng của nhà Trần là Trần Thúc Bảo (陳叔寶) khi ấy chỉ biết rượu chè chơi bời, không lo chính sự, triều đình trên dưới hỗn loạn.

Em gái của Thúc Bảo là công chúa Lạc Xương (樂昌) nổi tiếng tài sắc vẹn toàn, lấy chồng là Từ Đức Ngôn (徐德言). Có dự cảm nhà Trần sắp tiêu vong, e rằng hai vợ chồng sẽ phải chịu cảnh ly tán, không thể bảo vệ lẫn nhau, Từ Đức Ngôn nói với vợ:

- Vì tài năng và dung mạo của nàng, khi nước mất, nàng ắt sẽ bị đưa vào cung hoặc gia đình giàu có nào đó. Nếu tình duyên chưa dứt còn muốn gặp lại nhau, ta với nàng hãy lấy gì đó làm tin.

Họ bèn đập vỡ chiếc gương đồng làm đôi, mỗi người giữ một nửa mà ước hẹn rằng: Vào ngày rằm tháng Giêng, nhân lúc Nguyên Tiêu náo nhiệt, hãy giả trang ra ngoài bán tấm gương đồng bị vỡ mà tìm kiếm đôi phương.

Đúng như dự cảm, nhà Trần bị diệt, công chúa Lạc Xương quả nhiên bị bắt đem về kinh đô Đại Hưng (nơi sau này đổi tên là Trường An) của nhà Tùy. Lạc Xương trở thành thiếp hầu của đại thần Dương Tố (楊素) - một trong những người góp công khai quốc cho nhà Tùy. Dù được họ Dương yêu chiều hết mực, nhưng trong lòng Lạc Xương chỉ nghĩ đến lang quân Từ Đức Ngôn, thường mang nửa chiếc gương vỡ ra soi, nhớ về lời giao hẹn.

Từ Đức Ngôn nhận tin vợ mình đã được đưa về kinh đô Đại Hưng, bèn không quản đường xa mà lặn lội lên kinh tìm

Tranh minh họa điển cổ “gương vỡ lại lành” của Trịnh Tiểu Châu. Nguồn: dahuawang.com

người, hằng đêm vẫn giờ mảnh gương vỡ ra xem, lòng nhớ vợ và lời giao ước. Rằm tháng Giêng, họ Từ đến chợ kinh thành, thấy một người già bán mảnh gương vỡ với giá cao, ai ai cũng buồn cười. Người bán gương chính là kẻ hầu của Lạc Xương. Từ Đức Ngôn đi thẳng đến hướng đó, tìm cơ hội ngắm kỹ và xác nhận là tín vật của vợ, bèn đề lên mảnh gương một bài thơ mà đời sau gọi là **Phá kính thi** (Thơ gương vỡ), nhờ người hầu mang về:

鏡與人俱去，鏡歸人不歸。無復嫦娥影，空留明月輝。

Phiên âm:

Kính dữ nhân câu khứ

Kính quy nhân bất quy

Vô phục Thường Nga ảnh

Không lưu minh nguyệt huy.

Người viết xin tạm dịch:

*Gương cất bước cùng người
biền biệt*

*Gương về rồi, người biết
chón nao*

*Bóng Hằng Nga chẳng thấy đâu
Chỉ còn lưu lại một màu ánh
trăng.*

Lạc Xương đọc được thơ, suốt ngày rầu rĩ khóc lóc không màng ăn uống. Dương Tố biết chuyện, hiểu rằng có giai nhân bên cạnh nhưng chẳng thể có được trái tim nàng, lại sinh lòng cảm phục tình cảm thủy chung sâu nặng của vợ chồng Lạc Xương, bèn cho mời Từ Đức Ngôn đến đón vợ về đoàn tụ. Hai vợ chồng đến Giang Nam, sống bên nhau đến cuối đời.

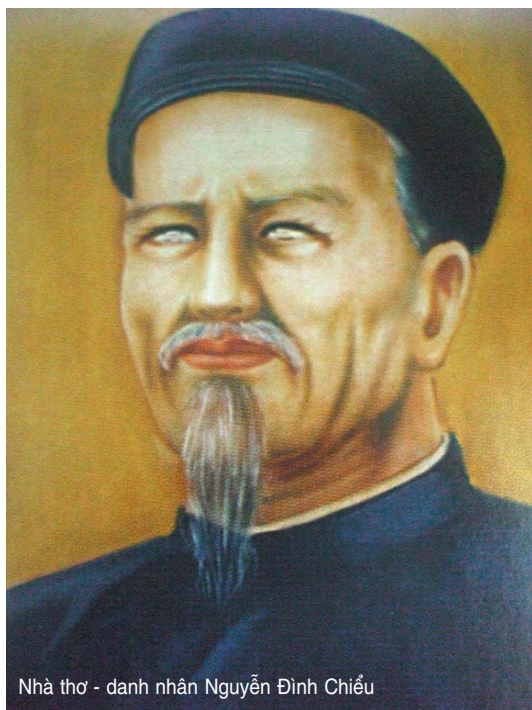
Khác với “hồ giả hổ uy” 狐假虎威, thành ngữ “phá kính trùng viên” 破鏡重圓 được đúc kết từ toàn bộ điển cổ. Do đó, cách vận dụng thành ngữ “phá kính trùng viên” 破鏡重圓 hay “gương vỡ lại lành” trong đời sống tương tự tình huống trong điển cổ này ■

LTS: Nhân kỷ niệm 200 năm ngày sinh nhà thơ - danh nhân Nguyễn Đình Chiểu (1/7/1822 - 1/7/2022), chuyên mục Chân dung văn hóa trân trọng trích đăng bài nghiên cứu công phu của PGS.TS Đoàn Lê Giang.

NGUYỄN ĐÌNH CHIỂU - Từ Nam bộ ra toàn quốc và thế giới

PGS.TS Đoàn Lê Giang

Khi sáng tác nên hơn 2.000 câu lục bát truyện *Lục Vân Tiên*, Nguyễn Đình Chiểu không nghĩ tác phẩm của mình được yêu thích mạnh mẽ, được truyền tụng rộng rãi và lâu dài như thế.

Nhà thơ - danh nhân Nguyễn Đình Chiểu

Dù đề một cách trang trọng ở đầu: *Trai thời trung hiếu làm đầu/ Gái thời tiết hạnh làm câu trau mình*, nhưng truyện *Lục Vân Tiên* không hẳn là một câu chuyện về trung hiếu tiết nghĩa mà là câu chuyện về tình nghĩa sống ở đời, hay đúng hơn trong *Lục Vân Tiên*, đạo nghĩa và tình nghĩa thống nhất với nhau. Thế giới tình cảm trong *Lục Vân Tiên* tràn đầy tình nghĩa, và điều ấy làm cho tác phẩm có tính dân tộc và nhân dân sâu sắc.

Từ Nam ra Trung và Bắc

Lục Vân Tiên không chỉ được yêu thích ở trong Nam, nó được truyền ra miền Trung, ra đến Kinh đô Huế, được yêu thích ở đây. Trong ca dao dân ca có gần 100 câu nhắc đến các nhân vật trong *Lục Vân Tiên*. Không chỉ ca dao dân ca Nam bộ, mà cả Nam Trung bộ và Thừa Thiên - Huế cũng có. Đây là câu ca ở Nam Trung bộ: *Anh đừng than ngắn thở dài/ Nào ai đã nỡ bỏ ai nên phiền/ Nói ra về lúc Vân Tiên/ Chàng mà xa thiếp, thiếp chịu phiền sáu năm*. Đây là câu hò mái nhì trong dân ca Bình Trị Thiên: *Bớ em ơi, em đừng suy nghĩ thiệt hơn/ Hãy ở như Nguyệt Nga ngày trước, lòng dạ keo sơn chẳng dời*.

Trong ca dao dân ca miền Trung, các nhân vật được nhắc đến là: Bùi Kiệm “máu dê”, Thế Loạn bội nghĩa, Trịnh Hâm vô nghì, Tử Trục hiền lương... Nhưng nhiều nhất là Vân Tiên và Nguyệt Nga. Vân Tiên là hiện thân của tinh thần nghĩa hiệp, của những gian nguy trong đời và tình yêu chân thành, sâu sắc:

*Kể từ ngày thiếp cách xa chàng
Như Vân Tiên lâm bệnh, Nguyệt Nga đi cống Hồ
Thiếp xa chàng ruột héo gan khô
Hang Thương Tông chàng dựa, chôn biển hồ
thiếp thương.*

(Ca dao Quảng Ngãi, Bình Định)

Còn Nguyệt Nga là hiện thân của tình yêu chung thủy, sắt son:

*Lòng lại dạn lòng dù non mòn biển cạn
Dạ lại dạn dạ đá nát vàng nhòa
Em đây quyết noi gương chị Nguyệt Nga*

Mặc ai phỉnh dối em chẳng sa lời nguyên.

(Ca dao miền Nam Trung bộ)

Không chỉ có chàng Văn Tiên nghĩa hiệp, nàng Nguyệt Nga thủy chung, mà người nghĩa dân Cần Giuộc cũng được biết đến ở Kinh đô Phú Xuân. Câu chuyện về những người dân ấp dân lân mộ nghĩa chết trận Cần Giuộc qua bài văn tế lâm ly bi tráng của Đồ Chiểu bay ra đến Huế, làm xúc động sâu xa những ông hoàng bà chúa của nền văn chương cung đình. Mai Am, công chúa con vua Minh Mạng, nữ thi sĩ có tiếng của đất Thần kinh đã viết bài *Độc “Điều nghĩa dân tử trận văn”* thật hay, trong đó có câu: *Dân chúng phò vua lòng địch khái/ Thư sinh đánh trận tiếc không tài/ Khói mờ chiến lũy Tây đầy rẫy/ Trăng lạnh sa trường xương của ai.* Nhưng hay nhất là bài *Độc Nguyễn Đình Chiểu Nghĩa dân tử trận quốc ngữ văn* (Độc bài văn Nôm về những nghĩa dân tử trận của Nguyễn Đình Chiểu) của Tùng Thiên vương Miên Thẩm, con trai thứ mười vua Minh Mạng.

Miên Thẩm là ông hoàng hay thơ, thơ ông cùng thơ người em là Tuy Lý Vương từng được truyền tụng hay hơn cả thơ đời Đường: “Thi đáo Tùng, Tuy thất Thịnh Đường”. Ông là chủ soái của tao đàn Mặc Vân thi xã - nơi đi về của những tên tuổi lẫy lừng nhất trong làng thơ triều Nguyễn đương thời. Một ông hoàng như thế phải cúi đầu bái phục bài văn tế Nôm của ông thầy đồ mù bên dòng Bến Nghé mà ông chưa hề biết mặt. Đọc bài văn tế những nghĩa dân ngã xuống ở chiến trường, ông như nghe thấy tiếng gió ù ù từ biên cương thổi tới. Ông cho rằng giá trị lịch sử của bài Văn tế sánh ngang với sách *Quốc ngữ* của Tả Khâu Minh; giọng bi tráng của bài Văn tế không kém khúc *Quý hùng* của Khuất

Nguyên. Một sự đánh giá như vậy quả là ít có. Ông cũng cảm nhận cái mới, cái hay nhất của bài Văn tế chính là đã viết về những người anh hùng tâm vòng áo vải.

Xin đọc cả bài của Vương và bản dịch đạt nhã của nhà nghiên cứu Cao Tự Thanh:

Độc Nguyễn Đình Chiểu Nghĩa dân tử trận quốc ngữ văn

Chiến trường hựu bả điều văn khai,

Lạ đập biên thanh nhất nhất lai.

Quốc ngữ danh tề Mạnh Tả sử,

Quý hùng ca đáo Khuất Bình ai.

Yết can trăm mộc kham thiên cổ,

Oán hạc tề viên tính kỷ hồi.

Chi cánh thư sinh không bút trận,

Báo quân chỉ thử diệp bi tai.

Dịch:

Điều văn đọc lại áng biên cương,

Ngõ gió vi vu tiếng chiến trường.

Quốc ngữ văn ngang lời tín sử,

Quý hùng phách sánh điệu từ chương.

Tâm vòng áo vải danh còn mãi,

Binh bại thân vong chuyện đã thường.

Canh cánh nghĩ thương lòng kẻ sĩ,

Chỉ còn ngọn bút báo ơn suông.

Truyện *Lục Vân Tiên* ra Bắc, được đón nhận nồng nhiệt ở Hà Nội. Các làng tranh dân gian cũng khắc bộ tranh *Lục Vân Tiên* để bán cho những người hâm mộ. Hiện nay còn một số tranh khắc gỗ về *Lục Vân Tiên* lưu truyền ở miền Bắc theo phong cách tranh Đông Hồ như tranh *Đại Đè đệ sư tái họp* vẽ cảnh Vân Tiên - Tiểu đồng gặp lại nhau, *Sơn lâm tự phụ phụ đoàn viên* vẽ cảnh Vân Tiên - Nguyệt Nga tái ngộ.

Ở Huế thì có bản truyện tranh màu *Vân Tiên cổ tích truyện màu* do Lê Đức Trạch, một họa sĩ cung đình thực hiện trong khoảng thời gian 1895 -1897 dựa trên bản dịch tiếng Pháp của Abel des Michels năm 1883, bản Nôm có lẽ theo *Lục Vân Tiên truyện* của Trương Vĩnh Ký.

Truyện *Lục Vân Tiên* ra Bắc được dựng thành tuồng. Hiện còn lưu một bản tuồng xuất bản ở Hà Nội năm 1922. Chúng tôi chép lại nguyên văn cả lỗi chính tả để thấy tính nguyên sơ, xưa cũ của văn bản: *Lục Vân Tiên tuồng*, soạn giả V.C, Sửa lại và giữ bản quyền Phú Văn Librairie, Hà Nội, Rue du Chanvre 16, 1922, 60 trang (chuyển thể toàn bộ truyện *Lục Vân Tiên*). Đoạn mở đầu:

“Non sông mở mặt, hoa cỏ đậm màu, đứng

nam-nhi trung hiếu làm đầu, đạo phụ-nữ phải dữ câu trinh thực, Đông-Thành-quận có Vân-Tiên họ Lục, nền trâm anh túc phúc lâu dài, nhà thung huyền hai khóm tốt tươi, chàng đôi tám thực người chí-sĩ, du viễn phương rạo tìm sơn thủy, theo Tiên-ông dốc chí học hành, lúc chàng về Kinh-thành ứng cử, bỗng dĩa đường gặp gỡ Nguyệt-Nga (...)

Vân-Tiên nói: Rừng nho rong ruổi, của Thánh dựa kê, tôi Lục-vân-Tiên quê ngụ Đông-Thành, theo Su-trưởng sôi kinh nấu sử, nghe nhà vua có khai khoa thủ sĩ, vào trình thầy để về ứng thí”.

Lục Vân Tiên ra thế giới

Biết ảnh hưởng trong nước của Nguyễn Đình Chiểu rất lớn, với mục đích trước hết là để hiểu tâm lý và văn hóa của xứ sở mà họ cai trị, người Pháp đã sớm quan tâm dịch *Lục Vân Tiên* ra tiếng Pháp. Bản dịch đầu tiên là bản *Luc-Van-Tien, Poème populaire annamite* (Lục Vân Tiên, truyện thơ của nhân dân An Nam) của Gabriel Aubaret do Nhà xuất bản Impériale, Paris, 1864.

Tiếp theo là các bản dịch: *Lục Vân Tiên: Poème populaire annamite*, do G.Janneau dịch, Nhà xuất bản (NXB) Challamel Ainé, Paris, 1873; *Les Poèmes de l'Annam* (Lục Vân Tiên ca điển), do Abel des Michels dịch, NXB Ernest Leroux, Paris, 1883. Abel cũng chính là dịch giả *Truyện Kiều* xuất bản ở Paris một năm sau đó. *Histoire du Grand lettré Louc Vian Tê-ian*, poème populaire annamite, do Eug.Bajot dịch, NXB Rey et Curial, Saigon, 1886

Đến đầu thế kỷ XX có thêm ba bản dịch tiếng Pháp của người Việt: *Lục Vân Tiên: Poème annamite*, do Nghiêm (Đỗ Đình Nghiêm) và Liên (Ngô Vi Liên) dịch, Nhà in Le Van Tan, Saigon, 1927; *Lục Vân Tiên*, Dương Quảng Hàm dịch, NXB Alexandre de Rhodes, 1944; *Truyện Lục Vân Tiên: Song ngữ*, Lê Trọng Bổng dịch, NXB Thế Giới, Hà Nội, 1997.

Sau đó *Lục Vân Tiên* được dịch ra 4 thứ tiếng nữa, tổng cộng là 5. *Lục*

Tường *Lục Vân Tiên* ở Hà Nội.

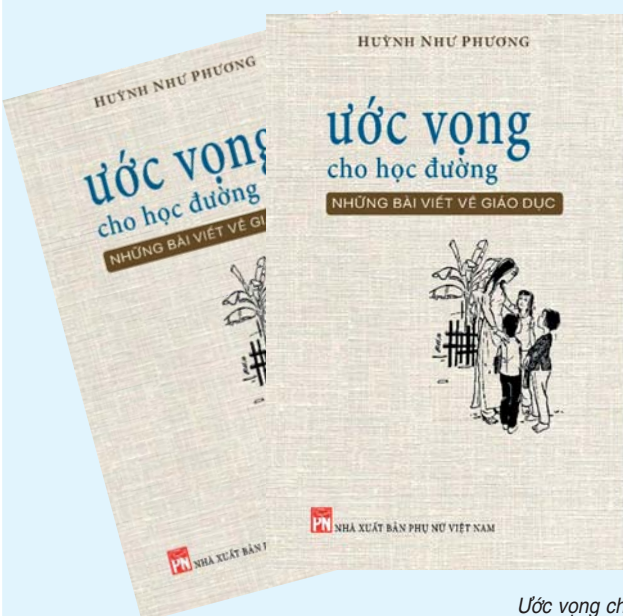

Truyện tranh *Vân Tiên* cổ tích truyện ở Huế.

Vân Tiên được dịch ra tiếng Ukraine do Maya Kashel dịch, NXB Văn học nghệ thuật “Dnepro”, Kiev xuất bản, 1983. Dịch ra tiếng Nhật do Giáo sư Takeuchi Yonosuke dịch chú, NXB Đại học thu lâm/ NXB Daigaku Shorin xuất bản, 1986. Bản dịch tiếng Anh *Lục Vân Tiên* là bản in trong sách tam ngữ Việt-Pháp-Anh: *Lục Vân Tiên cổ tích truyện/ Histoire de Lục Vân Tiên/ The story of Lục Vân Tiên*, do Éric Rosencrantz dịch sang tiếng Anh, NXB Văn hóa Văn nghệ TP. Hồ Chí Minh, 2016. Gần nhất, *Lục Vân Tiên* còn được dịch ra tiếng Hàn Quốc bởi Giáo sư Jeon Hye Kyeong ở Đại học Hankuk, HUFS xuất bản 2017, NXB ĐHQG-HCM, 2022.

Tháng 11/2021, Đại hội đồng UNESCO đã thông qua danh sách các danh nhân văn hóa mà UNESCO sẽ kỷ niệm vào năm 2022, trong đó ở Việt Nam có Nguyễn Đình Chiểu và Hồ Xuân Hương, nhân 200 năm ngày sinh Nguyễn Đình Chiểu. Hành trình đưa những giá trị tốt đẹp của người dân Nam bộ thông qua tác phẩm của Đồ Chiểu ra thế giới là một quá trình lâu dài hơn 170 năm.

Văn học Nam bộ từ chỗ là bộ phận văn học địa phương ít được biết đến, thông qua Nguyễn Đình Chiểu và những nhà thơ yêu nước chống Pháp thuộc thế hệ ông đã trở thành bộ phận tiên phong của cả nước. Nguyễn Đình Chiểu và những hình tượng bất hủ do ông tạo ra: những người nông dân Nam bộ hiền lành, chất phác, mà nghĩa khí, thủy chung, dũng cảm hy sinh vì nền độc lập của đất nước được biết đến rộng rãi, được yêu mến, ngưỡng mộ ở trong toàn quốc và trên thế giới ■

Ước vọng cho học đường được NXB Phụ Nữ ấn hành vào đầu năm 2022.
Nguồn: nxbphunu.com.vn

Những ước vọng cho học đường Việt Nam

Phiên An

Cảnh tỉnh và hà khắc với bản thân, nhưng ông luôn hiểu nghề giáo phải chịu nhiều áp lực và tổn thương. Lao động của người thầy không chỉ được định hình trong những tiết học trên lớp, đặc biệt là các thầy cô ở bậc học mầm non, tiểu học và trung học (*Lao động của nhà giáo*). Họ còn phải đối mặt với áp lực về chuyên môn, đạo đức, chính trị (nhất là trong khối ngành khoa học xã hội và nhân văn), kinh tế và ứng xử. Vì "có những vi phạm nơi nghề nghiệp khác, xã hội có thể bỏ qua, nhưng với nhà giáo, người ta lại không tha thứ". Ông ước vọng rằng người thầy có thể chịu đựng được những áp lực này không chỉ bởi tình yêu nghề, "tìm thấy những giá trị tinh thần và sự đền bù cho những thua thiệt của mình". Quan trọng hơn, họ phải sống được với đam mê của mình (*Những áp lực trên vai nhà giáo*).

Cách đây không lâu, dư luận xã hội thảo luận sôi nổi về cách xung hô giữa thầy và trò trong môi trường học đường. Cách xung "tôi" hoặc "con/em" của người học hay "chúng tôi" và gọi "anh chị" của người dạy đều nhận được những lý lẽ thuyết phục để bảo vệ cho mỗi cách giao tiếp này. Tuy nhiên, Giáo sư Huỳnh Như Phương cho rằng hãy để sinh viên quyết định cách xung hô theo tiếng lòng của mình. Với ông, văn hóa ứng xử này chỉ góp phần hé lộ một vấn đề khác, mang tính bản chất hơn, là "tinh thần dân chủ trong đại học". Nó không đơn thuần có được qua việc thay từ "em" bằng "tôi". Vì dấu người học xưng "tôi" với thầy của mình nhưng họ không được chấp nhận sự khác biệt, cất lên tiếng nói phản biện và "vây quanh họ là một bộ máy quản lý như kiểu một gia đình", thì những đòi hỏi về nâng tầm văn hóa ứng xử này "vẫn chỉ là ước vọng mà thôi" ("*Tôi*" hay "*em*"?). Những phân tích sắc sảo này đã được tác giả của *Ước vọng cho học đường* góp lời từ năm 2008.

Là một nhà nghiên cứu và giảng dạy lý thuyết, phê

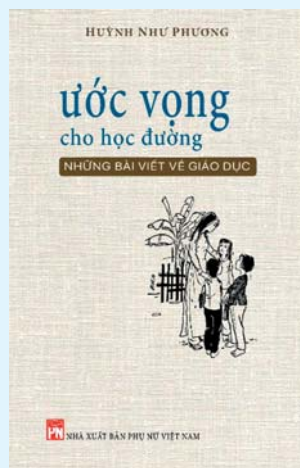
Làm sao để việc thi cử, dạy và học Văn không còn là nỗi ám ảnh đối với thầy lẫn trò? Tuyển chọn văn liệu cho sách giáo khoa Văn ra sao? Cách xung hô giữa thầy và trò chỉ đơn thuần xoay quanh đại từ nhân xưng? Hay việc quản trị đại học, tuyển chọn giáo viên và người học sao cho phù hợp với tinh thần của đại học... Đó là những thao thức của Giáo sư Huỳnh Như Phương được ông gói ghém trong tập sách khiêm cung *Ước vọng cho học đường - Những bài viết về giáo dục*.

Ước vọng cho nghề giáo, với hơn 40 năm gắn bó học đường, Giáo sư Huỳnh Như Phương đã viết như nhắc nhở chính mình bằng những lời bộc bạch chân thành nhất. Ông cho rằng nghề dạy học "để gây cho người ta ảo tưởng" về quyền lực tri thức của mình, nhất là khi họ luôn đối diện với đám đông "là người nhỏ tuổi hoặc yếu thế hơn". Ông cảnh báo đừng nghĩ rằng "uy tín" của người thầy sẽ "bảo chứng" cho bài giảng của mình, để truyền đạt "những điều không trung thực, những điều mình nói mà chính mình không tin". Do đó, một khi đã bước lên bục giảng, ông tự nhủ phải "luôn tra vấn trước lương tâm nghề nghiệp", "đâu là điều đúng, phải cần làm, cần nói cho học trò". Bởi ông ý thức được rằng người thầy sẽ luôn chịu "sự sát hạch" của người học và xã hội trong suốt đời của họ (*Nghề dạy học cần sự khiêm tốn*).

bình văn học với nhiều giáo trình, chuyên khảo giá trị, Giáo sư Huỳnh Như Phương đã có những kiểm thảo nghiêm khắc trước hiện trạng học sinh quay lưng với môn học này. Ông đưa ra những tra vấn ở nhiều cấp độ, từ việc biên soạn chương trình, phương pháp giảng dạy, tổ chức thi cử đến tâm lý tiếp nhận của người học để nói lại sợi chỉ đỏ của những rung cảm thẩm mỹ vốn bị lãng quên từ lâu. Đối với ông, dạy Văn là dạy người, nó chỉ trở thành một nghề khi người học theo đuổi chuyên sâu ở bậc đại học. Do đó, học sinh đến với văn chương là đến với "một nguồn dinh dưỡng tinh thần để sống ở đời". Người dạy cần khơi gợi sự nhạy cảm với cái đẹp cùng những cảm thụ tinh tế thay vì trở thành "thứ văn để ngồi đếm hình dung từ và làm bài tập phong cách học".

Đối với người học, ông đã thể hiện sự công tâm khi thẳng thắn thừa nhận rằng môn Văn mất đi sức hấp dẫn lẫn khả năng thuyết phục của nó, ngoài việc "thi cử rập khuôn và máy móc, chương trình nặng nề và không hợp lý, tỷ lệ giáo viên giỏi nghề không nhiều" còn do "tâm sinh lý và quan niệm sống" của người học đã thay đổi nhiều so với thế hệ trước. Chính cách đặt vấn đề tinh tế này của ông đã góp phần gợi mở những nút thắt về môn học vốn luôn nhận nhiều lời luận bàn nan giải của xã hội. Giải pháp ông đề ra đầy khả dĩ và thiết thực. Văn học nhà trường cần mang hơi thở của đời sống, của những đối thoại về vận mệnh đất nước, lý tưởng dân chủ, thảm họa sinh thái, bị kịch làm người, "để họ đứng cao hơn văn chương thứ cấp" (*Môn Ngữ Văn trong trường phổ thông: thêm một lần đối mới; Tìm văn liệu cho sách giáo khoa*).

Rời khỏi những băn khoăn về chuyên môn, Giáo sư Huỳnh Như Phương đã dành những lời tâm huyết và những cao vọng cho ĐHQG-HCM - mái nhà chung mà ông đã gắn bó gần một đời. Suy tư về bước đường phát triển của ĐHQG-HCM, ông đề nghị cần phải được xem xét trong một quan hệ biện chứng giữa chiến lược con người, không gian học thuật và hoạt động truyền thông. Vì "chiến lược học thuật đúng sẽ tác động đến định hướng về con người; ngược lại, chiến lược con người đúng hướng sẽ tạo điều kiện hoàn thành chiến lược học thuật". Và những chiến lược này cần phải gắn với "hoạt động truyền thông chuyên nghiệp" để lan tỏa hình ảnh và vị thế của ĐHQG-HCM. Ba tiêu điểm này sẽ góp phần hình thành giá đỡ vững chãi trước những kỳ vọng của xã hội dành cho ĐHQG-HCM - một "nòng cốt cho sự phát triển" của nền giáo dục đại học Việt Nam (*Đại học Quốc*

gia TP.HCM trên đường phát triển).

Không chỉ dừng lại những trăn trở của một người thầy đối với chính nghề giáo, cùng những vấn đề thuộc phạm vi chuyên môn và nhiệm sở của mình, Giáo sư Huỳnh Như Phương còn mang đến những phân tích hàm súc và uyên áo về các vấn đề mà ông gọi là "gốc rễ" của giáo dục nước nhà. Đó là những suy tư mang tính dẫn đạo cho "triết lý giáo dục, tư tưởng chân hưng giáo dục và về quan niệm con người như trung tâm và mục tiêu của sự nghiệp đào tạo".

Ông xác tín rằng: "Một chính sách giáo dục không phù hợp sẽ tạo ra những lứa công dân khiếm khuyết về phẩm chất đạo đức và năng lực nghề nghiệp". Ông tỏ ra hết sức thận trọng trước những tuyên bố về "đại học nghiên cứu", "đại học hoa tiêu" và việc "cải biến" các thiết chế giáo dục ngoại sinh. Với một tinh thần phản tư nhạy bén, ông nhận ra rằng trong bối cảnh còn nhiều khiếm khuyết về cơ sở vật chất lẫn đội ngũ giảng dạy, "nếu không có những thay đổi lớn trong phương thức quản lý và chính sách đầu tư, thì đó vẫn chỉ là dự tưởng của những tâm hồn lãng mạn mà thôi". Thảo luận về vấn đề quản trị, ông không ngại nói thẳng: "Khi những người không xứng đáng đã chiếm được chỗ ngồi trong đại học, thì đến một lúc nào đó họ sẽ tuyển chọn những người theo 'hình ảnh' và 'kích thước' của họ. Nó không những ngăn cản việc xây dựng một đội ngũ nhà giáo có năng lực và uy tín, mà còn làm suy giảm nhiệt huyết của họ, gieo trong họ tâm lý thực dụng và thờ ơ với sự nghiệp giáo dục". Để từ đó ông khẳng định rằng: "Đây là nguy cơ lớn nhất của giáo dục đại học hiện nay" (*Những tiếng nói kiểm thảo giáo dục; Vấn đề con người trong trường đại học*).

Còn ước vọng nghĩa là thực tại còn ngổn ngang với nhiều tiếc nuối. Nhưng giáo dục Việt hôm nay cần những ước vọng này để trở lại con đường thực sự canh tân và vươn mình. Góp thêm lời bàn thảo về giáo dục nước nhà, *Ước vọng cho học đường* đã bắt đầu bằng sự cương trực, điềm tĩnh và tràn đầy tâm huyết của Giáo sư Huỳnh Như Phương - một nhà giáo tận tụy với nghề. Tác phẩm không chỉ như một chứng từ trong suốt hành trình tròng người gần nửa thế kỷ qua của ông. Nó không đơn thuần là sự chọn lọc từ hơn trăm bài viết khác nhau mà ông đã xuất hiện trên các diễn đàn công luận để góp tiếng nói lương tri của mình. Đằng sau những ước vọng ấy là phẩm hạnh của một nhà giáo đã luôn mang theo nỗi niềm đau đáu về trách vụ lương sư hưng quốc của mình ■

CODA: Những thức tỉnh về tình thân

Hoàng Huy

Là chủ nhân tượng vàng ở hạng mục Phim hay nhất tại lễ trao giải Oscar lần thứ 94 vào đầu năm nay, *CODA* đã chạm đến đáy lòng khán giả với câu chuyện về tình cảm gia đình độc đáo, mới lạ và sâu lắng.

Gia đình là hậu phương vững chắc

Trình làng vào tháng 1/2021 tại Liên hoan phim Sundance, *CODA* do Sian Heder viết kịch bản và đạo diễn. Bộ phim xoay quanh Ruby Rossi (Emilia Jones thủ vai), cô là thành viên duy nhất có thể nghe được trong gia đình khiếm thính của mình. Sau khi phát hiện giọng hát trời phú và niềm đam mê âm nhạc của bản thân, Ruby phải lựa chọn giữa việc thực hiện trọng trách với gia đình hay theo đuổi ước mơ.

Điều thú vị mà *CODA* mang đến cho khán giả là một đột phá mới mẻ về câu chuyện tình cảm gia đình. Sian Heder thể hiện sự tinh tế trong việc xây dựng một gia đình bất thường để làm nổi bật những điều phi thường trong họ.

Vì cả ba mẹ (Troy Kotsur và Marlee Matlin thủ vai) và anh trai (Daniel Durant thủ vai) đều không thể nghe được, nên Ruby phải dành hầu hết thời gian để giúp người thân của mình. Điều đó một mặt tô đậm tình cảm gia đình bền chặt của họ, nhưng mặt khác lại cho thấy chính người

thân là mối dây nịt chân Ruby. Người cha luôn cần con gái hỗ trợ việc đánh bắt cá. Anh trai luôn dẫn vật với việc cảm thấy bản thân thừa thãi vì không thể giúp ích cho gia đình. Người mẹ mặc cảm với xã hội vì khiếm khuyết của bản thân.

Không chỉ là cuộc đấu tranh tư tưởng trong gia đình, *CODA* còn gián tiếp phơi bày vô vàn góc khuất cuộc sống của những người khiếm thính. Gia đình Ruby bị những tên thương lái mua cá lừa gạt, bị người khác xem thường, bản thân Ruby chịu cảnh bạn bè ở trường bắt nạt...

Câu chuyện về tình cảm gia đình được kể lại với tình huống độc đáo này đã tạo thành một thứ "bình cũ rượu mới" níu giữ tâm hồn khán giả.

Những mâu thuẫn ở nửa đầu *CODA* có thể dễ khiến người xem nhầm lẫn rằng người thân của Ruby đang xem cô như một công cụ, không nghĩ cho tương lai của cô. Thế nhưng từng phút từng giây ở nửa sau bộ phim lại bác bỏ điều đó. Tuy không thể nghe được âm thanh của cuộc sống, không thể nghe giọng hát của Ruby,

Ruby gửi ký hiệu "I love you" đến gia đình mình ở cuối phim.

Gia đình Ruby vẫn đến xem và động viên cô hát bất chấp việc họ không nghe được giọng cô.

Gia đình Ruby thường xuyên xung đột vì khiếm khuyết của người thân.

nhưng gia đình cô vẫn âm thầm ủng hộ và là hậu phương vững chắc cho cô.

Cha Ruby chọn bán chiếc tàu cá là kế sinh nhai của gia đình để trả tiền phạt chứ không khiến cô con gái làm cả đời để trả khoản tiền ấy. Anh trai cô thì không muốn cô phải gắn bó mãi với công việc đánh cá mà phải được theo đuổi đam mê của bản thân. Mẹ Ruby ban đầu sợ con gái mình sẽ thất bại vì bà không nghe được giọng hát của cô, nhưng đến cuối bà rất vui khi Ruby dũng cảm nhận ra tài năng của mình.

Mặc dù từng từng lớp lớp chuyển biến trong phim là như thế, nhưng ekip phim đã sắp xếp chúng một cách logic và dễ hiểu. Về vấn đề này, Clarisse Loughrey từ tờ *Independent* bình luận: "Tuy có nhiều thứ diễn ra trong *CODA*, bộ phim vẫn nhẹ nhàng, tình cảm".

Cách truyền tải tươi mới

Với sự xuất hiện của không ít ngôn ngữ ký hiệu trong phim, Sian Heder cùng ekip đã truyền tải câu chuyện cảm động của *CODA* một cách đẹp mắt, tươi mới hơn bao giờ hết. Gia đình Rossi không chỉ cho khán giả thấy được sự muôn màu muôn vẻ trong cách giao tiếp giữa những người khiếm thính, mà còn là sự kết nối giữa những ký hiệu mà họ đưa ra. Có thể đối với một số người, các ký hiệu của họ là phức tạp và khó nhớ, thế nhưng nó lại mang đậm dấu ấn thị giác với công chúng cũng như gợi mở nhiều tầng

nghĩa ẩn dụ khác nhau.

Xem *CODA*, công chúng có thể không ấn tượng với cảnh quay hay cách sắp xếp tình tiết trong phim, nhưng chắc chắn sẽ ghi nhớ những ký hiệu đặc biệt này trong đầu. Đôi lúc một cử chỉ đơn giản lại thấm đẫm tình cảm hơn nhiều so với một câu nói ngọt ngào. Đặc biệt, phải dành lời khen ngợi cho Emilia Jones khi cô không những sử dụng thành thạo ngôn ngữ ký hiệu mà còn đưa tâm hồn và cảm xúc của mình vào trong đó.

Nhiều khán giả trên trang Metacritic đồng loạt cho rằng *CODA* là bộ phim về người khiếm thính hay nhất họ từng xem, với 146 bình chọn tích cực trên tổng 182 bình chọn. Điều này được bảo chứng với số điểm 94/100 mà trang RottenTomatoes (web phê bình điện ảnh hàng đầu thế giới) dành cho *CODA*. Cây bút Siddhant Adlankha từ tờ *Observer* nhận xét: "Mỗi cảnh phim mang đến những làn gió đầy mới mẻ nhưng dễ gây hiểu lầm. Tuy vậy, đến cuối cùng bộ phim vẫn kết thúc tuyệt đẹp và là một trong những cái tên thỏa mãn công chúng nhất năm nay".

CODA với chiến thắng Oscar 2022 được xem là "giọt nước nhỏ làm rúng động biển lớn" khi vượt qua những cái tên tầm cỡ như King Richard, Dune... Riêng đạo diễn Sian Heder "bỏ túi" thêm cho mình một cúp vàng ở hạng mục Kịch bản chuyển thể xuất sắc nhất và Troy Kotsur chiến thắng giải Nam diễn viên phụ xuất sắc nhất ■

Ba tự tay làm lồng đèn ông sao cho con. Ảnh: hanoimoi.com.vn

Trăng rằm trong tay

Thư Kỳ

Trung thu trong tâm trí những đứa trẻ có ánh trăng vàng, có chị Hằng, chú Cuội và niềm vui. Phố phường cứ đèn gần ngày lại nồn nao. Buổi tối, đèn lồng, đèn chùm giăng mắc như trời sao, dây chằng chéo phủ ngay trên đỉnh đầu. Người đi trên đường không khỏi trầm trồ để rồi chột ngấm lại, thấy ngày trăng tròn như đã kẻ bên.

Khi sạp bánh vàng vàng đo đỏ mọc lên dọc con đường, nhà nhà cũng ủa đi sắm sửa đông đúc hơn hẳn. Tôi tan học vào buổi chiều, chơi đùa đến khi trời kéo tấm màn đen thì ngồi sau tấm lưng cao rộng của ba về nhà. Cái nhộn nhịp của phố phường len lỏi đến những hàng tạp hóa sáng choang. Lúng lẳng phía trước có lồng đèn hoạt hình đủ màu sắc, tiếng nhạc vang lên đến chói tai. Phụ kiện đủ loại đi đến cửa hàng nào cũng thấy tràn ngập, cho dù là dây đèn trang trí hay mặt nạ đội đầu hình ông địa, hình con lân. Năm ấy ba mang về từ cơ quan hai chiếc lồng đèn xếp kiểu mới, có thể gấp gọn rồi mở thành hình mặt trời tròn xoe. Nhưng mắt tôi vẫn dán chặt vào tạp hóa, vào mô lồng đèn giấy bóng đỏ rực luôn được treo phía trong

cùng. Sự háo hức như ánh sao lủng lơ trong đôi mắt, chẳng biết ba có bắt được hay không. Trung thu năm nào, tôi biết mê mẩn lồng đèn bóng kính.

Phía sau nhà có mái hiên và một mảnh đất gồ ghề. Cây cối mọc um tùm, ngay giữa có cây xoài tán to, phóng vút tận trời rồi xòe cánh tay lá để nắng lấp lánh rơi từng hạt. Tôi thấy ba cặm cụi bên mớ tre còn cứng cáp, trên đầu là gió không ngừng lao xao, là lá cứ chóc lát lại xì xào. Hiếm hoi mới có được ngày cuối tuần thanh thoi mà ba lại bày hết đồ nghề, dụng cụ, mua nào là giấy bóng, dây kim tuyến, giấy dán đủ màu. Ba tự tay vót từng nan tre, tỉ mỉ ráp thành chiếc khung hình ngôi sao thật to. Nếu trong đời có tồn tại kho báu thì với tôi ngày ấy, kho báu chính là xấp que tre ngang ngửa, là giấy bóng kính đủ màu sắc đang hồi hộp chờ được lên khuôn. Ba xua con gái đi cho đỡ vướng bận tay chân, còn tôi vài phút lại thò đầu lướt mắt kiểm tra tiến độ. Những giọt mồ hôi thấm vào chiếc lồng đèn độc nhất vô nhị đã đượm nỗi yêu thương mà đến tận bây giờ, tôi vẫn thường nếm trải bằng miền ký ức.

Khi ấy, tôi chỉ chăm chú nhìn lồng đèn một lúc, ba vẫn biết. Khung lồng đèn ngoài hàng tuy đẹp nhưng lồng lều, ba gom góp nguyên liệu về để "chế biến" một ông sao rực rỡ cho con. Bắt tay vào mới thấy vất vả hơn ba tưởng, lại còn là lần đầu, mất cả nửa ngày chỉ để ráp xong chiếc khung chắc chắn. Chờ đến tận chiều ba mới hài lòng nhấc cao thành phẩm lên cho tôi ngắm nghía. Là lồng đèn ông sao truyền thống, ngay tâm bọc giấy bóng kính màu đỏ, xung quanh năm cánh sao là xanh, vàng, tím đủ sắc. Ba kỳ công uốn thêm một vòng tròn bao ngoài rồi đính một đường dây kim tuyến. Rãnh ngôi sao được viền giấy dán vàng, che đi những vết tre xước sần sùi. Ba giục tôi tìm hình dán đính lên mặt trước lồng đèn như để "đóng dấu" ấy là quà của riêng tôi. Lồng đèn to hơn vòng tay, ôm còn không hết, lắp thêm một que tre làm tay cầm thì đã sẵn sàng. Tôi nhảy cẫng lên huơ lồng đèn chạy khắp nhà, nài nỉ ba đốt thử một que nến nho nhỏ cắm vào trong. Ánh lửa sáng lặng im mà rạng rỡ, gió thổi làm lửa phát phơ quẹt vào lớp giấy. Trăng rằm đang nở rộ để ngôi sao của chính tôi tươi muôn sắc màu. Hết lễ, ba bọc ni lông treo lồng đèn lên cao để năm sau còn có cái dùng. Mà chính tôi cũng vui sướng biết mấy. Tôi sẵn sàng "rinh" thành phẩm kia vào trang giấy cho bài tập làm văn, tự hào vỗ ngực khoe khoang với bạn bè và bỏ ngoài tai lời kể quà tặng sang trọng chúng được nhận. Vui làm sao là chính bọn bạn cũng thèm thùng một thứ đồ tưởng chừng lỗi thời ấy hết như tôi.

Một mùa Trung thu khác, ba mẹ bận bịu không

Bánh trung thu là thứ giúp ngày trăng rằm thêm trọn vẹn.
Ảnh: unsplash.com

Tiệm tạp hóa gần ngày Trung thu đây hàng hóa.
Ảnh: laodong.vn

kịp để tâm đến tôi. Chập choạng tối vẫn không đủ người về nhà, tôi và chị nắm chặt trong tay hai chiếc lồng đèn khi trước. Ba mẹ đã tìm lại rồi đốt sẵn nến bên trong, phòng khi chúng tôi buồn chán. Tôi được nghe kể về bữa tiệc ngoài trời đông đủ trẻ con ở một nơi gần nhà, có cả những bạn hàng xóm đã cùng nhau vui đùa suốt. Thật đáng tiếc vì chưa kịp tham gia, nhưng niềm vui không thể dang dở, hai chị em liền háo hức với tay tắt đèn. Cả gian nhà trong chốc lát tối đen, tưởng như bầu trời khuya đang thật sự ủa vào. Không có trăng sáng, trăng đang đung đưa trong bàn tay. Đợi đến khi ba mẹ xong việc thì ríu rít kể cơ man là chuyện trên đời. Bọn tôi đã rước đèn trong thế giới nhỏ riêng mình và vẫn rất hạnh phúc.

Tết Trung thu nhất định phải có bánh trung thu. Một hàng bánh luôn được cẩn thận bày biện trước bàn thờ và nhang đèn không năm nào không nghỉ ngớt. Biết bao năm trước tôi còn kén chọn, chỉ chăm chăm vớ lớp vỏ bánh dẻo trắng ngọt vào tay. Bánh được nhiều người tặng, hoặc thơm thảo mang cho, ba mẹ bận cảm ơn còn tôi bận thăm dò liệu có lớp bánh trắng đang lấp ló nào không. Tôi thường tranh phần hạ mâm cỗ xuống rồi chiêm ngưỡng từ mùi thơm nhẹ đến góc bánh phần thì bóng ánh nâu, phần thì trắng đục. Nhưng thích ngắm khác với thích cho vào bụng. Tôi đã từng ham phổ xá đầy người vui chơi, những bạn nhỏ nắm tay người lớn, những người lớn đèo bạn nhỏ xuôi ngược bao nẻo đường. Thế nên với miếng bánh nướng còn đang hấp dẫn mời gọi, tôi chỉ ậm ừ rồi thôi. Nuốt một chút bánh dẻo là đủ. Ba và mẹ ngồi ngắm trăng, nhâm nhi đĩa bánh bên ấm trà, nhìn tôi và chị đang ngao ngán chỉ muốn bứt chân phóng ra ngoài thật nhanh. Bọn tôi, như bao đứa trẻ khác, không thiết tha gì phần nhân thập cẩm trông cứ

rối cả mắt. Chỉ khi "hành quân" cùng ba mẹ ra ngoài sau bữa cơm tối và bữa trà ngày trăng tròn vành vạnh, tôi mới tươi tắn hẳn lên. Bánh trung thu là người bạn tôi cả thềm chóng chán, nhưng nếu thiếu đi thì không sao chịu nổi. Năm nào cũng phải lặp lại "thủ tục" ấy sau bữa cơm mới có cảm giác đủ đầy.

Lớn to đầu, không có lồng đèn, vắng bóng bánh dẻo, chỉ có bánh nướng. Đôi khi muốn hóa thân lại thành trẻ con để tự nhiên mà thu vào lòng niềm vui ngày này. Vì lăn lộn cho cuộc sống đã đủ mệt, đến ngày lễ tôi tự khắc chẳng muốn đi đâu. Tôi còn ở cạnh kẻ ba mẹ, ngày còn đi học thì mau chân mau tay chạy về sớm, sắp bánh lên bàn thờ, nấu một ít món ngon rồi kể chuyện cho nhau nghe. Thỉnh thoảng lại nhắc về chiếc lồng đèn cũ hay những ngày đi chơi vô lo vô nghĩ. Đã mấy năm trôi qua kể từ lúc tôi biết thưởng thức bánh thập cẩm, biết nêm vị trứng muối hòa quyện, thấy ngon chứ không chê bai như dạo trước. Cũng tức là đã lớn. Thích nghi tốt hơn, không vùi vĩnh mà sao cứ thấy lòng mất đi điều gì đẹp lắm. Có lẽ là mất cái trong trẻo của một tuổi thơ. Thuở nhỏ tôi mãi ngắm lồng đèn xinh đẹp, không để ý vết chân chim hằn trên mặt ba. Đòi hỏi món bánh yêu thích mà quên rằng bánh ngon thì chẳng lúc nào rẻ tiền. Đạo phở ngày Trung thu không dám đi xa, bởi phải giữ sức để sáng mai tiếp tục nhịp sống như cũ. Đã hiểu hết những điều ấy nên Trung thu của lòng tôi nào còn rộn ràng như trước. Nhưng còn đủ mặt ngồi với nhau là may mắn lắm, tôi nghĩ thầm như thế.

Chưa khi nào tôi đón Trung thu xa nhà. Nên cũng chẳng biết nếu thiếu đi, tôi liệu sẽ trống vắng đến mức nào. Năm nay, từ sáng, tôi đã bận bịu với nhiều thứ khác. Những việc đã ôm vào thân thì không từ chối được, đến muộn vẫn chưa đặt chân được đến nhà. Rồi sự nhớ hôm nay là Trung thu. Tay cầm lái giữa dòng người không tài nào lách đi nổi, người ta đổ xô ra phố để tận hưởng ngày lễ cơ mà. Len lách, nhích từng chút một, tôi vừa nắm tay ga, vừa như ném phải một thứ gì chua chát lắm. Còn kịp bữa cơm không? Vào được đến căn bếp trời đã tối rồi, cơm nước cũng xong xuôi từ lâu, trà bánh còn dư nhiều đặt trên bàn. Mẹ cùng chị đi mua sắm chút đồ đặc cần thiết, chỉ có ba đung đưa vống nằm cạnh bên. Ba đang đợi tôi về. Giờ thì tôi biết vì sao bản thân lại phải hối hả đến thế. Bữa tiệc trà hình thức hay miếng bánh ngon không phải thứ đáng trông chờ, mà là bất kể dịp nào, mỗi người chúng tôi đều nhớ đến nhau. Thật may vì chân đã chạy kịp về nhà, đã có người chờ đợi. Nhắc một miếng bánh đậu xanh - sở thích của tôi lại thay đổi rồi đấy - tôi cảm thán "Bánh năm nay ngon thật". Ngon lắm, vì còn nơi để quay về ■

Tuổi hai mươi, tình yêu là cả sinh mệnh?

Hué trở mình trong tiết trời oi ả, trên không những đám mây trắng muốt vội khép mình nhường chỗ cho những áng mây xám xịt đặng xa kia, gió cuộn cuộn, bầu trời tối sầm lại, một cơn mưa giông bất chợt giữa hè trút xuống vang trời... Tạnh. Mây xanh ở đằng kia, bầu trời lại cao vùn vút nhưng chẳng còn giống như ban đầu, nó đã thay đổi. Hoàng hôn buông xuống, những tia sáng cuối cùng đã nhường chỗ cho bóng đêm.

Hạ đi trên con đường dài, hai bên là những

tán long nảo già, thành phố như đang ôm trọn cô gái bé nhỏ vào lòng. Hạ là sinh viên của một trường Đại học ở Huế, có nụ cười tỏa nắng, tâm hồn vui tươi. Một con người yêu đời, yêu người, yêu chính mình và yêu viết đến mãnh liệt. Sau những giờ học, cô lại viết phát thanh, thi thoảng viết báo, lúc muốn lưu lại một điều gì của hiện thực trong cuộc sống thì cô lại viết văn. Mỗi lần được viết là một lần tâm hồn được tưới mát, nơi đó chỉ có Hạ và bức tranh cuộc sống qua đôi mắt của tuổi 20.

Bình yên và anh đến. Anh là sinh viên, học ở Thủ đô, 26 tuổi. Anh bảo:

- Hạ có nụ cười gây thương nhớ...

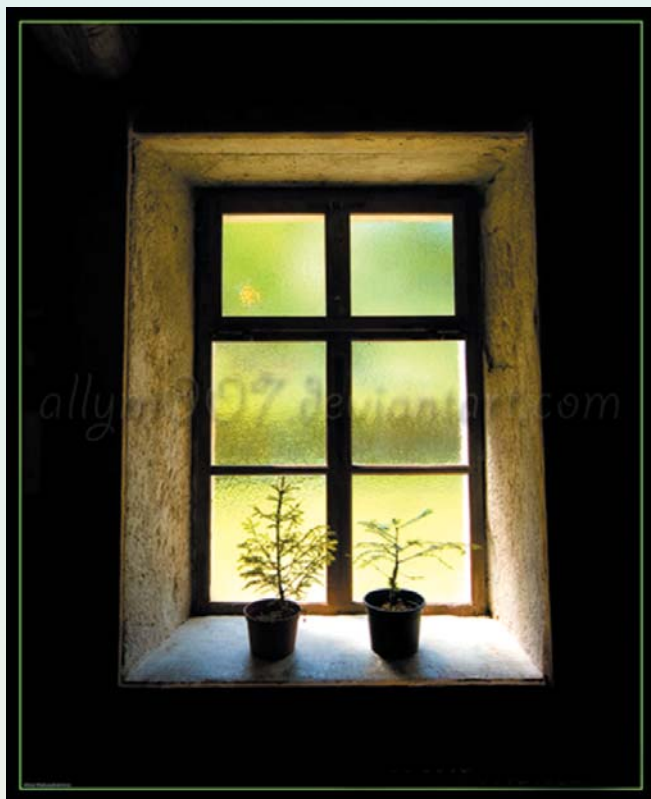
Ai mà chẳng biết đó là lời mật ngọt của những kẻ si tình, đâu có biết là thế thì khi yêu người ta vẫn tin đấy thôi. Hạ và anh đã đi qua những ngày tháng bình yên nhưng đủ để cô bé tin vào tình yêu như những câu chuyện cổ tích. Hạ nay đã có thêm anh trong cuộc sống, chưa bao giờ cô thấy cuộc đời đáng yêu, đáng sống như bây giờ. Khi yêu xa người ta sẽ gọi, trò chuyện qua những chiếc điện thoại thông minh. Do đặc thù ngành học nên anh rất ít khi được sử dụng điện thoại, nhưng lúc nào anh cũng lên nhắn tin cùng Hạ... Thế là họ yêu nhau từ lúc nào chẳng hay, họ tin rằng sẽ cùng nhau vượt qua sóng gió của cuộc đời phía trước.

Lướt qua trang mạng xã hội, một hình ảnh trước mắt Hạ, anh và một chị 30 tuổi trong khung hình. Cô sinh viên lặng người với nhiều suy nghĩ về bức ảnh. Hạ im lặng và bỏ qua những lời giải thích từ anh. Anh gửi những dòng tin nhắn với chị gái 30 tuổi để chứng minh mọi chuyện chẳng như Hạ nghĩ, trước mắt Hạ là đoạn tin nhắn với những dòng chữ:

- Chị ơi, chị xóa bức ảnh đó đi, em có quen bạn kia ở Huế.

- Sao, nó chẳng yêu mà, có tin tưởng nhau đâu.

Hình ảnh của hai người vẫn ở đấy, anh gửi đoạn tin nhắn để Hạ làm tin. Trong suy nghĩ của cô gái tuổi 20, chắc cô bé đã nghĩ nhiều rồi. Cả

ba người biết sự tồn tại của nhau, Hạ tin vào những dòng tin nhắn ấy, cô đã hoàn toàn bỏ đi sự phòng ngự cuối cùng để say trong men tình.

Anh được về hè và có hẹn ở thành phố Huế mộng mơ. Trước khi về Huế anh sẽ về nhà của anh, bức ảnh đầu tiên là thành phố nơi anh sinh ra. Hạ gọi hỏi thăm anh đã về đến nhà chưa, tiếng chuông điện thoại đổ thật dài nhưng chẳng ai nghe máy, cô bé lo lắng, không biết có chuyện gì không ổn phía bên kia không?

Ở bên kia, cũng xuất hiện một hình ảnh, là chiếc áo của anh, là đôi bàn tay của anh và đó là anh. Đó không phải là quán cà phê, chẳng phải là một bữa tiệc của đám bạn, nơi đó là một khách sạn của thành phố biển.

Bản tính đa nghi của một con người non nớt trời dậy và Hạ nhận được lời nói dối từ anh, nhưng với sự tin tưởng cô bé vẫn tin những lời anh nói là thật. Mỗi ngày trôi qua, Hạ vẫn làm việc, vẫn viết và chờ anh ra Huế. Bỗng một tin nhắn từ người lạ, Hạ chẳng biết đó là ai với một dòng thông tin chưa được xác minh: "Anh C và chị N hình như có yêu nhau mấy năm". Có người thương hại Hạ rồi đấy, chẳng ai có thể nhắm mắt để một cô gái 20 tuổi bị người ta lừa dối cả, đến cả một người lạ mặt còn thấy Hạ đáng thương đến thế cơ mà. Nặng trĩu và không còn le

lói, trong Hạ là nhiều suy nghĩ quẩn quanh, sự thất vọng bủa vây lý trí của con người 20 tuổi.

Mọi chuyện đã có lời giải đã đến lúc cô gái trẻ phải kết thúc mọi thứ, ai chen vào tình yêu của ai chẳng còn quan trọng nữa. Những hoài nghi nay đã thành sự thật, cô bé nhớ về câu nói mà cô hay bông đùa với đám bạn: "Nếu sống không đa nghi thì có lúc sẽ bất ngờ". Hạ bật cười và trong đầu hiện ra dòng suy nghĩ: "À, thì ra con người lại đối xử với nhau như thế". Hôm nay, người ta có thể là chị em nhưng ngày mai và những ngày sau chưa hẳn là chị em. Hôm nay, Hạ nhận ra tình yêu là một sự giành giật, toan tính và người ta sẵn sàng vứt bỏ lòng tự trọng để đạt được mục đích của mình.

Trong góc nhỏ của tiệm cà phê ở Huế có một người vẫn miệt mài với con chữ, ngoài kia cơn mưa mùa hè đổ xuống những tán lá, tiếng mưa thật lớn, đầu đó vang lên lời hát: "... Ngày ấy khi đôi mươi tôi đem lòng thương nhớ ai, ngày ấy người ta nói sẽ quay về, ngày ấy bao trong tim nhưng tôi chỉ biết đứng yên, ngày ấy có cơn đau quên đặt tên".

Tình yêu chẳng có định nghĩa đúng sai, nó vốn là một thứ cảm xúc khó lý giải, có khi cho người ta cảm xúc thăng hoa nhưng cũng có lúc đẩy người ta vào vực thẳm tăm tối. Bao nhiêu tuổi thì người ta sẽ yêu tử tế, chẳng có một định nghĩa nào chứng minh điều đó cả. Trong hành trình trưởng thành của mỗi người, chúng ta sẽ gặp rất nhiều người, bất chợt rồi tình yêu cũng sẽ đến vào một ngày đẹp trời nào đó, chúng ta có thể sẽ yêu rất nhiều người, nhưng hãy nhớ rằng đừng bao giờ yêu nhiều người cùng một lúc. Và cho dù chúng ta có gặp một tình yêu không tử tế thì cũng đừng dùng sự không tử tế mà đối đãi lại với họ, vì như thế bạn sẽ đánh mất đi sự tử tế của chính mình. Tình yêu đẹp là một kỷ niệm, tình yêu chưa trọn vẹn là một trải nghiệm. Dù kỷ niệm hay trải nghiệm thì nó cũng là một phần góp nên sự trưởng thành của cuộc đời mỗi người. Ai đó đã nói rằng: "Nếu có thể yêu ai đó thì hãy cứ yêu đi, yêu 200% vào, bởi vì chúng ta còn yêu nghĩa là chúng ta còn cảm xúc". Có thể tuổi 20 bạn chưa có gì trong tay nhưng hãy tin lấy một điều rằng bạn chỉ cần có sự chân thành và tử tế bạn sẽ gặp được người phù hợp và xứng đáng, có người đang chờ bạn ở phía trước con đường, hãy đứng dậy để đi và gặp họ. Chúng ta ai rồi cũng sẽ yêu và lại yêu, bởi vì tình yêu là một phần của cuộc sống ■

Mã số 53

Đã nở rộ rồi...

Đã nở rộ rồi một mùa hoa tuổi thơ,
Một mùa hoa bỗng căng tràn nỗi nhớ.
Gió đưa hoa vẫy tuôn trời hơi thở,
Gió thổi bay vương miện của tôi rồi.

Đã nở rộ rồi một loài hoa kỷ niệm,
Và bạn ơi, nắm tay tôi chạy đi tìm...
Giữa bầu trời muôn tia sáng ước nguyện,
Tuổi thơ bay cho ngọt thở con tim.

Nơi đây, nơi đây, không tháng ngày,
Cánh hoa ký ức chảy qua tay.
Bay vút trời cao, hút quá khứ,
Bình tĩnh con mộng tuổi thơ say.

Em ơi! - Người ơi! - Bạn tôi ơi!
Thời gian bay không chút lòng khơi gợi.
Mà gió ơi, gió ơi, thoáng chơi vơi,
Động hồn ai một mùa hoa vời vợi.

Người ra đi, vô tình tan nỗi nhớ,
Hoa rơi vào, tìm gọn sóng nhấp nhô.
Người ra đi, quên về thăm ký ức,
Gió thoảng qua, cuốn tóc theo đi về.

Đã nở lại rồi, một đóa hoa trong tôi:
Một đóa hoa đã tái sinh cảm xúc.
Người ơi - một đời hoa tàn tạ,
Chợt nhận ra hồn ta vẫn đương sống.

Mùa hoa này, tôi mộng trên ánh sáng,
Mở cửa ra, theo nhịp thở trong lòng;
Tôi và bạn nhảy múa cho phiêu tán,
Cho bay đi vương miện vàng danh vọng.

Ta hãy sống, trong mùa hoa tuổi thơ!
Hãy cởi bỏ vương miện ở trên đầu!
Hãy giải thoát khỏi gông cùm tham vọng!
Hãy vui đùa, đừng bước việc làm vua!

Đã nở rộ rồi...

Tay nắm tay trong đời,
Đã ngợp trời cánh hoa bay,
Đã bay đi rồi vương miện ấy,
Đã nở lại rồi trái tim héo úa,
Đã nở rộ rồi một mùa hoa tuổi thơ...

Mã số 74

Hôm nay con đi

Quê hương tôi hạ về vương nắng ấm
Lúa nhuộm vàng như thêu gấm dệt hoa
Cửu Long Giang mang nặng đất phù sa
Gieo đi khắp ruộng đồng thêm tươi mát.

Dân quê tôi vốn thiệt thà chất phác
Sống nghĩa tình, đêm tắt lửa có nhau
Thôn xóm nghèo bám mảnh đất cù lao
Chia miếng cơm, sẵn trao thêm con cá.

Sợi tranh vàng cha lợp trên mái lá
Mát mùa hè, đông ấm cúng bếp than
"Vọng phu vọng luống trông tin chàng"
Điều hoài lang ai oán than buồn bã.

Tôi lớn lên từ hạt gạo tháng ba
Được vun xén bằng bàn tay mẹ cấy
Con đồ nhỏ vẽ lên từng trang giấy
Buổi trưa hè vắng vắng mấy câu ca.

Tôi trưởng thành rồi chọn cách đi xa
Mẹ ở lại trông mảnh vườn xanh mạ
Chiếc áo rách đầu giường chưa kịp vá
Đợi con về bữa cơm cá lại vui.

Ngày con đi mưa phủ khuất chân trời
Mẹ tựa cửa lòng bồi hồi thương nhớ
Thành phố kia, đường mà con đi tới
Là hành trình dẫn lối đến muôn nơi ■

Chờ mình đến lượt tái sinh

Một năm có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông
Vũ trụ thì có vòng tuần hoàn: Sinh, Lão, Bệnh, Tử
Hiện tại, tương lai, quá khứ
Cũng là thời sẽ có lúc chết đi.

Người ta hay gắn đoạn Sinh với Xuân thì
Khi cây cối, chim muông, đất trời cùng tỉnh ngủ
Rồi Lão - Hạ, Bệnh - Thu, Đông rơi vào đoạn Tử
Khi cây trút lá, vạn loài tránh rét, đất trời âm u.

Ở một vũ trụ khác, Sinh là lúc vào Thu
Khi bỗng chốc một tình yêu chớm nở
Mùa Đông thì rục rỡ
Ngỡ rằng chẳng sang Xuân.

Nhưng sao mà tránh được thế chuyển luân
Mùa Xuân đến cũng là khi hấp hối
Nắng ngả buồn, còn bầu trời ngả tối
Gắng làm chi? Hạ sắp tới nơi rồi!

Vũ trụ đó, liệu tuần hoàn vẫn đổi
Phân ly Hạ này, liệu Thu có hồi quy?
Hay đến Đông, Xuân, cuối cùng vẫn vậy
Bởi chết rồi chẳng thể tái sinh?

Nhưng,
Để có thể tái sinh, trước hết chúng ta phải chết
Nên cứ thử sống cuộc đời chắm hết
Rồi đợi xem liệu có đến phiên mình.

Chờ mình đến lượt tái sinh ■

Khoảnh khắc HCMUS-FlamingTomatoes nhận cúp Vô địch tại ICPC Asia Hanoi 2021. Ảnh: ICPC Vietnam

SINH VIÊN TRƯỜNG ĐH KHOA HỌC TỰ NHIÊN VÔ ĐỊCH CUỘC THI LẬP TRÌNH CHÂU Á

Gia Hân - Thu Giang

Dẫn đầu khu vực phía Nam với thành tích ấn tượng, đội thi HCMUS-FlamingTomatoes của Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM tiếp tục hành trình chinh phục đấu trường lập trình quốc tế ICPC 2021. Từ vị trí thứ 5 ở vòng thi quốc gia, đội đã xuất sắc giành ngôi vô địch vòng thi khu vực châu Á.

Những thành tích đáng tự hào của HCMUS-FlamingTomatoes đã nối tiếp bề dày truyền thống của Trường ĐH Khoa học Tự nhiên khi 3 năm liên tiếp có đội tuyển bước vào Chung kết Quốc tế ICPC.

Ghi điểm bằng chiến thuật

Đội tuyển HCMUS-FlamingTomatoes gồm các sinh viên Nguyễn Vũ Đăng Huy, Hồ Ngọc Vĩnh Phát, Lê Bảo Hiệp, cả 3 học năm nhất, năm hai chương trình tiên tiến Khoa học Máy

tính (APCS) của Trường ĐH Khoa học Tự nhiên. Từ thời THPT, Bảo Hiệp và Đăng Huy đã sớm quen biết nhau khi cả hai đều là thành viên đội tuyển học sinh giỏi Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM. Riêng Vĩnh Phát lúc ấy là học sinh chuyên tin Trường THPT Chuyên Quốc Học - Huế và đã có cơ hội gặp Huy tại các cuộc thi tin học trong nước và quốc tế. Cuộc thi lập trình quốc tế ICPC là sân chơi đưa cả ba trở thành đồng đội, đánh dấu sự ra đời của HCMUS-FlamingTomatoes.

Tại vòng thi khu vực phía Nam, HCMUS-

Những phút thi đấu căng thẳng của HCMUS-FlamingTomatoes tại điểm thi Hà Nội. Ảnh: Công nghệ & Đời sống

FlamingTomatoes dẫn đầu bảng với kết quả ấn tượng: 13 bài trong 1.251 phút, tiến thẳng vào vòng thi quốc gia. Lần xuất quân tại vòng thi quốc gia là trải nghiệm đáng nhớ.

"Buổi thử máy trước ngày thi chính thức cũng là lần đầu tiên cả đội làm bài trực tiếp cùng nhau" - Vĩnh Phát bật mí. HCMUS-FlamingTomatoes giữ vị trí thứ 5 trên tổng số 363 đội tham dự, tiến vào vòng thi khu vực châu Á và mang về chức vô địch.

Nhóm nhận định việc HCMUS-FlamingTomatoes đoạt chức vô địch không có nghĩa đây là đội mạnh nhất. Cả nhóm vẫn đánh giá cao năng lực của các đội còn lại, đặc biệt là PENDLE của Trường ĐH Công Nghệ ĐHQG Hà Nội - đội đã áp sát vị trí của nhóm ngay từ những phút đầu tiên và từng vượt lên vị trí dẫn đầu trong quá trình thi.

"Tại bảng xếp hạng, hai đội đều có tổng số bài đúng bằng nhau nhưng tổng thời gian của đội mình ngắn hơn nên giành được thứ hạng cao hơn" - Bảo Hiệp cho biết.

Yếu tố làm nên thành công của nhóm là chiến thuật "đánh nhanh, thắng nhanh". Đề thi dài khoảng 20 trang, gồm 13 bài, nhưng vì chỉ có 1 máy tính nên nhóm phải phân chia nhiệm vụ hợp lý nhằm tối ưu hóa thời gian. Với lợi thế về tốc độ và sự tỉ mỉ, Bảo Hiệp và Vĩnh Phát luân phiên giải quyết các bài đơn giản. Riêng Đăng Huy giữ vai trò "đầu não", tập trung cao độ để tự duy những bài khó. Do vậy, mỗi thành viên đều có nhiệm vụ riêng và thể hiện được thế mạnh của mình.

Sự tỉnh táo và nhạy bén cũng là yếu tố then chốt trong việc giải quyết những câu hỏi. Bảo Hiệp đánh giá, đề thi năm nay khá "dễ thở" khi nhóm có thể hoàn thành một nửa số bài trong

khoảng thời gian ngắn. Có bài không quá phức tạp nhưng vì dung lượng đề dài nên thí sinh dễ bị đánh lừa.

Hành trang ra biển lớn

TS Lâm Quang Vũ - Phó Trưởng Khoa Công nghệ Thông tin, khẳng định: "Thành tích mà đội tuyển đạt được trong cuộc thi ICPC 2021 là kết quả từ quá trình rèn luyện và nỗ lực không ngừng của các thành viên trong đội tuyển, của ban huấn luyện tại Khoa Công nghệ Thông tin".

Chia sẻ về quá trình ôn luyện, HCMUS-FlamingTomatoes đặc biệt nhấn mạnh niềm đam mê với tin học và sự "tự thân vận động" trong học tập. Kiến thức về lập trình đã được mỗi thành viên trau dồi từ những năm tháng tham gia đội tuyển HSG tin học, dự các kỳ thi học sinh giỏi quốc gia và Olympic Tin học quốc tế. Ở bậc đại học, tinh thần tự học và khả năng cân bằng thời gian lại càng quan trọng.

Vòng thi ICPC 2021 khu vực châu Á - điểm thi Hà Nội không có sự hiện diện của các đội tuyển quốc tế đã giảm đi phần nào áp lực cạnh tranh. Để có thể tiến xa trong vòng chung kết World Finals ICPC 2021, theo TS Lâm Quang Vũ, đội tuyển cần rèn luyện kỹ năng giải quyết vấn đề và chuẩn bị tâm lý thật tốt. Đó cũng là những gì mà ban huấn luyện cố gắng trang bị cho đội tuyển trước cuộc thi.

Thầy Vũ cho biết, nhà trường và khoa không đặt nặng vấn đề thành tích và mong đội sẽ thể hiện đúng năng lực chuyên môn đã được rèn luyện, tích lũy trong thời gian qua.

"Các bạn sinh viên cần duy trì niềm đam mê, nhất là đam mê thuật toán, đam mê chinh phục những bài toán khó, luôn cầu tiến và không ngừng học hỏi. Kỹ năng ngoại ngữ và làm việc theo nhóm để giải quyết vấn đề cũng là những kỹ năng quan trọng mà các bạn cần rèn luyện để tham dự các cuộc thi tầm quốc tế" - TS Lâm Quang Vũ gửi gắm đến thế hệ tiếp theo tham gia cuộc thi ICPC.

ACM/ICPC (ACM International Collegiate Programming Contest) là kỳ thi lập trình sinh viên quốc tế uy tín và danh giá, được tổ chức lần đầu tiên vào năm 1970 dưới sự bảo trợ của Hiệp hội Máy tính Mỹ (ACM). Kỳ thi đòi hỏi năng lực tiêu biểu một công dân trình độ cao trong thời đại 4.0, gồm "Trí tuệ - Kỹ năng hoàn thiện - Kỹ năng làm việc nhóm - Khả năng ngoại ngữ" ■

Huy chương Bạc Olympic Toán quốc tế 2022: HỌC KỸ NHƯNG ĐỪNG GẤP!

Thanh Nhi

Xuất sắc chinh phục Huy chương Bạc cuộc thi Olympic Toán quốc tế 2022 (IMO 2022), Phạm Hoàng Sơn không chỉ mang năng lực học Toán vượt trội, mà còn có bản lĩnh quản lý cảm xúc trước những rủi ro có thể xảy đến.

PGS.TS Vũ Hải Quân -
Giám đốc ĐHQG-HCM và
PGS.TS Dương Anh Đức -
Phó Chủ tịch UBND
TP.HCM, trao giấy khen
và học bổng cho Phạm
Hoàng Sơn.
Ảnh: Bảo Khánh

Thích gặp bạn bè hơn ở nhà một mình

Tốt nghiệp Trường THPT Chuyên Trần Đại Nghĩa, Hoàng Sơn đỗ thủ khoa đầu vào Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM. Năm lớp 10, Sơn không được vào đội tuyển trường do năng lực còn hạn chế. Nhưng không bỏ cuộc, em tiếp tục ôn luyện để "phục thù" vào năm học kế tiếp và nhận kết quả khả quan. Sau khoảng 3 tháng ôn luyện trong đội tuyển, Hoàng Sơn trở thành thí sinh đoạt giải Nhất tại cuộc thi học sinh giỏi quốc gia. Sang năm lớp 12, em không những tiếp tục giữ vững thành tích mà còn góp mặt vào 1 trong 6 thành viên đội tuyển Toán quốc tế.

Hoàng Sơn hồi tưởng: "Thời điểm ôn luyện dịch bệnh vẫn còn, nhưng em không quá lo rằng mình sẽ không được đi thi. Điều em lo là mình không được gặp mọi người. Hiệu quả học tập hơi giảm. Thường em thích gặp mọi người hơn là ở nhà làm một mình".

Sơn cho biết, điều khó khăn nhất đối với em

trong quá trình ôn luyện chủ yếu ở tinh thần. Cụm học sinh Trường Phổ thông Năng khiếu hay nghĩ về việc khi nào bản thân mới được thi và khi nào giải đoạn đó mới kết thúc.

Trải qua hai ngày thi tại Na Uy với 6 câu hỏi khá chênh lệch mức độ, Hoàng Sơn hoàn thành 4 câu, 2 câu còn lại rơi vào phần số học và tổ hợp - phần không thuộc sở trường của em. "Em không kỳ vọng quá nhiều. Nhưng khi biết lời giải, em cũng tiếc một tí. Em đã cố gắng giải nhưng cơ bản làm không ra. Đọc đáp án, em thấy hướng giải của mình cũng có vài điểm tương đồng, nhưng không ra là tại mình thôi", Hoàng Sơn bày tỏ.

Khi biết mình đoạt Huy chương Bạc, Hoàng Sơn cảm thấy rất vui vì nỗ lực được đền đáp xứng đáng. Nhưng song song đó, em cũng cảm thấy khá bất ngờ bởi chuẩn đoạt giải khá sát với số điểm em đạt được.

Hoàng Sơn cũng từng nghĩ đến trường hợp em làm được 2 câu khó trong bài thi. Nhưng

Phạm Hoàng Sơn tại ĐHQG-HCM. Ảnh: Bảo Khánh

nghĩ đi nghĩ lại, tình huống cũng có thể tệ hơn, khiến em gặp phải bộ đề em không làm được câu nào cả. Vì vậy, Sơn cảm thấy hài lòng đối với kết quả này.

Học... là phải vui

Với Phạm Hoàng Sơn, trong lần thi này em không áp dụng chiến thuật gì nhiều, chỉ làm câu dễ trước, câu khó sau. Đặc biệt, em chú trọng nhiều hơn đến tâm lý. Em cho rằng, dạng nào bản thân cũng đã đi được đến đó rồi nên không quá đặt nặng thành tích.

Hoàng Sơn bày tỏ: "Em hay nghĩ là thi cũng 'căng' nhưng mà càng như thế sẽ càng dễ mắc sai lầm hơn. Kể cả không có giải, cùng lắm em sẽ lên báo vài hôm thôi chứ cũng không có gì to tát về sau. Em tự trấn an mình bằng cách đó nên ít khi mất bình tĩnh".

Trước kỳ thi quốc tế nói riêng và các sự kiện trong cuộc sống nói chung, Sơn thường dành nhiều thời gian để dự trù những rủi ro có thể xảy ra. Bởi em luôn hiểu rằng, nếu hai người có trình độ ngang nhau thì tâm lý ổn định chính là yếu tố sẽ tạo nên kết quả khác biệt. Thậm chí, em còn chuẩn bị tâm lý cho cả trường hợp em rút đội tuyển trường dù năm trước đó em từng đỗ.

“ Em không thích phải học đến mức trầm cảm đâu. Chủ yếu là phải vui và có chất lượng. Phải có bạn bè, tham gia hoạt động trong trường hoặc có người yêu chẳng hạn. ”

Phạm Hoàng Sơn

Trước khi thi, để tránh bị người thân, thầy cô và bạn bè đặt quá nhiều kỳ vọng, Sơn đã chọn nhắc trước mọi người rằng bản thân làm được bao nhiêu thì hay bấy nhiêu.

Có phong thái bình tĩnh và thành tích đáng nể ở môn Toán, Hoàng Sơn còn tham gia một số câu lạc bộ, cũng như những sự kiện nổi bật ở trường. Tuy nhiên, việc học vẫn là ưu tiên hàng đầu đối với em. Sơn cho rằng, ở các hoạt động như thế, bản thân chỉ làm tốt vai trò của người hỗ trợ thay vì một vai trò chủ chốt nào đó.

Từ nhỏ đến giờ, Hoàng Sơn luôn hứng thú với nghề giáo, muốn truyền đạt kiến thức cho thế hệ sau. Nhưng Sơn hiểu bản thân mình. Thực tế, em không thích những việc đòi hỏi nhiều chi tiết như soạn giáo án.

Theo Hoàng Sơn, em chọn học ngành Khoa học Máy tính là bởi ngành này vừa liên quan đến bộ môn Toán yêu thích, vừa có tính ứng dụng cao. Ở giảng đường đại học, Hoàng Sơn mong muốn mình sẽ được bồi dưỡng tốt chuyên môn, ra trường có công việc phù hợp. Em cũng cân nhắc đến chuyện sẽ học lên cao hơn.

"Em không thích phải học đến mức trầm cảm đâu. Chủ yếu là phải vui và có chất lượng. Phải có bạn bè, tham gia hoạt động trong trường hoặc có người yêu chẳng hạn", Hoàng Sơn thích thú.

Không lên kế hoạch quá chi tiết và chỉ xem thời khoá biểu trước vài ngày, Hoàng Sơn thường sẽ tập trung cho các việc quan trọng để có được kết quả tốt nhất bằng cách phân bổ thời gian vừa học, vừa giải trí. "Mỗi người có cách học khác nhau. Với cách của em, em thấy mình học khá thoải mái so với nhiều người. Nhưng em nghĩ, làm gì thì cũng phải bình tĩnh trước đã. Học kỹ nhưng đừng gấp!", Hoàng Sơn khuyên ■

Đồng hành, không bắt ép

Trên con đường học tập và chinh phục giải thưởng danh giá, Phạm Hoàng Sơn luôn được gia đình dõi theo sát sao và ủng hộ.

Chú Phạm Cao Kỳ - ba của Hoàng Sơn - chia sẻ: "Đứa trẻ giống như một trang giấy trắng nên cha mẹ phải là người tìm tòi và định hướng cho con cái theo con đường phù hợp. Chú hướng dẫn con mình nên học cái gì và cân nhắc nơi học tốt cho con. Không bắt ép con học, nhưng phải có sự hướng dẫn, định hướng, khuyến khích và động viên để tập cho con có ý thức học tập".

KẾT HỢP NANO CHITOSAN VÀ DẦU SẦU ĐẬU ĐỂ TẠO SỢI VẢI DỪA KHÁNG KHUẨN

Hương Nhu - Thu Thảo

Biến khó khăn của người nông dân thành ý tưởng nghiên cứu, nhóm sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM đã tận dụng những phế phụ phẩm nông nghiệp để tạo nên sợi vải dứa kháng khuẩn có tiềm năng ứng dụng lớn.

Nhóm nghiên cứu sợi vải dứa kháng khuẩn gồm: Lê Việt Yên Chi, Lê Đình Huân, Phạm Thị Phương Minh, Nguyễn Minh Nghiêm (từ trái sang phải).
Ảnh: NVCC.

Sản phẩm sợi vải dứa kháng khuẩn do nhóm ChicSafe, gồm 5 sinh viên là Lê Việt Yên Chi, Phạm Thị Phương Minh, Trần Quốc Lân, Nguyễn Minh Nghiêm, Lê Đình Huân thực hiện và giành được giải Nhì tại cuộc thi *Bach Khoa Innovation 2022*.

Giặt 30 lần vẫn đảm bảo kháng khuẩn 95%

Chạnh lòng khi thấy cảnh nông dân điêu đứng, nông sản không thể thông quan, buôn bán vì dịch bệnh COVID-19, Phương Minh đã ấp ủ ý tưởng sáng tạo một sản phẩm từ thực vật để giải quyết phần nào khó khăn của người nông dân. Trong quá trình tìm hiểu, Phương Minh nhận thấy, sau khi thu hoạch, hàng đống lá dứa bị đem đi đốt, gây ô nhiễm môi trường không khí, nên cô quyết định tận dụng và biến phế phẩm này thành một loại vải kháng khuẩn.

Thời điểm đó là giữa năm 2021, Phương Minh vừa bước vào học kỳ I của năm thứ 2 nhưng phải ở nhà học trực tuyến. Thế nên, nữ sinh đã mày mò đọc tài liệu và tự làm thí nghiệm kết hợp những nguyên liệu tiềm năng với hy vọng tìm ra loại dung dịch có khả năng kháng

khẩn tối ưu. Sau đó, Phương Minh đã liên hệ với PGS.TS Lê Thị Kim Phụng (Giảng viên Khoa Kỹ thuật Hóa học, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Công nghệ Lọc - Hóa dầu) nhằm tìm sự hỗ trợ và được lập nhóm nghiên cứu.

Ban đầu, nhóm chỉ có 3 thành viên thuộc Khoa Kỹ thuật Hóa học là Phương Minh, Yên Chi và Quốc Lân. Về sau, vì muốn tham gia thi *Tech Planter in Vietnam 2022* và *Bach Khoa Innovation 2022*, nên nhóm đã mời hai thành viên thuộc Khoa Quản lý Công nghiệp và Khoa Cơ khí để phát triển chiến lược kinh doanh.

Phương Minh cho biết: "Trong 2 tháng đầu làm việc tại nhà, tụi mình gặp rất nhiều khó khăn để hiểu ý nhau. Nhưng khi dịch bệnh ổn định, nhờ được cùng làm việc trong phòng thí nghiệm, nhóm đã trở nên ăn ý hơn".

Cũng theo thông tin từ Phương Minh, vì nhận thấy sự cần thiết và nhu cầu lớn của khẩu trang, nên trước mắt, nhóm đã quyết định phát triển sợi vải dứa kháng khuẩn thành loại sản phẩm này. Các thành viên đã mất khoảng 12 tháng để làm ra chiếc khẩu trang sợi vải dứa kháng khuẩn hoàn thiện. Trong đó, công đoạn tìm ra tỷ lệ dầu sầu đậu và nano chitosan để tạo thành dung dịch kháng khuẩn phủ lên sợi vải đã chiếm một nửa thời gian kể trên.

"Với sản phẩm này, trọng tâm nghiên cứu của tụi mình nằm ở việc tạo nên dung dịch có khả năng kháng khuẩn cao và liên kết dung dịch này với sợi vải dứa. Thông qua việc tìm hiểu, đọc các nghiên cứu khoa học, nhóm quyết định thử kết hợp chất kháng khuẩn, kháng virus tiềm năng là chitosan (có nhiều trong vỏ tôm) với một số tinh dầu kháng khuẩn phổ biến như sả, quế và dầu sầu đậu. Sau cùng, chitosan và dầu sầu đậu đã cho ra kết quả tốt nhất. Đồng thời, tụi mình cũng thí nghiệm rất nhiều lần để tìm ra tỷ lệ acid

citric thích hợp nhằm tăng tính liên kết giữa dung dịch kháng khuẩn và sợi vải dứa" - Phương Minh hào hứng chia sẻ.

Vì hạn chế của phòng thí nghiệm, nhóm không thể tự dệt vải nên đã chọn giải pháp mua vải dứa thô từ Công ty ECOSOI. Ba nguyên liệu còn lại là chitosan, dầu sàu đầu và acid citric đã có sẵn trong phòng thí nghiệm. Thế nên, nhóm chỉ cần tập trung vào việc ứng dụng công nghệ nano để tạo ra nano chitosan nhằm nâng cao hiệu quả kháng khuẩn và hoàn thiện các công đoạn làm ra một chiếc khẩu trang sợi vải dứa kháng khuẩn.

Về quy trình sản xuất, Phương Minh mô tả: "Đầu tiên, tụi mình nhúng vải dứa thô vào dung dịch kháng khuẩn khoảng 30-60 phút. Tiếp đến, miếng vải đó sẽ được đem sấy trong lò với nhiệt độ 120oC và sau đó đem phơi ngoài trời khoảng hai ngày. Quy trình này kéo dài khoảng một tuần".

Khi kết thúc quá trình trên, chiếc khẩu trang sợi dứa thành phẩm có thể giặt, tái sử dụng khoảng 30 lần mà vẫn đảm bảo kháng khuẩn đến 95%. Để có được kết quả này, nhóm ChicSafe đã phải tiến hành thử nghiệm vô số lần trong suốt 4 tháng, kể từ khi hoàn thiện quy trình sản xuất.

Theo nhóm, sản phẩm được may theo kích thước của những chiếc khẩu trang y tế thông thường, có màu sắc tự nhiên của sợi lá dứa là màu trắng ngà và được may thành 3 lớp.

Sẽ nâng cấp tính kháng khuẩn và virus

Với mong muốn tìm kiếm cơ hội đầu tư và ứng dụng sản phẩm rộng rãi, nhóm ChicSafe đã đem sợi vải dứa kháng khuẩn đến hai cuộc thi là *Tech Planter in Vietnam 2022* và *Bach Khoa Innovation 2022*.

Nhóm cho biết ban giám khảo rất hứng thú với sản phẩm vì tính mới lạ và có nhiều tiềm năng phát triển. Nhờ vậy, vào tháng 7/2022, nhóm đã đoạt giải Mitsui Chemicals Award tại cuộc thi *Tech Planter in Vietnam 2022* và được Công ty Mitsui Chemicals đầu tư 2.500 SGD (khoảng 41 triệu đồng) để phát triển sản phẩm. Gần một tháng sau, nhóm tiếp tục nhận được tin vui khi gặt hái giải Nhì tại cuộc thi *Bach Khoa Innovation 2022*.

"Tụi mình đã sử dụng phần thưởng cho việc cải tiến máy móc, mua nguyên vật liệu, hóa chất để tiếp tục nghiên cứu và khắc phục những điểm hạn chế của sản phẩm. Việc thắng lớn tại hai cuộc thi này cũng giúp nhóm nhận được sự hỗ trợ về tài chính và công nghệ từ các nhà đầu tư" - Phương Minh bày tỏ.

Hiện nay, sản phẩm sợi vải dứa kháng khuẩn có 4 hướng đi chính là sản xuất khẩu trang, bông tẩy trang, đồ bảo hộ và đồ mặc trong phòng thí nghiệm. Tuy nhiên, trước mắt, nhóm vẫn quyết định đánh mạnh vào việc nghiên cứu khẩu trang hữu cơ để thay thế những sản phẩm tương tự có nguồn gốc hóa dầu, hóa thạch.

Trong tương lai, nhóm sẽ mở rộng nghiên cứu 3 hướng đi còn lại nếu có đủ nguồn lực, trang thiết bị và chiến lược Marketing để hòa nhập những thị trường đó.

Nhóm khẳng định: "Khẩu trang sợi vải dứa kháng khuẩn có tính cạnh tranh cao so với những sản phẩm khác trên thị trường vì giá thành rẻ, chỉ khoảng 15.000 đồng/cái và có thể tái sử dụng khoảng 30 lần. Ngoài ra, sản phẩm này còn có thể tự phân hủy trong môi trường và các chất thải từ quy trình sản xuất cũng được dùng làm phân bón".

Sau khi thành phẩm ra đời, nhóm đã tặng khẩu trang cho bạn bè và người thân với mong muốn nhận được góp ý. Hầu hết các phản hồi đều cho rằng sản phẩm có tính kháng khuẩn cao nhưng bề mặt thô, chưa được bắt mắt. Đây cũng là lý do mà nhóm vẫn tiếp tục nghiên cứu để có thể tẩy màu tự nhiên của sợi vải dứa và cải tiến tính thẩm mỹ của sản phẩm.

Bên cạnh đó, nhóm cũng dự định phát triển khả năng kháng khuẩn, kháng virus của sản phẩm bằng cách điều chỉnh tỷ lệ của các thành phần trong dung dịch và thử kết hợp những hợp chất khác với chitosan.

Ngoài việc tìm cơ hội ứng dụng sợi vải dứa kháng khuẩn, nhóm cũng nhận thấy tiềm năng và thị trường ổn định của dung dịch nano chitosan, dầu sàu đầu nên cũng có kế hoạch nâng cấp đặc tính kháng khuẩn, kháng virus của hai nguyên liệu này.

PGS.TS Lê Thị Kim Phụng nhận xét: "Thực tế, sợi vải dứa không phải là vật liệu mới. Tính kháng khuẩn của chitosan và dầu sàu đầu cũng đã được đưa ra trong một số công trình nghiên cứu. Thế nên, điểm sáng trong nghiên cứu lần này của nhóm ChicSafe là sự kết hợp mới lạ giữa nano chitosan và dầu sàu đầu để tăng tính kháng khuẩn của vật liệu. Đặc biệt, dung dịch này còn có thể ứng dụng cho nhiều sản phẩm khác như thuốc trừ sâu sinh học, chất bảo quản thực vật, vật liệu gạch kháng khuẩn. Vì thế, tôi nghĩ rằng việc mở rộng sản xuất dung dịch kháng khuẩn này sẽ có hiệu quả về mặt kỹ thuật lẫn kinh tế" ■

Câu lạc bộ An toàn thông tin: DUY TRÌ SÂN CHƠI CHUYÊN NGHIỆP, TẠO TIỀN ĐỀ CHO TƯƠNG LAI

Thu Thảo - Thu Trang

Là câu lạc bộ thuộc Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM - nơi chưa có chương trình đào tạo ngành an toàn thông tin - nhưng Câu lạc bộ An toàn thông tin lại là cái tên để lại nhiều dấu ấn tại các cuộc thi trong nước và quốc tế.

Anh Dương Ngọc Thái - Kỹ sư bảo mật tại Google, cựu sinh viên Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính - chia sẻ về chủ đề "Những bài học về xâm nhập và bảo vệ hệ thống mạng Việt Nam" trong một buổi sinh hoạt mở rộng của CLB.
Ảnh: CLB ATTT

Song điều các thành viên xây dựng, duy trì không chỉ bằng vàng thành tích mà còn là sân chơi rộng mở và tinh thần gắn kết thể hệ.

Đánh đổi thành tích để trao cơ hội

Ban đầu, ý tưởng thành lập Câu lạc bộ (CLB) An toàn thông tin xuất phát từ mong muốn học tập một cách bài bản, bao quát về lĩnh vực an toàn thông tin của các sinh viên thuộc nhóm nghiên cứu Mật mã học của TS Nguyễn An Khương - giảng viên Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính.

"Mật mã học là một mảng trong lĩnh vực an toàn thông tin, nên với phạm vi nhóm nghiên cứu nhỏ, tôi không thể đáp ứng nhu cầu kiến thức của các bạn. May mắn thay, ngay lúc tôi nảy ra ý định thành lập một sân chơi, một cựu sinh viên của khoa đã ngỏ lời tham gia cố vấn cho

CLB. Vậy là khoảng cuối năm 2016, CLB ra đời với cái tên Efiens" - TS Khương kể lại.

Tuy nhiên, khi CLB tạo dựng được tiếng tăm tương đối, việc "tuyển quân" trở nên khắt khe hơn. Để không mất đi tính chất sân chơi ban đầu, CLB đã đăng ký và được chuẩn y trở thành CLB trực thuộc Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính. Đến giữa năm 2021, việc chuyển đổi này hoàn thành và CLB được đổi tên thành CLB An toàn thông tin.

Thầy Khương cho biết, điều này không chỉ giúp mở rộng sân chơi mà còn là cơ hội để CLB nhận sự hỗ trợ từ khoa và nhà trường. Điển hình, năm 2021, nhà trường đã cấp server cho CLB, đồng thời hợp tác với Công ty Cổ phần VNG trang bị phòng thí nghiệm An ninh mạng cho các thành viên. Tất cả trở thành nền tảng vững chắc cho sự hoạt động và phát triển của CLB.

Sinh viên Võ Vĩ Khang - Chủ nhiệm CLB cho hay, thứ Bảy hằng tuần, các thành viên đều có buổi sinh hoạt chuyên môn tại phòng thí nghiệm An ninh mạng để trình bày kiến thức tự tích lũy hoặc nghe chia sẻ chuyên môn, kinh nghiệm từ thầy Khương, các đàn anh và chuyên gia theo chủ đề định trước.

Đặc biệt, CLB còn là "cái nôi" của phong trào sinh viên nghiên cứu khoa học về an toàn thông tin với nhiều công bố quốc tế, chủ yếu là mảng mật mã học ứng dụng. Sinh viên trong nhóm nghiên cứu này là những người đã đem về cho Việt Nam 2 huy chương Bạc và 5 huy chương Đồng trong các kỳ thi Olympic Mật mã học quốc tế từ năm 2016-2019.

Đối với CLB, việc tham gia cuộc thi về An

TS Nguyễn An Khương (bên trái), cố vấn và các thành viên CLB An toàn thông tin. Ảnh: CLB ATTT

toàn thông tin trong nước và quốc tế được xem là hoạt động chủ chốt của các thành viên. CLB đã có nhiều thành tích cao, một số thành viên tham gia các đội thi và đoạt giải Nhì cuộc thi MatesCTF 2019, giải Nhì vòng chung khảo cuộc thi Sinh viên và An toàn thông tin ASEAN 2020 và giải Nhì vòng chung kết cuộc thi An ninh mạng quốc tế (ICC) 2022.

Mặc dù gặt hái được nhiều "trái ngọt" nhưng các thể hệ thành viên đều không quá đặt nặng vấn đề này.

"Cái tụi mình quan tâm không chỉ là thành tích. Một sân chơi rộng mở, môi trường rèn luyện chất lượng về an toàn thông tin mới là điều quý giá nhất mà CLB xây dựng được" - Vĩ Khang bày tỏ.

Mỗi năm CLB sẽ mở 1-2 đợt tuyển thành viên mới dưới hình thức thi CTF (một hình thức thi kiến thức về bảo mật thông tin) và có thưởng. Cuộc thi này không chỉ để tuyển chọn ứng viên từ Khoa Khoa học và Kỹ thuật máy tính mà còn là sân chơi cho mọi sinh viên.

Gia đình thứ hai

Hiện tại, CLB An toàn thông tin có khoảng 10 cố vấn, bao gồm TS Nguyễn An Khương và các cựu sinh viên Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính. Ngoài việc chia sẻ kiến thức tại các

buổi thảo luận chuyên đề, cựu thành viên còn tham gia hội nhóm, blog của CLB, theo dõi quá trình chơi CTF của thành viên để trao đổi, giải đáp thắc mắc và định hướng cho các bạn.

Vĩ Khang cho biết: "Chi phí hoạt động đa phần đến từ sự hỗ trợ của thầy Khương và cựu thành viên, doanh nghiệp. Do đó, như các anh, tụi mình cũng muốn 'cho đi' sau khi đã nhận được nhiều điều từ CLB, để các em tiếp sau vẫn được hưởng điều kiện tương tự".

Dù sắp tốt nghiệp nhưng Vĩ Khang vẫn gắn bó với CLB và anh khẳng định sẽ tiếp tục đồng hành với các thế hệ sau.

Tham gia CLB từ năm thứ nhất, kỷ niệm mà Nguyễn Phú Nghĩa - sinh viên năm IV, Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính - nhớ nhất chính là các cuộc thi.

Phú Nghĩa kể: "Tại vòng loại miền Nam cuộc thi Sinh viên và An toàn thông tin ASEAN 2020, đội mình đạt cùng số điểm với đội đoạt giải Ba. Nhưng vì thời gian làm bài dài hơn nên tụi mình chỉ đoạt giải Khuyến khích. Dù buồn nhưng cảm giác cùng mọi người 'chạy đua' với thời gian trong suốt 8 tiếng là kỷ niệm đáng nhớ của mình. Có thể nói, CLB không chỉ là môi trường học thuật mà còn là gia đình thứ hai của mình".

Là người trực tiếp cố vấn và chứng kiến sự trưởng thành của CLB An toàn thông tin trong suốt 6 năm qua, TS Nguyễn An Khương cho rằng, thông thường, sau khi ra trường, phải mất một thời gian, sinh viên mới có cơ hội làm việc với những kỹ sư nổi tiếng. Ngoài ra, đặc điểm của ngành An toàn thông tin là kiến thức thay đổi từng ngày, chỉ học trong sách vở thì không đủ. CLB An toàn thông tin sẽ là cầu nối giữa các thành viên với đàn anh có kinh nghiệm trong nghề. Từ đó, những người đi trước có thể giúp họ phát huy điểm mạnh cũng như khắc phục điểm yếu ■

Tinh thần sẻ chia là điều trân quý nhất

Vốn ấn tượng với các thành tích của CLB An toàn thông tin, Nguyễn Đăng Hoài Nam - sinh viên năm II, Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính - quyết định ứng tuyển và trở thành thành viên CLB vào tháng 7 vừa qua.

Hoài Nam cho hay, điều bạn ấn tượng nhất ở CLB là cách mọi người truyền cảm hứng học tập cho nhau. Hai người "truyền lửa" cho Nam nhiều nhất là thầy Nguyễn An Khương và anh Võ Vĩ Khang.

"Có một người thầy, người anh như vậy là động lực rất lớn để mình tham gia CLB. Sau một thời gian gắn bó với CLB, mình học hỏi được rất nhiều kiến thức, kỹ năng và trải nghiệm trong ngành bảo mật. Đối với những kiến thức chuyên sâu không phải mảng chính của mình, các 'tiền bối' đều cố gắng giải thích một cách dễ hiểu nhất và đề xuất định hướng để mình có thể tiếp thu. Đó là điều mình luôn trân quý và tự hào về các đàn anh cũng như việc trở thành một phần của CLB" - Nam bộc bạch.

Thu Thảo - Thu Trang

Thủ khoa tuyển sinh lớp 10 TP.HCM: DANH HIỆU THỦ KHOA KHÔNG PHẢI MỤC TIÊU HÀNG ĐẦU

Hương Nhu - Thu Trang

Với số điểm lần lượt là 46,65/50 và 48,75/50, Dương Kiến Khải - học sinh lớp 9A2, Trường THPT Chuyên Trần Đại Nghĩa, đã trở thành thủ khoa Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM và lớp 10 hệ chuyên trong kỳ thi tuyển sinh lớp 10 vừa qua tại TP.HCM.

Dương Kiến Khải - Thủ khoa Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM và lớp 10 hệ chuyên trong kỳ thi tuyển sinh lớp 10 ở TP.HCM. Ảnh: Thu Trang

Là một trong những người có điểm số cao nhất trong lịch sử tuyển sinh Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM, Dương Kiến Khải quyết định chọn học lớp chuyên Tin của trường để theo đuổi niềm đam mê về công nghệ thông tin.

Thay đổi môn thi chuyên trước kỳ thi hai tháng

Trước khi đặt nguyện vọng vào lớp chuyên Tin, Kiến Khải từng dự định thi chuyên Anh vì đây là môn học gắn bó với cậu từ những năm tiểu học. Tuy nhiên, gia đình lại định hướng Khải theo chuyên Tin vì môn học này rất thực tế, ít cạnh tranh và giúp ích nhiều cho tương lai của Khải.

Lúc đầu, Khải không đồng tình với cách nhìn này của bố mẹ vì cậu không phải là người quá

mạo hiểm cũng như chưa hiểu sâu về chương trình học, nội dung thi môn Tin chuyên. Song, sau thời gian tìm tòi, Khải nhận ra tiềm năng phát triển của môn học này và cảm thấy phù hợp với định hướng của mình. Vì thế, nam sinh quyết định chuyển hướng thi chuyên Tin ngay sau kỳ thi học sinh giỏi cấp thành phố năm lớp 9 vào tháng 4/2022.

Kiến Khải giải thích: "Môn Tin rất thú vị, mở ra cho em nhiều góc nhìn mới về cuộc sống. Mỗi khi giải xong một bài, em có cảm giác như vừa chinh phục một thử thách mới. Càng tiếp xúc với môn học này, em càng thấy hứng thú và muốn đầu tư sâu hơn về những mảng kiến thức liên quan đến công nghệ thông tin".

Mặc dù thay đổi môn chuyên trước kỳ tuyển sinh khoảng hai tháng nhưng Khải không gặp nhiều khó khăn trong việc hệ thống hóa kiến thức. Ngay từ đầu, Khải đã chọn cách học đều các môn. Trong suốt thời gian học tại Trường THPT Chuyên Trần Đại Nghĩa, chàng thủ khoa duy trì điểm trung bình năm gần như tuyệt đối.

Mỗi ngày, Khải dành từ 6-8 tiếng để tự học từ chiều đến tối. Tuy thời gian học dài nhưng Khải không bao giờ thức khuya. Đây cũng là bí quyết giúp cậu giữ đầu óc minh mẫn, nhớ bài lâu hơn.

Ngoài ra, chàng thủ khoa còn tiết lộ thêm một bí quyết là chỉ học đến khi mệt và cảm thấy không hiệu quả nữa thì sẽ nghỉ ngơi. Để thư giãn và có thêm năng lượng, sau thời gian ôn tập, Khải giải trí bằng nhiều cách như đọc sách, nghe nhạc hay xem phim.

Kiến Khải cho rằng mình không phải là người nhồi nhét quá nhiều kiến thức mới cùng một lúc mà sẽ học thật chậm rồi củng cố những phần đó thông qua việc giải bài tập. Đồng thời, Khải cũng tìm thêm tài liệu ở các nhóm ôn thi

“ Em sẽ tiếp tục học hỏi và tìm hiểu thêm nhiều lĩnh vực khác nhau của ngành công nghệ thông tin. Em cũng dự định đi du học ở các nước 'mạnh' về ngành này như Singapore và Mỹ để trau dồi năng lực chuyên môn.

Dương Kiến Khải

lớp 10 trên mạng xã hội và một số khóa học trực tuyến. Khi gặp bài tập khó, cậu liền tìm đến những bạn học giỏi trong lớp để cùng trao đổi và tìm ra cách giải tốt nhất.

Bày tỏ về khó khăn của mình trong quá trình ôn thi lớp 10, Kiến Khải bộc bạch: "Trong 4 môn thi, em gặp nhiều trục trặc nhất ở việc củng cố kiến thức môn văn. Đây vừa không phải môn thế mạnh của em vừa là môn mà đề thi có nhiều kiến thức mới lạ so với sách vở. Quá trình làm bài thi môn văn của em không mấy trơn tru nhưng điểm lại tốt ngoài mong đợi. Có lẽ là do góc nhìn trong bài nghị luận xã hội của em khá đặc biệt".

Với Khải, bố chính là người truyền động lực cho cậu trong suốt quá trình học tập cũng như định hướng tương lai. Thay vì áp đặt, bố luôn đưa ra những lời khuyên, động viên và tôn trọng mọi quyết định của Khải.

Thông thạo 5 thứ tiếng từ lớp 6

Được mọi người quan tâm và chúc mừng vì đạt thủ khoa nhưng Kiến Khải khẳng định danh hiệu này không phải là mục tiêu của mình.

"Khi đó, em rất lo và chỉ nỗ lực làm bài hết sức để hoàn thành mục tiêu là được học tập trong môi trường giáo dục tốt, phù hợp để phát

Chủ động xin thêm bài tập về nhà

Cô Đào Thị Thảo Sương - giáo viên chủ nhiệm lớp 7 của Kiến Khải, nhận xét em là một học sinh năng nổ, có trách nhiệm trong mọi lĩnh vực, từ học tập đến công việc của trường và lớp. Ngoài ra, Khải còn là người sống tình cảm và thường xuyên giúp đỡ bạn bè.

"Khải là người có tư duy tốt, hiểu bài nhanh và luôn hoàn thành mọi bài tập được giao. Em cũng chủ động xin thêm bài tập về nhà để tìm hiểu nhiều dạng bài và phương pháp giải khác nhau. Tôi nghĩ rằng việc Khải đạt thủ khoa 'kép' là nhờ vào khả năng tự học và lĩnh hội kiến thức của em" - cô Sương nói.

Hương Nhu

triển tối đa năng lực về tin học. Từ tháng 4/2022, em đã tìm hiểu thông tin về trường trên website, qua thầy cô, bạn bè và quyết định chọn Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM" - chàng thủ khoa kể lại.

Vậy nên, khi biết kết quả thi của mình, Kiến Khải không khỏi bất ngờ, vui mừng nhưng cũng cảm thấy xứng đáng với công sức bản thân đã bỏ ra. Đồng thời, Khải cũng bắt đầu lên các kế hoạch cho thời gian sắp tới.

Trong những năm THPT, Kiến Khải đặt mục tiêu giành giải thưởng tại kỳ thi học sinh giỏi quốc gia, kỳ thi Olympic khu vực và quốc tế. Chính vì thế, chàng thủ khoa đã bắt tay vào việc tìm hiểu về lĩnh vực công nghệ thông tin và đặc biệt cảm thấy hứng thú với mảng lập trình thi đấu.

Để cọ xát nhiều hơn với lĩnh vực này, Khải tham gia nhiều vòng tuyển chọn của Hội thi Tin học trẻ toàn quốc lần thứ 38 trước khi đến với vòng thi chung kết được tổ chức vào ngày 19-21/8 tại tỉnh Quảng Nam.

(Xem tiếp trang 66)

Gia đình không đặt áp lực

Điều mà ông Dương Thành Đông - ba của Kiến Khải, ấn tượng nhất ở con mình là sự chững chạc, chín chắn trong suy nghĩ và luôn quyết tâm hoàn thành những mục tiêu tự đặt ra.

Ông Thành Đông chia sẻ: "Từ nhỏ, Khải là một cậu bé thích tìm tòi mọi thứ và hiểu được tầm quan trọng của kiến thức. Vì vậy, khi lên bậc THCS, Khải đã hình thành thói quen chủ động trong học tập và cuộc sống. Những gì Khải làm hôm nay sẽ định hình tương lai của chính Khải. Thế nên, tôi không đặt kỳ vọng lớn, cũng không gây áp lực lên Khải. Mong muốn lớn nhất của tôi là con có thể tự nuôi sống bản thân và luôn yên bình".

Ba của Kiến Khải cũng khẳng định rằng kết quả mà Khải có được đến từ sự nỗ lực của chính cậu, còn ba mẹ chỉ đứng sau thúc đẩy, uốn nắn và định hướng.

Thu Trang

BÍ KÍP HỌC ĐẠI HỌC HIỆU QUẢ

Thu Giang

Sau khi vượt vũ môn thành công, các sĩ tử rời ghế nhà trường phổ thông bước vào giảng đường đại học. Chuyện học tập, bạn bè, ngoại khóa... khi trọ học xa nhà là những trải nghiệm mới mẻ. Làm thế nào để vững vàng vượt qua bước ngoặt chuyển tiếp từ học sinh sang sinh viên? Cùng "bỏ túi" một số kỹ năng từ các cố vấn học tập và sinh viên khóa trên nhé!

*** ThS Nguyễn Thị Anh Thư - Giảng viên Bộ môn Tâm lý giáo dục, Trường ĐH KHXH & NV Chủ động trong thế giới VUCA**

Phương pháp giảng dạy ở đại học luôn kích thích tính sáng tạo và sự chủ động của sinh viên nhằm đáp ứng chuẩn đầu ra về cả kiến thức, kỹ năng và thái độ; đồng thời trang bị cho sinh viên năng lực thích ứng trước sự thay đổi không ngừng của thị trường lao động. Trong môi trường VUCA ("volatility, uncertainty, complexity and ambiguity" - biến động, bất định, phức tạp và mơ hồ) hiện nay, khả năng tự học và tư duy độc lập là nhân tố quan trọng để không ngừng phá vỡ những giới hạn của bản thân và định hướng cá nhân rõ ràng.

Để nâng cao khả năng chủ động trong học tập, bên cạnh việc tham khảo các học phần liên quan kỹ năng học đại học, tân sinh viên cần chuẩn bị tâm thế sẵn sàng thay đổi bản thân. Tân sinh viên có thể học hỏi kinh nghiệm từ anh chị sinh viên khóa trước - những người từng có trải nghiệm như chính các bạn, từ đó dự trù khó khăn và hoạch định chiến lược phát triển. Các bạn nên chủ động kết nối với cố vấn học tập và giảng viên để nắm bắt cách thức tiếp cận nguồn tài liệu học tập, hiểu rõ về yêu cầu môn học và xây dựng kế hoạch quản lý thời gian hiệu quả.

*** ThS Nguyễn Hồ Duy Trí - Giảng viên Bộ môn Hệ thống thông tin quản lý, Trường ĐH Công nghệ Thông tin**

Quản lý và sử dụng hiệu quả thời gian

Kỹ năng quản lý thời gian giúp tân sinh viên học tập, giải trí và tham gia hoạt động xã hội hiệu quả, đồng thời cân bằng cảm xúc và giữ năng lượng sáng tạo luôn ở mức cao nhất.

Để xây dựng kỹ năng này, tân sinh viên cần có những mục tiêu cụ thể và tuân thủ kế hoạch đã đặt ra. Ví dụ, mục tiêu dài hạn của bạn là đạt chứng chỉ tiếng Anh quốc tế bốn kỹ năng trong vòng 3 năm tới. Từ đây, các kế hoạch ngắn hạn được hình thành, như sự trau dồi từng kỹ năng nghe - nói - đọc - viết. Mình khuyến khích các bạn đưa ra những thử thách hàng ngày và giữ tinh thần quyết tâm chinh phục các mục tiêu này. Trong môi trường nhiều cám dỗ khi trọ học xa nhà, việc xác định mục tiêu dài hạn và ngắn hạn giúp tân sinh viên hiểu rõ về bản thân và có định hướng cụ thể trong hành trình trưởng thành.

Trong quỹ thời gian của tân sinh viên, việc học cần được ưu tiên. Sinh viên cũng nắm bắt cơ hội tăng cường trải nghiệm bản thân qua hoạt động công tác xã hội, khóa học kỹ năng mềm và đầu tư thời gian cho ngoại ngữ. Để quản lý thời gian, tân sinh viên có thể sử dụng các phần mềm hỗ trợ lập lịch, kiểm soát việc truy cập mạng xã

hội, nhắc nhở việc lạm dụng điện thoại như Trello, Microsoft To Do, Evernote, Google Calendar, Google Keep.

*** ThS.DS Nguyễn Văn Hà - Giảng viên Chuyên ngành Sản xuất thuốc, Khoa Y ĐHQG-HCM**

Tham gia hoạt động ngoại khóa có chọn lọc

Môi trường đại học hoàn toàn mới để khiến tân sinh viên lạc lõng và có thể sa vào những tệ nạn không đáng có. Việc tham gia hoạt động ngoại khóa giúp các em có điều kiện làm quen với môi trường mới, thay đổi quan điểm học

tập và rèn luyện, đồng thời hình thành nhận thức xã hội, hoàn thiện lý tưởng, trách nhiệm sống để cống hiến cho xã hội khi ra trường.

Chương trình ngoại khóa ở bậc đại học rất đa dạng với nhiều hoạt động như thể thao, học thuật, văn hóa - văn nghệ, tình nguyện... để sinh viên có thể phát triển toàn diện về thể chất và tinh thần. Tuy nhiên, sinh viên cần cân nhắc, lựa chọn hoạt động phù hợp với sở thích và kỹ năng, tránh tham gia dàn trải, lãng phí thời gian.

Nhiều tổ chức, đơn vị, cá nhân lợi dụng hoạt động ngoại khóa để đưa hình ảnh sinh viên quảng bá không đúng mục đích hoặc lợi dụng sinh viên quyên góp tiền, lừa đảo... Vì vậy, tân sinh viên cần tìm hiểu tính chính thống của đơn vị, tổ chức qua thông tin từ Đoàn Thanh niên - Hội Sinh viên, Phòng Công tác Sinh viên nhà trường để tránh chuyện xấu xảy ra.

*** Phạm Nguyễn Hoàng Vy - sinh viên năm IV, Khoa Văn học, Trường ĐH KHXH&NV**

Nghiên cứu khoa học - "Huân chương" đánh dấu sự nỗ lực

Quá trình thực hiện nghiên cứu khoa học (NCKH) đem lại cho mình nhiều trải nghiệm quý giá. Vì chọn thực hiện đề tài một mình, kỹ năng làm việc độc lập của mình được cải thiện. Tuy có khó khăn khi tiếp xúc tư liệu tiếng

Anh, nhưng đây là cơ hội để mình làm quen với việc tham khảo, tra cứu bằng tiếng Anh chuyên ngành, phục vụ cho con đường nghiên cứu văn học lẫn công việc tương lai. Thiếu sót trong khâu quản lý thời gian, phân bố công việc viết cũng là một bài học đáng nhớ, nhắc nhở mình phải lập kế hoạch cụ thể và không đợi "nước đến chân mới nhảy".

Nhiều cơ hội mở ra với sinh viên khi thực hiện NCKH. Nếu đề tài nghiên cứu của bạn có chất lượng tốt sẽ được tham gia các cuộc thi NCKH sinh viên như Giải thưởng Euréka. Những đề tài đoạt giải sẽ trở thành "huân chương" rực rỡ đánh dấu nỗ lực học tập và nghiên cứu trong quãng đời đại học. Việc sở hữu một đề tài NCKH thời sinh viên có thể là điểm cộng trong mắt nhà tuyển dụng.

Mỗi công trình nghiên cứu ra đời đều cống hiến cho nền văn hóa - khoa học. Lời khuyên dành cho các bạn năm nhất là hãy làm nghiên cứu đi, đừng ngần ngại. Hãy chọn một đề tài bạn đam mê và chủ động liên hệ giảng viên yêu thích để xin hướng dẫn nhé, thầy cô sẽ rất vui vẻ khi nhận được sự ngỏ lời từ bạn đó!

*** Trần Thị Mỹ Duyên - sinh viên năm III, Khoa Thủy sản, Trường ĐH Nông Lâm**

Muốn đi xa hãy đi cùng nhau

Làm việc nhóm từng là trải nghiệm kinh khủng với mình trong những tuần học đầu tiên vì bản thân còn rụt rè. Từ những lần teamwork thất bại ấy, mình nhận ra việc kết nối trong một xã hội thu nhỏ như

trường đại học là một kỹ năng quan trọng.

Để xây dựng mạng lưới quan hệ ở môi trường đại học, tân sinh viên nên bắt đầu kết nối với bạn cùng lớp - những người có điểm gắn kết chung về đam mê, định hướng và cả áp lực. Nếu có khả năng, đừng ngại ngần nhận trọng trách làm lớp trưởng để có cơ hội trở thành cầu nối giữa giảng viên và các thành viên trong lớp.

Mình cũng nghiêm túc tham gia các buổi hội thảo và luôn đặt câu hỏi cho diễn giả, đồng thời lắng nghe một cách chân thành. Sau mỗi sự kiện, mình sẽ kết nối với họ qua mạng xã hội. Vượt ra khuôn khổ trường học, các tổ chức phi chính phủ như AIESEC, UNICEF Việt Nam,

(Xem tiếp trang 63)

TÂN SINH VIÊN NÊN CHỌN CÂU LẠC BỘ, LÀM THÊM HAY LÀM CÁN SỰ LỚP?

Nguyễn An

Ngoài hoạt động học tập trên giảng đường, sinh viên còn dành nhiều thời gian cho các hoạt động ngoại khóa để làm giàu kinh nghiệm và trải nghiệm của mình. Vậy đâu là lựa chọn tốt nhất cho tân sinh viên? Những mẫu chuyện thực tế của những anh chị đi trước là gợi ý thú vị cho các bạn...

Câu lạc bộ mang lại kỹ năng và mối quan hệ

Bạn Nguyễn Ngọc Trâm (Trưởng ban Hậu cần CLB Văn minh Học đường - Trường ĐH KHXH&NV) chia sẻ: "Nhờ tham gia câu lạc bộ mà Trâm gặp được những người bạn thật sự hiểu mình, những người mà Trâm có thể thoải mái chia sẻ về công việc hay nhiều vấn đề khác. Giờ

nghĩ lại nếu mà năm đó mình không tham gia CLB thì chắc mình cũng chẳng bao giờ có cơ hội gặp gỡ rồi làm thân với họ". Ngọc Trâm có thời gian ba năm để gắn bó cùng CLB này và

Nguyễn Ngọc Trâm.
Ảnh: nhân vật cung cấp

nhận được nhiều bài học trong công việc lẫn đời sống. Trâm nói: "Mình thích hoạt động vì có thể quen biết thêm nhiều người, đồng thời còn được trải nghiệm trong một môi trường mới, chuyên nghiệp hơn. Chuyên môn của CLB là tổ chức sự kiện. Khi tham gia CLB này, mình được học, được cùng mọi người tổ chức một sự kiện riêng cho CLB. Ở đây, mình không chỉ học từ các anh chị, các bạn cùng tuổi mà còn học được từ những em nhỏ tuổi hơn".

Để cùng hòa nhịp với mọi người trong cộng đồng, cụ thể là CLB, tân sinh viên cần có trách nhiệm trong công việc, luôn đặt lợi ích chung lên trước và phải thật thà. Trưởng ban Hậu cần CLB Văn minh Học đường nêu quan điểm: "Không quá quan trọng phần kỹ năng vì điều này bạn có thể học được nếu bạn nghiêm túc. Quan trọng là cách tân sinh viên hòa đồng và nghiêm túc với công việc được đảm trách".

Bạn Nguyễn Ngọc Hoài An (Trưởng ekip Báo chí Trẻ của CLB Phóng viên Trẻ, đồng thời là thành viên Ban Truyền thông của CLB MV - Trường ĐH KHXH&NV) dành nhiều thời

Bạn Nguyễn Ngọc Hoài An.
Ảnh: nhân vật cung cấp

gian cho CLB của mình vì nơi đây phù hợp với tiêu chí của bạn: đam mê và nghề nghiệp. Do An có niềm yêu thích với văn nghệ nên bạn đã đến với MV. Và vì định hướng muốn làm việc trong

lĩnh vực truyền hình mà An cũng đã tham gia CLB Phóng viên Trẻ. Bạn cho rằng: "Để có một công việc đúng ngành, mình cần phải có những kỹ năng cũng như mối quan hệ nhất định - điều mà CLB đã đem lại cho mình. Nên nếu phải chọn giữa một trong hai (làm thêm và câu lạc bộ) thì mình chọn... cả hai".

An nhấn nhủ với các bạn tân sinh viên nên lựa chọn thật kỹ công việc làm thêm. Cần đặt câu hỏi liệu công việc làm thêm đó có đem cho mình lợi ích lâu dài gì khác, ngoài giá trị kinh tế hay không? Nhưng dù có hay không thì với cô nàng năng động này, CLB và làm thêm cũng chỉ là phụ, quan trọng nhất vẫn nên cân bằng với việc học.

Làm thêm thì nên chọn việc đúng chuyên môn

Bạn Lê Phương Nghĩa (SV năm II Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM) hiện là nhân viên mỹ phẩm bán thời gian vì thấy mình phụ thuộc quá nhiều vào mạng xã hội và muốn trải nghiệm cuộc sống với nhiều tầng lớp, đồng thời phát huy thế mạnh của mình là giao tiếp. Nghĩa kể về những khó khăn mà công việc làm thêm ảnh hưởng đến cuộc sống thường ngày của bạn: "Cực ở chỗ là thời gian làm việc của mình cố định vào buổi tối, mình phải tiếp xúc với nhiều nguồn năng lượng tích cực lẫn tiêu cực từ khách

Bạn Lê Phương Nghĩa.
Ảnh: nhân vật cung cấp

hàng. Ban đầu thì nó khá ảnh hưởng đến tâm trạng của mình, nhưng sau đó mình đã tập làm quen và 'bình thường' trở lại. Tất nhiên là do giờ giấc nên việc làm thêm cũng ảnh hưởng ít nhiều đến việc học, cả thêm sức

Bạn Lê Quang Huy.
Ảnh: nhân vật cung cấp

khỏe của mình. Có những hôm đầu tiên, mình mệt đến mức lăn ra ngủ luôn, không còn sức đâu để thiết tha với việc học nữa".

"Tránh xa đa cấp, tránh xa những lời ngon

ngọt như công việc nhẹ nhàng lương cao" - Nghĩa dặn dò các tân sinh viên khi lựa chọn một công việc làm thêm nơi 'đất khách quê người'. "Cứ lặn vào ngành dịch vụ, lặn vào các quán cà phê, các em sẽ được trải nghiệm thử thách cân đối thu chi mà bản thân không thể nào ngờ được, và gặp vô số loại người cùng vô số biến động trong cuộc sống. Học cách vững tâm đối diện với cuộc sống khắc nghiệt cũng là mặt tốt mà việc làm thêm có thể mang lại cho những người chập chững bước vào đời như chúng ta" - Nghĩa nói.

Theo Bạn Lê Quang Huy (SV năm II Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM) hiện đang cộng tác cho báo Zing News và dạy kèm tại nhà, nếu muốn chọn cho mình con đường đi làm thêm để tích lũy kinh nghiệm, nên chọn những công việc đúng với chuyên môn ngành đang theo học hoặc chọn những công việc giúp cải thiện những kỹ năng cần thiết. Quang Huy chọn công việc cộng tác viên vì muốn có kinh nghiệm viết báo, tự học hỏi và hoàn thiện mình hơn từ các anh chị đi trước; về việc dạy học, điều bạn nhận lại được là sự tin tưởng của phụ huynh, sự nỗ lực và những kết quả cao của học sinh. Ngoài ra, Huy còn nhận được sự tự hào của ba mẹ về mình khi có thể tự mình kiếm được tiền và trải nghiệm.

Vấn đề cân bằng thời gian là một trong những việc mà sinh viên cần phải đối mặt khi dành quỹ thời gian cho học và làm. Số tín chỉ trong một học kỳ không nhiều nhưng học một cách hiệu quả thì không hề đơn giản, cần tập trung thời gian và công sức. Huy chia sẻ bí quyết để cân bằng việc học tập và làm thêm: "Huy là người thấy có deadline là làm nó ngay, không đợi nước đến chân rồi nhảy, nên Huy thường hoàn thành mọi việc học trên lớp rất sớm để có thời gian cho công việc. Hơn thế, Huy sắp xếp thời

gian giữa học và dạy hợp lý nhất để cho bản thân cảm thấy thoải mái".

Làm cán sự lớp nhận được yêu thương

Bạn Võ Thanh Giang (Phó Bí thư Đoàn khoa Báo chí và Truyền thông, Ủy viên Ban Chấp hành Đoàn Trường ĐH KHXH&NV) có kinh nghiệm 12 năm làm lớp trưởng, Giang tiếp tục trải nghiệm vị trí lớp trưởng lớp K21 Truyền thông đa phương tiện với quy mô lớn và khó khăn hơn nhiều.

Giang cho biết: "Cảm xúc thì vui có, buồn có, xúc động có. Vui là được các bạn trong lớp tin tưởng, luôn tìm đến mình đầu tiên khi gặp các vấn đề khó khăn, may mắn được các bạn chia sẻ những vấn đề mình gặp phải, được cùng lớp tham gia những hoạt động chung. Buồn vì có những lúc mình chưa thể hoàn thành tốt vai trò kết nối, khi có nhiều bạn còn cảm thấy lẻ loi, ít

được chia sẻ, cô đơn trong tập thể. Xúc động vì có đôi lúc công việc hoặc khó chịu vì những chuyện xung quanh, những người

bạn trong lớp vẫn luôn cảm thông, chia sẻ và động viên. Cảm thấy may mắn, vinh dự và biết ơn khi được làm lớp trưởng, được đồng hành cùng những người bạn thật tuyệt vời!".

Về vị trí cán bộ Đoàn, Giang cảm thấy "hoang mang" rất nhiều. Đầu tiên là hoang mang tại sao mọi người trong "Phe Áo đỏ" (Đoàn Hội khoa Báo chí và Truyền thông) lại tin tưởng mình, hoang mang không biết phải làm gì sắp tới, hoang mang làm sao để phong trào Đoàn nói riêng và phong trào Đoàn Hội khoa phát triển, đáp ứng vai trò là người bạn đồng hành cùng các bạn sinh viên. Nhiều khi công việc áp lực và quá tải làm Giang định bỏ làm lớp trưởng, muốn tìm ai đó thay mình. Nhưng mà thứ níu kéo Giang lại chính là tình cảm của mọi người dành cho mình. Nhớ lại mọi người yêu thương, động viên mình hết cỡ, nhớ lại mấy lúc chương trình cực khổ mưa gió mà mọi người nhìn nhau cười tít mắt, tinh thần mình phấn chấn trở lại.

Với khối lượng công việc lớn như vậy, Giang thường ghi chú hết lên lịch trên điện thoại. Giang nói: "Thời đại công nghệ mà, mình không nhớ nổi thì nhờ máy nhớ. Mình thường ra to-do list trong tuần, thường xuyên cập nhật mấy cái phát sinh rồi sắp xếp thứ tự ưu tiên giải quyết cho nó. Cố gắng không để việc Đoàn Hội ảnh hưởng đến việc học mà phải để kinh nghiệm từ việc đó củng cố và bổ trợ cho việc học. Nhờ vậy mà mình ít khi bị 'bể đĩa'" ■

Bạn Võ Thanh Giang.
Ảnh: nhân vật cung cấp

Bí kíp học đại học...

(Tiếp theo trang 60)

OXFAM... cũng là môi trường tốt để phát triển mạng lưới quan hệ. Từ các dự án xã hội, mình được đồng hành những người bạn xuất sắc trong các lĩnh vực khác nhau trên khắp thế giới. Những người đồng đội này giúp mình phát triển tư duy và góc nhìn khác biệt.

* Nguyễn Thị Uyên Ni - sinh viên năm IV, Khoa Du lịch, Trường ĐH KHXH&NV

Duy trì động lực và kỷ luật học ngôn ngữ

Với kinh nghiệm của một người đi trước, mình nghĩ thời điểm lý tưởng nhất để học ngôn ngữ là năm nhất đại học thay vì đến năm cuối mới bắt

đầu đăng ký luyện thi cấp tốc nhằm lấy chứng chỉ đạt chuẩn đầu ra tốt nghiệp. Học ngoại ngữ ở bậc đại học có sự linh động trong thời gian và đa dạng trong phương pháp, từ đó sinh viên cần sở hữu năng lực tự học và tính kỷ luật để có thể hoàn thành mục tiêu mà bản thân đề ra.

Nếu các bạn theo đuổi hai ngoại ngữ hoàn toàn khác nhau là tiếng Anh và tiếng Trung như mình, việc sắp xếp thời gian học tập một cách khoa học là vô cùng cần thiết.

Với sự phát triển của công nghệ, tân sinh viên có thể chủ động học ngoại ngữ qua các ứng dụng như Duolingo, Hello Talk, Memrise...; hoặc các khóa học trực tuyến với nhiều ngôn ngữ trên thế giới qua các nền tảng Coursera, LinkedIn Learning, Udemy... Hiện tại, nguồn học ngoại ngữ là vô tận, tân sinh viên nên tìm kiếm và chọn lọc tài liệu kỹ càng, đặc biệt cần chú trọng về chất lượng thay vì số lượng ■

Truớc hàng ba trống hoác, cũng không nghe tiếng ai ngoài tiếng lá cây va vào nhau xào xạc. Ngoài trời, thu cũng bắt đầu thay áo mới, mấy đám cỏ mục, cỏ chác cứng đầu mọc lên xanh rờn sau mỗi lần má dọn sạch. Ông trời như muốn má phải cực thêm, ổng nổi gió một lần làm cho hàng trăm núi cặp mé sông quặn quịu, cơn bão lá vàng hực bay vô trước cửa, nằm ngổn ngang. Má thở dài một hơi rồi lấy chổi chà quét mấy vòng, gom lại thành đống vun lên bằng cái thúng, má quét hộp quét nhóm lửa đốt đống lá còn ướt. Khói nghi ngút bay vô nhà, thằng Định như bị khói làm cho ngộp thở, nó định cần nhân má làm gì mà khói mù mịt, chưa kịp nói má nó đã vọt miệng:

- Mút mùa hè rồi mây mới chịu ra khỏi nhà hả? Tối ngày cứ ru rú ở trong.

Định im thin thít. Má nhìn nó, má biểu nó lấy chổi quét lá cho má, nó cầm lấy cây chổi, quơ qua quơ lại, nó làm một hồi hình như đã mỏi tay, nó quay qua chỗ má đang nhổ cỏ, nó phụng phịu:

- Má, moi mốt là con vô học rồi đó!

Má quay mặt lại nhưng không trả lời, má vờ cúi đầu nhìn đám cỏ mà nhổ. Cũng đã lâu rồi hai má con Định chưa được ăn ngon, má nghĩ vòng vo trong đầu, má tính sẽ làm món gì ngon ngon cho bữa cơm chiều. Má đứng dậy phui tay, sẵn cây dao làm cỏ má xách ra vườn. Chập sau, má gọi với vô:

- Định ơi, ra đây má biểu coi...

Định lật đật chạy ra, nó đứng sững lại, nó thấy má đang dùng sức đẩy mẹt măng măng tồng lên khỏi mô đất. Trán của má nó đỏ nhiều mồ hôi, rồi bỗng nhiên nó thấy thương má đến lạ, trong suy nghĩ còn non nớt của mình, Định muốn làm gì đó để giúp má nhưng nó cũng không biết phải làm gì? Má đã cắt được mẹt măng rồi biểu Định đem vô nhà, nó leo đèo theo sau má, ôm mẹt măng mấy ký lô vô nhà.

Định ra dáng thanh niên trai tráng, nó muốn giúp má nên nó giành lột mẹt măng trong bếp. Ở ngoài, tiếng vịt xiêm kêu lên chộn rộn, nó biết chắc má sẽ bắt vịt vô nấu vịt hầm măng cho nó ăn. Như Định nghĩ, má đem con vịt vô nhà, má cười nói:

- Bữa nay, để má mần vịt hầm

măng cho mày ăn!

Định đáp lời:

- Trời, lâu lắm rồi mới được ăn vịt của má à nghe!

Chạng vạng, trời tối sầm, gian nhà càng thêm tĩnh mịch. Gió lùa vô nhà lạnh ngắt, gió thu thổi, hiên nhà quạnh vắng chỉ hai má con. Má dọn cơm ra, nồi vịt hầm măng nóng hổi, má ngồi đối diện với Định, lấy chén bốc cơm, cho Định một chén, cho má một chén. Thấy má bốc dư, Định hỏi ngây thơ:

- Má, má bốc cho ai vậy?

Mặt má buồn rười đi, má nói khe:

- Cho ba mày, lâu rồi ổng cũng không được ăn ngon!

Định cũng nhớ ba, nó thoáng nghĩ từ hồi ba nó đi biển mất đến nay cũng đã mấy năm, nhà cửa

Mùi áo mới

Lý Nguyễn Minh Tân

quanh quần chỉ có nhiều đó, má thì lủi thủi một mình, chắc nó thương má là do vậy. Tưởng chừng bữa cơm của hai má con Định sẽ cười nói vui vẻ, câu hỏi ngây thơ của Định làm cho không khí càng ẩm đậm, gió ngoài trời cứ thổi vô từng cơn lạnh buốt. Mâm cơm chiều như thiếu thứ gì đó, đồ ăn ngon nhưng cho vào miệng lại chất đắng. Má nhót dạ, nếu có ba thằng Định ngồi đây, thì má sẽ gấp cho ba nó một miếng, rồi gia đình sẽ cười cười tới ngưng bữa.

Trong cái thềm thường trước năm học mới, Định sắp vô lớp sáu, nó phải chuyển trường vì trường nó học chỉ dạy tới lớp năm. Suy nghĩ suốt bữa cơm, Định thều thào với má:

- Má ơi!

Nhìn nó trân trân, má hỏi lại:

- Gì vậy Định?

Định ngập ngừng, rồi bảo:

- Má, moi một là con vô học rồi đó!

Từ chiều tới giờ, Định cứ nói với má câu này, má như đã hiểu thứ mà thằng con trai muốn nói, từ hồi cha sanh mẹ đẻ tới giờ, có cái gì nó muốn mà má không biết, má rành nó sáu câu. Má thử hỏi:

- Bộ tính kêu má mua sách tập cho hả gì ông tướng?

Định hồn nhiên hỏi tiếp:

- Mua sách tập thôi hả má?

Má giật mình khi nghe Định hỏi, má chợt nhớ về ba Định, rồi má nhìn lại cái nghèo bủa vây căn nhà này. Má tự trách bản thân mình, nhà nghèo không cục đất chọi chim, má không lo cho nó được bằng chúng bằng bạn, má buồn đứa, má nuốt không trôi nữa.

- Chừng nào quờn quờn để má lên chợ coi sao!

Thấy vậy Định cũng thôi cơm. Ngoài đồng xa, tiếng chim cò ăn đêm kêu lên oang oác...

Sáng hôm sau, mặt trời đã

đứng bóng trên những tàu dừa nước, nắng rọi vô nhà những vệt chi chít bụi. Định vẫn còn say ngủ trong buồng. Trước cửa, cây mai chiếu thủy đơm bông trắng nõn, rữ xuống từng chùm. Ngoài vườn, mấy trái trám ổi đã chín hườm từ tối qua, chút hơi hướm đặc trưng theo gió thoảng quanh nhà. Định thức dậy, nó cảm nhận được mùi hương của cái gì mới lạ. Định hít một hơi mát lành căng bụng. Nhưng mặt nó vẫn còn say ke, nó ra trước cửa, bữa nay má đi đâu rồi cà? Nó lội xuống sà lạng cặp mé sông, nó hái hùng, cái xuống ba lá nhỏ ai đã lấy mất?

Định không nghĩ gì xa xôi, nó vô nhà bung nôi mặng còn dư tối qua hâm lại, nó ăn no chờ má về. Định nằm vống, rồi nó đi ra trước cửa, đứng lóng nhóng rồi đi vô. Lát sau, nó lại đi xuống mé sông, ngóng xem má đã về chưa, nhưng má đi đâu cũng chưa thấy bóng dáng. Định ra sau hè, nó bần thần như người mất hồn, bày vệt của má chỉ còn con vệt xiêm mái đang nằm áp trên ổ, đâm ra nó thấy lo sợ vu vơ, nó chạy vô nhà, đợi má. Nó vẫn chưa biết điều gì đã xảy ra, nó chỉ biết chờ, chờ má về. Cái bất lực như xuyên ngang qua tâm hồn khờ khếch của nó.

Xế chiều, má Định xuôi theo con nước lớn về nhà, con nước mênh mông, cái xuống ba lá của má như mũi tên phóng nhanh về phía trước làm mấy giề lục bình trôi dạt. Vừa tới bến, má đã gọi:

- Định ơi!

Định mừng quỳnh khi vừa nghe tiếng má, nó chạy xuống, nó chạy như xé vụn từng mảng không khí, nó gấp gấp trông má vì gần cả ngày nó cứ ngỡ ngơ lo.

- Má, má đi đâu mà lâu quá vậy? Bày vệt sao còn có con mái hà má ơi! Má lên trên coi đi kia! Má má đem cái gì về vậy má?

Môi của má Định đã khô nẻ ra

vì gió cứ hiu hiu cả ngày. Định vẫn chưa biết thứ đồ trên xuống là gì, má cũng không trả lời trả vốn gì nó. Nó cũng đâu biết má đã buộc bụng bán đi bày vệt giống lấy tiền sắm đồ cho nó. Nó túm lấy sợi dây xuống, buộc chặt vô chân cầu. Định thấy má như có điều gì giấu nó, nó giựt ngược má:

- Má, trong bọc là gì vậy má? - Vừa hỏi nó vừa nhướng mắt nhìn đăm đăm.

Má xách bọc đồ, giọng uể oải:

- Thì lên nhà đi rồi biết!

Định đã biết trước, nó hỏi lại cho chắc. Nó biết trong bọc đó có mấy cuốn sách, má mua cho nó đi học, nó cũng không thấy vui gì. Lên nhà, má tháo nón lá ngồi nghỉ. Trong sự tò mò của Định, vẫn như mấy lần trước, nó gỡ nút thắt trên cái bọc coi ở trong có gì. Nó vừa mở cũng vừa hy vọng có thứ gì đó, nhưng nó cũng không biết phải là thứ gì? Nó thấy rồi, là sách toán, sách văn với viết, thước... mấy cuốn sách đối với nó chẳng có gì hấp dẫn. Nó bỏ vô lại như giận lấy má, mặt buồn xo như vừa thất bát một vụ mùa.

Má khòm xuống bọc đen, má biểu:

- Muốn gì nữa hả con?

Nó giải bày:

- Ba cuốn sách này chán òm...

Má lấy ra từ trong bọc một thứ gì đó trắng lấm, là áo, đứng rồi là một cái áo mới, ngay lập tức Định hơn hờ réo lên:

- Úy! Áo mới hả má? - Mắt nó sáng lên sung sướng.

- Ừ, áo má mới sắm cho mày đặng mặc đi học, khoái không?

- Dạ.

Định sực nhớ lại bày vệt. Nó hiểu rồi. Nó lạng lơ nghĩ cho cái cảnh mặt mốc chân phèn của nhà nó. Định bắt đầu thút thít. Lần đầu má thấy nó khóc mà ngạc nhiên tới vậy, mọi khi Định khóc là do má cho ăn đòn, khi thì bị rầy

một trận như xương. Lần này, Định không khóc vì thế, mà nó khóc vì biết má vừa mua cho nó một cái áo mới. Định ôm lấy má, nó ngửi được mái tóc khét mùi nắng của má, nó chỉ muốn ở vậy hoài với má, nó sợ một ngày má cũng bỏ nó như ba. Nó thũng thẳng từng tiếng một:

- Má, má đừng có bỏ con nghe má!

Má xoa đầu Định, má chỉ biết ừ, mắt cũng đã rung rung...

Định cầm lấy cái áo mới, nó đưa lên mũi hít lấy một hơi sâu, cái hơi sốc lên tới óc làm nó quên băng đi mùi tóc cháy nắng của má. Cái áo mới là điều mà Định luôn muốn có, mấy cái áo cũ vải đã mục hết ra, chỉ cần nắm kéo nhẹ là mảnh mung từng mảnh. Nó thấy hạnh phúc ngập tràn, nó càng thương má hơn. Má hứa ngày mai sẽ dắt nó lên trường xã, nó cũng bớt lo hơn.

Mặt trời cũng dần khuất dạng hướng trời tây. Cả buổi tối hôm đó, Định như muốn nói với má một lời cảm ơn, nhưng nó chưa nói được, có lẽ má đã quá quen thuộc với vẻ ngại ngùng của nó. Ngày mai, Định vô lớp sáu rồi, đêm nay nó thấy khó ngủ, thấy hồi hộp, nôn nao, nó lim dim trông ra sào quần áo, lặng lẽ nhìn cái áo trắng má mua, nó muốn trời mau sáng, mặc áo đó để tới trường.

Hùng đồng hôm sau, má kêu Định thức, Định vẫn còn mê man, và nó choàng tỉnh hẳn ra vì nó biết nó sắp được đi học. Nó vội vàng thay quần áo, lấy sợi dây nịt đeo vào, nó không quên chải lại tóc, chăm chú nhìn vô kiếng, hồi sau Định nghe tiếng má.

- Trễ rồi con, mấy điệu đàn quá chừng hà!

Định quay nhìn má, nó cười, cười ngoan ngoãn với má, nó bảo:

- Mình đi đi má!

Trên đường, Định chu môi

huyết sáo và lẳng đàng sau lưng má, mặc dầu không còn quá nhỏ để má nắm tay, nhưng nó cảm thấy yên tâm, nhẹ nhõm và cũng không còn cảm giác rụt rè. Đến trường, má đợi tới khi Định vô lớp rồi mới lẳng lặng đi về.

Ngồi trong lớp, Định tần ngần hình dung ra đủ thứ, nó tự hứa, trưa nay về nó sẽ cảm ơn và nói với

má, rằng nó không cần những thứ quyền quờ ở ngoài kia, nó sẽ thay ba chăm sóc má. Dòng suy nghĩ của nó bị đứt quãng bởi tiếng bàn ghế xê dịch, thầy giáo đã bước vào lớp, Định đứng lên chào thầy.

Trong phút chốc ngắn ngủi đó, Định vén tay áo lên và vội quệt nước mắt, cái áo mới phẳng phất mùi thơm, trong trẻo lạ lùng... ■

Thủ khoa tuyển sinh lớp 10...

(Tiếp theo trang 58)

Kiến Khải chia sẻ: "Khác với kỳ thi tuyển sinh lớp 10, Hội thi Tin học trẻ yêu cầu giải quyết bài toán trong thời gian ngắn nhất. Vì thế, em đã thay đổi chiến thuật phân bổ thời gian để hoàn thiện bài càng nhanh càng tốt. Em cũng đang tìm hiểu tài liệu và thường xuyên luyện giải bài tập trên mạng để 'quen tay' hơn với các dạng bài có thể ra trong vòng thi sắp tới".

Không chỉ đầu tư vào môn chuyên, nam sinh còn hướng đến phát triển toàn diện bản thân bằng việc tham gia các hoạt động ngoại khóa. Điều này đã được Khải chuẩn bị từ những năm THCS khi cậu là Trưởng ban Nhân sự Câu lạc bộ Kỹ năng công chúng của Trường THPT Chuyên Trần Đại Nghĩa. Tại đây, Khải đã được trải nghiệm công việc tổ chức sự kiện, diễn thuyết và rèn luyện kỹ năng tranh biện.

"Việc tham gia hoạt động ngoại khóa giúp em có thêm nhiều trải nghiệm mới. Nếu chỉ học trong sách vở, em sẽ không biết cách lên kế hoạch tổ chức một sự kiện hay giao tiếp với người khác. Vì thế, trong những năm học sắp tới, em muốn tham gia thêm nhiều hoạt động ngoại khóa để khám phá và hoàn thiện mình hơn" - nam sinh bày tỏ.

Ngoài học tập, rèn luyện kỹ năng sống thì Kiến Khải cũng xây dựng thói quen học ngoại ngữ từ rất sớm để giao tiếp thuận lợi hơn, tiếp cận với nhiều nguồn tài liệu học tập và hỗ trợ cho công việc tương lai.

Kiến Khải hồi tưởng: "Vì bố mẹ là người gốc Hoa nên em đã được tiếp xúc với tiếng Quảng Đông từ nhỏ. Năm lên 3 tuổi, em mới bắt đầu học tiếng Việt. Sau đó khoảng 3 năm, em lại tiếp tục học tiếng Anh và tiếng Trung. Đến khi em theo học lớp 6 tại Trường THPT Chuyên Trần Đại Nghĩa, em lại thử sức thêm với ngôn ngữ Đức".

Những tưởng ngoại ngữ đến với Kiến Khải một cách tự nhiên nhưng ít ai biết rằng chàng trai thông thạo 5 thứ tiếng này từng gặp rất nhiều khó khăn trong việc học ngoại ngữ, đặc biệt là ghi nhớ từ vựng. Thay vì nhồi nhét kiến thức, Khải đã dần khắc phục vấn đề này bằng phương pháp học ngoại ngữ thông qua việc đọc báo, nghe nhạc và xem phim.

Theo Kiến Khải, tất cả nỗ lực phát triển bản thân trong thời gian qua đều phục vụ cho tương lai. Chàng thủ khoa hào hứng: "Em sẽ tiếp tục học hỏi và tìm hiểu thêm nhiều lĩnh vực khác nhau của ngành công nghệ thông tin. Em cũng dự định đi du học ở các nước 'mạnh' về ngành này như Singapore và Mỹ để trau dồi năng lực chuyên môn".

Ngoài ra, Khải hy vọng có thể gặt hái nhiều thành tựu trong lĩnh vực mình đam mê như thành lập một công ty công nghệ hoặc tạo ra một phần mềm có ích cho bản thân và cộng đồng ■